

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

Filip Vaňura

**PRÁVNÍ REGULACE ČINNOSTI
FINANČNÍCH PORADCŮ V ČESKÉ
REPUBLICCE**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Michael Kohajda, Ph.D.

Katedra: finančního práva a finanční vědy

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 31. 3. 2014

Prohlašuji, že jsem vypracoval tuto práci samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 31. 3. 2014

Filip Vaňura

Rád bych tímto poděkoval JUDr. Michaelovi Kohajdovi, Ph.D. za cenné rady při psaní této práce a svým nejbližším za jejich bezmeznou podporu.

Obsah:

1. Úvod.....	1
1.1 Postup práce, použité metody a struktura práce	1
2 Vymezení některých pojmů a teoretické otázky	3
2.1 Finanční poradenství a finanční poradce	3
2.2. Vztah k financím a postavení finančního poradce na finančním trhu	5
2.3. Stav finančního poradenství v České republice	6
2.4. Regulace a její důvody	7
2.5. Státní dozor	9
3. Základy právní úpravy de lege lata	11
3.1. Finanční poradenství jako podnikání	11
4. Finanční poradce – zprostředkovatel	12
4.1. Finanční poradci v oblasti pojištění	13
4.1.1. Vázaný pojišťovací zprostředkovatel (§ 5 ZPZ).....	15
4.1.2. Podřízený pojišťovací zprostředkovatel (§ 6 ZPZ).....	16
4.1.3. Výhradní pojišťovací agent (§ 6a ZPZ)	16
4.1.4 Pojišťovací agent (§ 7 ZPZ).....	17
4.1.5 Pojišťovací makléř (§ 8 ZPZ)	18
4.1.6 Souběh výkonu činností v různých angažmá.....	19
4.1.7 Zahraniční pojišťovací zprostředkovatelé na území České republiky.....	19
4.1.7.1 Pojišťovací zprostředkovatel z jiného členského státu	19
4.1.7.2 Zapisování zprostředkovatelů z jiného členského státu do registru	20
4.1.7.3 Zprostředkovatel ze třetího státu.....	21
4.1.8 Odpovědný zástupce zprostředkovatele – právnické osoby	21
4.1.9. Registr a zápis do registru.....	22
4.1.10. Požadavky na odbornou způsobilost a důvěryhodnost	24
4.1.10.1 Odborná způsobilost	24
4.1.10.2. Důvěryhodnost.....	28
4.1.11. Další povinnosti pojišťovacích zprostředkovatelů při výkonu činnosti	29
4.1.12. Dohled, opatření k nápravě a sankce	31
4.1.12.1 Opatření k nápravě.....	32
4.1.12.2 Správní delikty	33
4.2. Finanční poradci v režimu zákona o podnikání na kapitálovém trhu	34
4.2.1. Investiční zprostředkovatel	35
4.2.1.1 Požadavky na odbornost osob.....	40
4.2.2. Vázaný zástupce	43
4.2.3. Dohled, opatření k nápravě a správní delikty	46
4.2.4 Důchodové spoření a doplňkové penzijní spoření	47
4.3. Zprostředkování finančních produktů jako živnostenské podnikání	54
4.3.1. Zprostředkování jako živnost vázaná	54
4.3.1.1. Spotřebitelský úvěr	55
4.3.1.2. Požadavky na odbornou způsobilost.....	58
4.3.1.3. Zvláštní podmínky zprostředkování spotřebitelského úvěru	59
4.3.1.4 Dozor a správní delikty	62
4.3.2 Zprostředkování jako živnost volná.....	63
4.3.2.1 Zprostředkovatel zprostředkovatele.....	64
4.3.2.2 Státní dozor u živnosti volné dle živnostenského zákona.....	65

5. Finanční poradce v užším slova smyslu	66
6 Další zákony s významným dopadem na činnost finančních poradců	68
6.1. Občanský zákoník.....	68
6.1.1. Spotřebitelské smlouvy o finančních službách uzavírané na dálku.....	68
6.1.2. Odpovědnost za škodu dle NOZ.....	69
6.2. Zákon o ochraně spotřebitele.....	70
7. Identifikované problémy současné úpravy, navrhovaná řešení a hodnocení.....	72
7.1. Identifikované problémy současné úpravy	72
7.2. Připravovaná úprava	75
8. Závěr	77
Seznam zkratk	79
Seznam použité literatury	81
Seznam použité judikatury a rozhodnutí ČNB	86
Příloha č. 1	87
Resumé.....	88
Abstract.....	89
Klíčová slova / Key Words.....	90

1. Úvod

Téma této práce jsem si zvolil proto, že ač je finanční poradenství významným, zejména v médiích viditelným odvětvím ekonomiky a jedná se o oblast rozsáhle regulovanou, tato úprava zůstává nekodifikovaná a navíc se jí uceleně nevěnuje žádná odborná právní literatura, vždy proto musíme čerpat z literatury buď obecné, nebo naopak věnující se jednotlivým zákonům, které v souhrnu tvoří právní úpravu činnosti finančních poradců v České republice a jedná se tak o oblast nepříliš probádanou. Cílem práce je proto analyzovat stávající úpravu činnosti finančních poradců, a to zejména předpisy veřejného práva, které upravují podmínky po výkon této činnosti, pokusit se přinést možné definice některých pojmů a vyřešit některé nejasnosti, identifikovat hlavní problémy současné úpravy a uceleně ji zhodnotit. Vzhledem k rozsahu tématu se práce nebude zabývat minulým vývojem vyjma krátkého úvodu k současné úpravě a tam, kde je to vysloveně vhodné. Stejně tak není cílem zacházet do přílišných technických podrobností, na zdroje informací o nich však bude vždy odkázáno.

1.1 Postup práce, použité metody a struktura práce

Při tvorbě práce bylo v teoretické části klíčové studium a analýza pramenů, tedy odborné literatury, pramenů práva i dalších informací, přičemž pro vyřešení problematické otázky definice pojmu finančního poradce bylo využito též dedukční kvantitativní metody – dotazníku. Praktická část pak obsahuje deskripci a analýzu současného stavu právní úpravy činnosti finančních poradců v České republice, tedy stavu k uzavření rukopisu této práce, s využitím pramenů zmíněných výše, přičemž je provedena subsumpce reálných činností finančních poradců pod příslušné právní předpisy, následně jsou zkoumány problémy současného stavu regulace.

Práce je rozvržena tak, že druhá kapitola se věnuje teoretickým otázkám a vymezení pojmů finančního poradce a finančního poradenství, zkoumá postavení finančního poradce na finančním trhu a stav finančního poradenství v České republice v obecném smyslu, jakož i potřebu regulace a úlohu státního dozoru. Třetí kapitola se věnuje vymezení finančního poradenství jako podnikání a jeho možnému rozdělení. Kapitola čtvrtá zkoumá úpravu činnosti finančních poradců jako podnikání ve formě zprostředkování, jak je tato upravena jednotlivými zákony v závislosti na nabízených

finančních produktech. Pátá kapitola se věnuje druhému hlavnímu identifikovanému významu pojmu finančního poradce, a to podnikatele, který doporučuje finanční produkty, aniž by je sám zprostředkoval. Šestá kapitola se věnuje některým dalším zákonům, které mají významnější vliv na činnost finančních poradců. Sedmá kapitola představuje hlavní identifikované problémy současného stavu právní regulace činnosti finančních poradců a souhrnně ji hodnotí, a dále představuje změny, které by mohly být v blízké budoucnosti realizovány. Závěr obsahuje shrnutí výsledků a hodnocení plnění cílů práce.

2 Vymezení některých pojmů a teoretické otázky

2.1 Finanční poradenství a finanční poradce

Aby mohla být regulace činnosti finančních poradců podrobně zkoumána, je nejprve třeba určit, co touto činností myslíme. Na otázku, co je to finanční poradce nebo finanční poradenství, nikdo nemusí dlouho hledat odpověď. Ovšem do jaké míry budou jednotlivé odpovědi totožné, je věc jiná. V právním řádu ani v dostupné odborné literatuře není možné nalézt definici tohoto pojmu a tyto termíny jsou používány v rozličných významech.

Prvním z možných významů těchto pojmů je označení pro různé aktivity v oblasti podnikových financí, tedy financování fúzí a akvizic či restrukturalizací, projektové financování a podobné činnosti, které poskytují poradenské společnosti¹, přičemž některé z nich můžeme označit i jako služby investičního bankovníctví.² Vzhledem k tomu, že v obecném jazyce není tento význam pojmu finančního poradenství obvykle přisuzován, jak je ukázáno níže, nebude mu však nadále věnována pozornost.

Druhým možným významem finančního poradenství je pak soubor činností obsahující zejména poradenství ohledně finančních produktů různých finančních institucí a jejich zprostředkování. Tato činnost může být prováděna jednak jako podnikání samostatných osob, jednak jako činnost zaměstnanců institucí, jejichž finanční produkty jsou předmětem finančního poradenství. Tito zaměstnanci, ač mnohdy vykonávají činnost obdobnou, obvykle jako finanční poradci označování nejsou, a používají se jiná označení.³ Proto považují za vhodné název finanční poradce používat pouze pro osoby, které vykonávají svoji činnost samostatně jako podnikatelé, přičemž tento význam je pojmu finanční poradce přiznáván zdaleka nejčastěji, byť skutečná míra jejich nezávislosti může být různá.

---

¹ V tomto významu používá termín finančního poradenství na svých internetových stránkách skupina Deloitte, http://www.deloitte.com/view/cs_CZ/cz/services/financial-advisory/index.htm, [citováno k 12. 10. 2013]; skupina KPMG pak označení finančního poradce pro entitu poskytující tyto služby používá například zde: <http://www.kpmg.com/cz/cs/services/advisory/transakce-a-restrukturalizace/Stranky/default.aspx>, [citováno ke dni 12. 10. 2013]; ostatní obdobné poradenské společnosti termín finanční poradce nebo finanční poradenství nepoužívají.

² VESELÁ, Jitka. *Investování na kapitálových trzích*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2011, str. 743.

³ Například JANDA, Josef., *Když se řekne finanční poradce...* ze dne 28. 11. 2006, dostupný na <http://www.peniize.cz/investice/18503-kdyz-se-rekne-financni-poradce> [citováno k 12.10.2013], přičemž je používáno označení bankovní poradci.

Pokud vyhradíme pojem finanční poradci pouze pro podnikatele poskytující finanční poradenství, lze se dále setkat s dělením na finanční poradce zprostředkovatele, kteří jsou odměňováni v souvislosti s uzavřením smlouvy o finančním produktu, a finanční poradce v užším slova smyslu, tedy osoby, jež pouze poskytují poradenství ohledně vhodných produktů k řešení situace klienta a je placena na základě této činnosti, přičemž rozdíl mezi těmito druhy poradenství bývá akcentován například z důvodu údajné větší nezávislosti poradců v tomto druhém smyslu.⁴

Často však není mezi finančními poradci zprostředkovateli a finančními poradci v užším slova smyslu činěna jasná hranice, a proto termínem finanční poradce pro účely této práce budou označovány oba významy, které jsou s ním obecně nejčastěji spojovány, a právě právní regulace činnosti finančních poradců v tomto smyslu je předmětem této práce. Finanční poradenství a činnost finančních poradců budou nadále pro usnadnění používány promiscue.

Výše uvedené závěry ohledně významů pojmu finančního poradce pak potvrzují výsledky průzkumu učiněného autorem této práce, kdy význam pojmu finančního poradce chápe jako podnikatele zprostředkovávajícího finanční produkty 68 % respondentů, a podnikatele, jenž pouze poskytuje rady, aniž by nabízel zprostředkování, pak 80 % respondentů, zatímco jako poradce v oblasti podnikových financí pouze 16 %, u zaměstnanců finančních institucí 30 % respondentů. Z možných odpovědí byla nejčastější ta, která pod pojem finančního poradce řadila právě jen podnikatele v pozici zprostředkovatele nebo finančního poradce v užším slova smyslu, a to s výskytem 34 %.⁵

---

⁴ Například POKORNÝ, Martin. *Finberry. Placené poradenství ano, či ne? Je to mýtus?* ze dne 16. 8. 2013, dostupný <http://www.mesec.cz/clanky/placene-financni-poradenstvi-ano-ci-ne/> [citováno k 12. 10. 2013]

⁵ Průzkum byl učiněn autorem dne 14. 2. 2014 na náhodně vybraných respondentech, jeho kompletní výsledky tvoří přílohu číslo 1 této práce.

2.2. Vztah k financím a postavení finančního poradce na finančním trhu

Oproti rozličným jiným poradcům jsou finanční poradci, jak již název napovídá, odlišeni svým vztahem k financím. Avšak i zde je nouze o definice, jelikož finance jsou pojmem, který náš právní řád používá, ale nedefinuje.⁶ V odborné literatuře věnující se finančnímu právu lze najít například definici: „...pojem finance je pojmem značně širokým, který označuje souhrn peněžních vztahů vznikajících při tvorbě, rozdělování a použití peněžní masy a jejích částí a souvisejících jak s veřejným sektorem (veřejné finance zahrnující zejména státní i místní rozpočty všech stupňů včetně daňových, poplatkových i jiných rozpočtových příjmů), tak i se sektorem soukromým (soukromé finance zahrnující zejména peněžní vztahy na finančním trhu).“⁷

Klíčový je zde právě pojem finančního trhu, což je dle citovaného díla „systém vztahů, nástrojů, subjektů a institucí umožňujících shromažďování, soustředování, rozdělování a rozmisťování dočasně volných peněžních prostředků na základě nabídky a poptávky. Finanční trh umožňuje redistribuci dostupných peněžních zdrojů na dobrovolném, smluvním principu.“⁸ V citované učebnici finančního práva se dále uvádí, že „na finančním trhu vystupují dvě hlavní skupiny účastníků – subjekty, které pocítují relativní přebytek peněžních prostředků a jsou ochotny poskytnout tyto peněžní prostředky dočasně jiným, a subjekty, které pocítují relativní nedostatek peněžních prostředků, potřebují si peněžní prostředky dočasně obstarat a jsou ochotny za to zaplatit odpovídající cenu.“⁹ Pokud se tak děje přímo, tedy pokud obchod s peněžními prostředky probíhá přímo mezi subjekty s přebytkem a nedostatkem, je označován jako přímý finanční trh, pokud mezi těmito subjekty vystupují tzv. finanční zprostředkovatelé, jde o nepřímý finanční trh.¹⁰

---

⁶ HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: C.H.BECK, 2009, on-line verze dostupná na www.beck-online.cz

⁷ BAKEŠ, Milan a kol. *Finanční Právo*. 6. vydání. Praha: C.H. Beck, 2012, str. 8

⁸ Ibid, str. 102

⁹ Ibid, str. 103

¹⁰ VLČEK, Josef a kol. *Ekonomie pro neekonomy*. Praha: Codex Bohemia, 1998, strana 188

Finanční zprostředkovatelé, někdy též označováni jako instituce finančního zprostředkování¹¹, přičemž tento název bude nadále používán pro snadnější odlišení od finančních poradců, jsou třetí kategorií subjektů finančního trhu. Jejich účelem je zprostředkování toku peněžních prostředků a protisměrného toku finančních instrumentů a spolupůsobení při vytváření nabídky a poptávky.¹² Zpravidla tak činí tím způsobem, že sami vyhledávají vhodné subjekty s nedostatkem finančních prostředků a oslovují subjekty s jejich nadbytkem a zajišťují mezi nimi přesun peněžních prostředků, a to tak, že sami určují, kam budou tyto směřovat, nebo tak činí dle pokynů klienta. Jejich význam je značný, jelikož pro obě strany snižují transakční náklady.¹³ Finanční poradci jsou od institucí finančního zprostředkování subjekty odlišnými. Zatímco instituce finančního zprostředkování umožňuje přesun finančních prostředků od subjektu s nadbytkem k subjektu s nedostatkem, finanční poradce stojí mezi klientem a institucí finančního zprostředkování nebo vedle nich, a to v závislosti na způsobu jejich činnosti, tedy zda se jedná o finanční poradce zprostředkovatele nebo finanční poradce v užším slova smyslu, jak bylo nastíněno v kapitole 2.1.

2.3. Stav finančního poradenství v České republice

Finanční poradenství je v České republice velmi mladým odvětvím ekonomiky. Vzhledem k tomu, že je podnikatelskou činností a že přímo souvisí s privátními financemi, mělo možnost se začít rozvíjet až po změně režimu, neboť ten minulý se v různé míře vyhrazoval proti obojímu, a systém plánované ekonomiky již ze své podstaty ani prakticky činnost, kterou chápeme jako finanční poradenství, neumožňoval, jelikož nabídka finančních produktů byla omezená, chyběl systém konkurence, alespoň v rámci oficiální ekonomiky, nebyla tedy ani možnost pro aktivnější správu financí. Tento opožděný nástup pak způsobil, že k značnému rozvoji finančního poradenství dochází právě nyní, a obecně, co se využívání různých finančních služeb týká, situace v České republice ještě není srovnatelná se státy západní Evropy - například využití životního pojištění napříč populací je oproti evropským

---

¹¹ Například URBAN, Jan. *Teorie národního hospodářství*. 3. Vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2011, strana 279

¹² BAKEŠ, Milan a kol., cit. 7, str. 452

¹³ VLČEK, Josef a kol., cit. 10, str. 188

státům, ve kterých po druhé světové válce zůstal zachován kapitalistický systém, stále podstatně menší¹⁴.

Finanční poradenství má tedy určitě potenciál se nadále rozvíjet, je ovšem otázkou, zda právní regulace finančního poradenství stíhala a stíhá dostatečně rychle reagovat na všechny změny tohoto odvětví ekonomiky, kdy právě překotný vývoj finančních služeb a nedostatečná doba pro kultivaci prostředí klade zvýšené nároky na regulaci. Přitom opomenout náležitou úpravu podmínek pro výkon této činnosti by bylo chybou, zvážíme-li možné dopady nesprávného výkonu této činnosti. Jistým varováním by mohla být i nedůvěra ve finanční poradenství vyjádřená v některých průzkumech, dle kterých lidé finančním poradcům příliš nedůvěřují, a povětšinou se snaží si vybrat nejvhodnější produkty sami.¹⁵ Míra důvěry ve finanční poradce by přitom měla být co nejvyšší, zvláště když přínosem tohoto odvětví pro protistranu, tedy klienta, má být výběr těch nejvhodnějších finančních produktů, které obvykle nejen pomáhají zhodnotit aktuálně volné prostředky, ale často tvoří i zajištění na stáří nebo pro případ neočekávaných událostí, tedy pro případy, kdy nevhodně zvolený produkt může mít velmi významný nepříznivý dopad na kvalitu života dané osoby a případně dalších osob na ní závislých.

2.4. Regulace a její důvody

Finanční trh, jako každý jiný trh, nefunguje dokonale, nebo na této tezi alespoň panuje většinová shoda, když zvážíme, že neregulovaný finanční trh je ve státech s vyspělou ekonomikou nemyslitelný. Jako obecné problémy trhu jsou identifikovány jednak možnost vzniku přirozeného monopolu, dále asymetrie informací, kterou můžeme chápat buď jako nemožnost posoudit schopnost protistrany dostát svým závazkům, nebo jako obecnou disproporci mezi znalostmi profesionálů a jejich

---

¹⁴ Dle Výroční zprávy České asociace pojišťoven za rok 2012 je podíl pojistného u životního pojištění vůči HDP v ČR přibližně 1,5 %, zatímco průměrný podíl pojistného vůči HDP za všechny státy Evropské unie je téměř 5 % HDP. Výroční zpráva je dostupná v elektronické podobě zde: http://www.cap.cz/FileFromWSS.ashx?file=http://capsrv02/DOKUMENTY_01%2fCZ_vyrocní_zprava_2012.pdf [citováno k 6. 11. 2013]

¹⁵ Dle průzkumu ING Bank N. V., organizační složka, který byl uskutečněn v dubnu 2013 na reprezentativním vzorku 1033 lidí, tisková zpráva je dostupná na <http://www.ingbanksvetsporeni.cz/clanky/pri-rozhodovani-financich-spolehame-predevsim-sami-sebe.html> [citováno k 11. 11. 2013]

zákazníků a z toho plynoucí rizika¹⁶, přičemž na finančním trhu je to obzvláště asymetrie informací a zní plynoucí nepříznivý výběr nebo morální hazard, jež představují největší problémy, které sám finanční trh nemůže vyřešit a je třeba na ně reagovat¹⁷.

Na výše zmíněné problémy je pak ze strany veřejné moci reagováno právními normami. Je třeba vycházet z toho, že regulace je v rámci českého právního řádu nejednotná a částečně se odvíjí od typů nabízených finančních produktů. Z veřejného práva jsou to především předpisy spadající do oblasti práva finančního a živnostenského, je ale třeba zabývat se i právními předpisy, které spadají do soukromoprávní oblasti, kde nalezneme mimo jiné obecnou úpravu odpovědnosti za škodu.

Vzhledem k tomu, že Česká republika je členem Evropské unie, má evropské právo významný dopad na regulaci finančního poradenství v České republice. Tato práce se však primárně zabývá právem národním, a to i vzhledem k tomu, že evropské směrnice, jakožto pro tuto oblast hlavní pramen evropského práva, jsou jimi transponovány. Skutečný stav právní regulace tak závisí především na národní implementaci evropských norem, a podrobný rozbor evropských norem by byl nad možný rozsah této práce. Pokud to však bude vhodné, příslušné evropské právní předpisy budou podrobněji rozebrány.

Důležitým zdrojem informací ohledně právní regulace jsou též metodické a výkladové materiály, úřední sdělení a také odpovědi na vybrané dotazy, které ČNB zveřejňuje na svých internetových stránkách. Nejsou pramenem práva, soud a případně i bankovní rada České národní banky mohou zaujmout odlišný názor, postup v souladu s nimi však ČNB při výkonu dohledu nad finančním trhem považuje za postup v souladu s právními předpisy, ledaže z okolností vyplyne neaplikovatelnost odpovědi na daný případ.

Vedle tvorby regulace ze strany veřejné moci existuje i možnost samoregulace, totiž stanovení závazných pravidel samotnými subjekty regulace. V České republice v současné době působí dva spolky, Asociace finančních zprostředkovatelů a finančních poradců (zkráceně AFIZ) a Unie společností finančního zprostředkování a poradenství

---

¹⁶ JUROŠKOVÁ, Lenka. *Bankovní regulace a dohled*, Praha: Auditorium, 2013, str. 18

¹⁷ PAVLÁT, Vladislav. KUBÍČEK, Antonín. *Regulace a dohled nad finančními trhy*. 2. přepracované vydání. Praha: Vysoká škola finanční a správní. 2010, str. 13

(zkráceně USF), zastřešující fyzické a právnické osoby, v případě UFS pak pouze právnické osoby, působící na finančním trhu v pozici zprostředkovatelů a poradců. Členství v těchto organizacích je dobrovolné, nicméně je podmíněno dodržováním určitých pravidel, zejména etického kodexu, a v případě jejich porušení mohou být takové osoby z organizace vyloučeny, a takový krok zveřejněn. Byť tedy finanční poradci mohou vykonávat svoji činnost i bez členství v těchto organizacích, a také tak mnozí činí, členství v těchto organizacích může poskytnout zvýšenou záruku kvality jejich služeb. Obě organizace se navíc aktivně podílejí na tvorbě legislativy¹⁸ a směřuje ke zvyšování standardů poskytování služeb finančních poradců.

2.5. Státní dozor

V reálném světě se nelze spokojit pouze se stanovením podmínek pro zahájení a výkon určité činnosti, jelikož to samo o sobě nezaručuje, že by následný výkon takové činnosti nutně odpovídal na něj stanoveným požadavkům. Pro jednotlivé klienty či veřejnost obecně by bylo nemožné provádět účinnou kontrolu těchto institucí, a to nejen z důvodů zmíněných výše, jako důvody pro potřebu regulace těchto služeb obecně, ale i pro technickou náročnost, zajištění výměny informací atd. Je proto třeba výkon takové činnosti kontrolovat orgány k tomu patřičně vybavenými. K tomuto slouží dozor ze strany správních orgánů, přičemž „dozorem ve smyslu obecného pojetí rozumíme aktivitu, jejíž podstatou je 1) pozorování určité činnosti nebo určitého stavu, na který navazuje 2) hodnocení zjištěných skutečností a podle výsledků provedeného hodnocení, eventuálně též 3) aplikace prostředků směřujících k zajištění účelu sledovaného dozorčí činností“¹⁹, tedy jinak řečeno zjišťování, zda skutečný způsob a kvalita prováděné činnosti odpovídá stanoveným požadavkům a činnost vedoucí k tomu, že tomu tak skutečně bude, a to s využitím rozličných instrumentů, jako jsou například opatření k nápravě nebo sankce.

Dozor však nemusí nutně vykonávat pouze státní orgány, jelikož nad poskytováním některých finančních služeb vykonává takovou činnost i Česká národní banka, což je subjekt od státu odlišný. V takovém případě pak hovoříme o dohledu, což

---

¹⁸ AFIZ a USF jsou například členy pracovní skupiny Ministerstva financí České republiky k regulaci distribuce na finančním trhu.

¹⁹ HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo*. Obecná část. 7. Vydání. Praha: C.H.Beck, 2009, str. 299

je však pouze teoretické odlišení a obsah dozoru a dohledu je totožný.²⁰ Orgán odpovědný za dozor není u všech činností finančních poradců totožný, konkrétním orgánům vykonávajícím dozor je pro přehlednost věnován prostor vždy u podrobného popisu úpravy činnosti finančních poradců dle jednotlivých zákonů.

Ač není orgánem státního dozoru, za pozornost stojí též finanční arbitr, zakotvený zákonem č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů, který jako zvláštní orgán může rozhodovat spory mezi některými poskytovateli služeb na finančním trhu a jejich klienty,²¹ které by jinak spadaly do pravomoci českých soudů. Řízení před finančním arbitrem se zahajuje bezplatně na návrh klienta, pokud tento nepodal v téže věci žalobu k soudu nebo k rozhodčímu soudu či rozhodci a neuzavřel s institucí dohodu o mimosoudním vyrovnaní. Nález řízení je právně závazný, přezkoumatelný soudy.

---

²⁰ BAKESŠ, Milan a kol., cit. 7, str. 52

²¹ Dle § 1 zákona 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, se jedná v první řadě o poskytovatele platebních služeb a vydavatele elektronických peněz, dále o věřitele nebo zprostředkovatele spotřebitelského úvěru při činnosti v souvislosti se spotřebitelským úvěrem, dále o investiční fond, investiční společnost nebo zahraniční investiční společnost, obchodníka s cennými papíry nebo investičního zprostředkovatele, pokud klientem je spotřebitel při kolektivním investování prostřednictvím standardního fondu nebo speciálního fondu, který shromažďuje peněžní prostředky od veřejnosti, a dále o pojišťovnu nebo pojišťovacího zprostředkovatele a provozovatele směnářské činnosti.

3. Základy právní úpravy de lege lata

Ústavním základem pro výkon činnosti finančního poradenství je právo osob na svobodnou volbu povolání a právo svobodně podnikat, které je dáno Listinou základních práv a svobod jako jedno z hospodářských práv.²² LZPS však rovněž předjímá, že takové právo může být omezeno, neboli že mohou pro výkon určitých činností být zákonem (a přeneseně tedy i podzákonnými předpisy) stanoveny podmínky a omezení.²³ LZPS pracuje s pojmem právo osob, jelikož podnikat mohou za splnění zákonných podmínek jak osoby fyzické, tak právnické.

3.1. Finanční poradenství jako podnikání

Jak již bylo řečeno v kapitole druhé, finanční poradenství chápeme jako podnikání, přičemž definici podnikání najdeme v § 420 odst. 1 NOZ: „Kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, je považován se zřetelem k této činnosti za podnikatele.“ NOZ hovoří o podnikání živnostenském nebo obdobném. Finanční poradenství tak můžeme rozdělit podle toho, zda je poskytováno jako některá z živností dle živnostenského zákona, nebo zda je poskytována tzv. obdobně, tedy na základě oprávnění jiného než živnostenského dle zvláštních právních předpisů.

Živnostenský zákon obsahuje definici živnostenského podnikání v § 2, v § 3 je pak definice toho, co živností není. V § 3 tedy najdeme výčet činností, které nejsou podnikáním vůbec, a činností označitelných jako neživnostenské podnikání neboli činností, jež spadají pod definici podnikání obdobného nebo jiného než živnostenského podle zvláštních právních předpisů v příslušných ustanoveních NOZ. V kapitole druhé bylo rovněž zmíněno rozdělení na finančního poradce zprostředkovatele a finančního poradce v užším slova smyslu, přičemž toto dělení pro jeho přehlednost budeme užívat i nadále jako prvotní, následně pak využijeme dělení na základě povahy podnikání finančního poradce, tedy zda se jedná o živnostenské nebo neživnostenské.

---

²² Čl. 26 odst. 1 LZPS

²³ Čl. 26 odst. 2 LZPS

4. Finanční poradce – zprostředkovatel

Finanční poradce zprostředkovatel vykonává činnost tím způsobem, že klientům doporučuje na základě jejich potřeb produkt finančních institucí ze svého portfolia a zprostředkovává uzavření smlouvy o takovém produktu, přičemž není neobvyklé, že parametry může sám upravit tak, aby takový produkt lépe korespondoval situaci nebo přání klienta. Tím však jeho činnost ve vztahu ke klientovi nemusí být nutně ukončena, může například na pokyn klienta měnit parametry produktu, nahradit ho jiným, a poskytovat související poradenství. To, stejně jako požadavky na výkon takové činnosti, se vždy odvíjí od typu konkrétního produktu, jehož obstarání finanční poradce zajišťuje. Od toho se také odvíjí přesný obsah výkonu jeho činnosti.

Činnost finančních poradců zprostředkovatelů můžeme rozdělit na tu, u které je třeba hledat úpravu v obecném zákoně upravujícím podnikání, tedy živnostenském zákoně, a na tu, která je upravena zvláštními zákony, a jejichž existenci živnostenský zákon předvídá, a to v ustanovení § 3, jež obsahuje negativní vymezení živnosti, tedy říká, jaká činnost živnostenským podnikáním není.

Analýzou produktů nabízených finančními poradci zprostředkovateli²⁴ můžeme určit následující skupiny produktů, jejichž zprostředkování je upraveno zákony v poměru speciality k živnostenskému zákonu, který i sám stanoví, že taková činnost do živnostenského podnikání nespadá. Ve všech těchto případech se osoby takovou činnost vykonávající zapisují do zvláštních registrů vedených ČNB a podléhají jejímu dohledu. Jedná se o následující skupiny:

- a) Produkty z oblasti pojištění.
- b) Investiční produkty v podobě některých z investičních nástrojů ve smyslu § 3 ZPKT.
- c) Doplnkové penzijní spoření a důchodové spoření.

---

²⁴ Pro účely zjištění standardně nabízených produktů byli zkoumáni obecně známí poskytovatelé finančního poradenství ve formě zprostředkování, a to Partners Financial Services, a.s., OVB Allfinanz, a.s. ČR, Broker Consulting, a. s. a Fincentrum a.s.

4.1. Finanční poradci v oblasti pojištění

Jednou z nejvýznamnějších oblastí, co se uplatnění finančních poradců týče, je zprostředkování pojištění. Účelem pojištění je zabezpečení osob pro případ nahodilých událostí tím, že je jim poskytováno právo na výplatu peněžních prostředků k úhradě potřeb, které v důsledku takových událostí vznikají. Za nahodilou událost se považuje každá událost, o níž se důvodně předpokládá, že může nastat, není však jisté, kdy se tak stane, popř. zda se tak vůbec stane.²⁵ U pojištění tak není návratnost prostředků přítomna vždy, jedná se o metodu podmíněně návratnou, pro kterou je charakteristická neekvivalentnost, prostředky přesunuté se tak nemusí vrátit vůbec, nebo v množství odlišném od množství, v jakém byly přesunuty.²⁶ Úprava činnosti pojišťoven jako tvůrců produktů pojištění je v zákoně č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů, úprava samotných produktů je pak obsažena v různých zákonech, kdy velká část úpravy je obsažena v NOZ, povinná pojištění pak ve speciálních zákonech.

Co se týče úpravy finančních poradců v této oblasti, stěžejní jsou zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí, ve znění pozdějších předpisů, jako zákon implementující evropskou směrnici upravující zprostředkování pojištění IMD, a jej provádějící vyhláška č. 582/2004 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí, ve znění pozdějších předpisů. Předmět úpravy zákona je upraven v § 1 ZPZ, dle něhož zákon upravuje podmínky podnikání pojišťovacích zprostředkovatelů a samostatných likvidátorů pojistných událostí a zahájení této činnosti na základě práva zřizovat pobočky (usazovat se) nebo svobody dočasně poskytovat služby, dále upravuje zřízení a náležitosti registru pojišťovacích zprostředkovatelů a samostatných likvidátorů pojistných událostí a upravuje výkon dohledu nad činností pojišťovacích zprostředkovatelů a samostatných likvidátorů pojistných událostí, což jsou osoby, které na základě smlouvy s pojišťovnou provádí šetření, jehož cílem je stanovit rozsah povinnosti pojišťovny k plnění z uzavřeného pojištění.

---

²⁵ HENDRYCH, Dušan a kol., cit. 6

²⁶ BAKEŠ, Milan a kol., cit. 7, str. 9

Pojem pojišťovací zprostředkovatel je generikum pro všechny kategorie osob zmíněných v § 4, které se různí mírou samostatnosti, odpovědnosti i počtem subjektů, pro které činnost vykonávají. § 4 ZPZ dále stanoví, že pojišťovací zprostředkovatel může vykonávat činnost pouze v postavení, k němuž je oprávněn.

Konkrétní obsah zprostředkovatelské činnosti v pojišťovníctví pak vymezuje výkladové ustanovení § 3 odst. 1 písm. a), dle kterého se jedná o odbornou činnost spočívající v předkládání návrhů na uzavření pojistných smluv nebo zajišťovacích smluv, provádění přípravných prací směřujících k uzavření pojistných nebo zajišťovacích smluv, uzavírání pojistných nebo zajišťovacích smluv jménem a na účet pojišťovny nebo zajišťovny, pro kterou je tato činnost vykonávána, nebo pomoci při správě pojištění a vyřizování nároků z pojistných nebo zajišťovacích smluv. V písmenu b) téhož odstavce najdeme obecnou definici pojišťovacího zprostředkovatele, jímž je právnická nebo fyzická osoba, která za úplatu provozuje zprostředkovatelskou činnost v pojišťovníctví, tedy za úplatu vykonává činnost vyjmenovanou výše.

ZPZ v § 2 také určuje činnosti, na které se ZPZ nevztahuje. Mezi takové patří v první řadě zprostředkovatelská činnost vykonávaná pojišťovnou nebo zajišťovnou a činnost zaměstnanců pojišťovny a zajišťovny. Přestože se na takovou činnost nevztahuje, stanoví požadavek důvěryhodnosti (§ 19) a odborné způsobilosti nejméně pro její základní stupeň (§ 18) u těch zaměstnanců pojišťovny nebo zajišťovny, kteří se přímo podílejí na uzavírání pojistných nebo zajišťovacích smluv anebo na jimi provozované zprostředkovatelské činnosti. Další činností vyloučenou z působnosti zákona je taková poradenská činnost v pojišťovníctví, kterou se rozumí příležitostné poskytování informací v rámci jiné profesní činnosti či pouhé poskytování obecných informací o pojistných produktech za předpokladu, že účelem takové činnosti není napomáhat uzavření nebo plnění z pojistné nebo zajišťovací smlouvy, a dále vypracování odborných posudků škodných událostí. Konečně je z působnosti zákona vyloučena činnost označitelná jako zprostředkování doplňkového pojištění spočívající v pouhém zprostředkování pojištění osobami, u kterých není zprostředkování pojištění hlavní náplní jejich činnosti, a to jako doplňku k jiné službě nebo zboží a do určité výše nebo trvání smlouvy a typu.²⁷

---

²⁷ ZPZ ve svém § 2 písmenu c) vyžaduje současné splnění pěti podmínek: 1. uzavření pojistné smlouvy vyžaduje pouze znalosti o pojištění, které je na jejím základě poskytováno, 2. nejedná se o pojistné smlouvy životních pojištění ani o pojištění odpovědnosti za škodu, 3. zprostředkovatelská činnost v

Jak bylo řečeno výše, § 4 ZPZ zmiňuje několik kategorií zprostředkovatelů pojištění, které jsou jednotlivě upraveny v § 5 až 8 ZPZ, o kterých bude podrobněji pojednáno v následujících podkapitolách.

4.1.1. Vázaný pojišťovací zprostředkovatel (§ 5 ZPZ)

Vázaný pojišťovací zprostředkovatel vykonává zprostředkovatelskou činnost v pojišťovnictví jménem a na účet jedné nebo více pojišťoven, přičemž pokud nabízí produkty více pojišťoven, nesmí být tyto konkurenční. Může být problematické určit, jaké produkty jsou vůči sobě konkurenční, lze však mít za to, že za konkurenční produkty by měly být považovány takové pojistné produkty, které se týkají téhož pojistného nebezpečí, přičemž pojistným nebezpečím se rozumí možná příčina vzniku pojistné události.²⁸ Ačkoliv je VPZ samostatným podnikatelem, je vůči pojišťovně, jejíž produkty nabízí, vázán nejen smlouvou (zákon stanoví písemnou formu), ale rovněž jejími pokyny. V tom nutno spatřovat jeho vázanost. Na druhou stranu pojišťovna odpovídá za škodu zprostředkovatelem způsobenou při výkonu zprostředkovatelské činnosti. VPZ neinkasuje pojistné a nevyplácí plnění z pojistných nebo zajišťovacích smluv. § 5 odst. 4 pak stanoví, že VPZ musí být zapsán do registru, splňovat podmínky důvěryhodnosti a podmínky stanovené zákonem pro základní kvalifikační stupeň odborné způsobilosti. Požadavky na odbornou způsobilost jsou upraveny v § 18 ZPZ, požadavky na důvěryhodnost pak § 19 nebo § 20 ZPZ, v závislosti na tom, zda je zprostředkovatel fyzickou nebo právnickou osobou. O obojím bude podrobněji pojednáno níže, v kapitole 4.1.10.

Ne zcela jasný je § 5 odst. 3 ZPZ, který říká, že za vázaného pojišťovacího zprostředkovatele se považuje i osoba, která vykonává zprostředkovatelskou činnost v pojišťovnictví za podmínek podle odstavce 1, pokud je v rámci této činnosti nabízeno

---

pojišťovnictví je pouze doplňkem podnikání osoby zprostředkovávající pojištění, 4. sjednávané pojištění je doplňkovou službou dodávaného zboží nebo poskytované služby, je-li toto pojištění sjednáváno pro případ vady, zničení, ztráty tohoto zboží nebo služby nebo je-li toto pojištění sjednáváno pro případ poškození nebo ztráty zavazadla nebo pro případ jiného pojistného nebezpečí spojeného s cestováním zabezpečeným dodavatelem této služby, i když se jedná o životní pojištění nebo o pojištění odpovědnosti za škodu, pokud je takové pojištění doplňkem k cestovnímu pojištění a 5. výše ročního pojistného pro jednu pojistnou smlouvu nepřesahuje částku odpovídající hodnotě 500 EUR a trvání takové smlouvy, včetně jejího prodloužení, nepřesahuje dobu 5 let.

²⁸ ŠKOPOVÁ, Věra, MÚSILOVÁ, Radoslava, KRUPÍČKOVÁ, Hana. *Zákon o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí a předpisy související*. Praha: C.H.Beck, 2006, str. 57

pojištění, které je doplňkovou službou pojišťovacími zprostředkovateli dodávaného zboží nebo poskytované služby, přičemž někteří autoři tvrdí, že tento odstavec nemá praktické využití.²⁹

4.1.2. Podřízený pojišťovací zprostředkovatel (§ 6 ZPZ)

Podřízený pojišťovací zprostředkovatel je institut obdobný vázanému pojišťovacímu zprostředkovateli s tím rozdílem, že nespolupracuje s pojišťovnou, ale jedná jménem a na účet pojišťovacího agenta nebo výhradního pojišťovacího agenta nebo pojišťovacího makléře, a to rovněž na základě písemné smlouvy. Charakteristickým znakem je zde podřízenost vůči jednomu či více takových pojišťovacích zprostředkovatelů, kdy je vázán jejich pokyny. Na druhou stranu pojišťovací zprostředkovatel, jehož jménem a na jehož účet podřízený pojišťovací zprostředkovatel jedná, odpovídá za jím při výkonu zprostředkovatelské činnosti způsobenou škodu a rovněž ho odměňuje. Podřízený pojišťovací zprostředkovatel rovněž neinkasuje pojistné a nezprostředkovává plnění z pojistných nebo zajišťovacích smluv; platí na něj shodné požadavky jako na VPZ.

4.1.3. Výhradní pojišťovací agent (§ 6a ZPZ)

Výhradní pojišťovací agent vykonává zprostředkovatelskou činnost v pojišťovnictví na základě písemné smlouvy jménem a na účet jedné pojišťovny, jejímiž vnitřními předpisy je vázán, a která ho odměňuje za jeho činnost. Touto svojí vázaností na jednu pojišťovnu se liší od kategorie pojišťovacího agenta, což je vykompenzováno nižšími nároky na výhradní pojišťovací agenty kladenými ZPZ a tím, že za škodu jimi způsobenou při zprostředkovatelské činnosti odpovídá pojišťovna, se kterou má dotyčný VPA smlouvu. Pokud je osoba zapsaná do registru jako výhradní pojišťovací agent a současně jako vázaný pojišťovací zprostředkovatel, podřízený pojišťovací zprostředkovatel, pojišťovací agent nebo pojišťovací makléř, může zprostředkovávat uzavírání pojistných smluv spadajících do pojistných odvětví, která jsou předmětem smlouvy mezi touto osobou jako výhradním pojišťovacím agentem a pojišťovnou, pouze jako výhradní pojišťovací agent.

---

²⁹ ŠKOPOVÁ, Věra, MUSILOVÁ, Radoslava, KRUPÍČKOVÁ, Hana, cit. 28, str. 57

Na rozdíl od pojišťovacích zprostředkovatelů může být agent na základě dohody s pojišťovnou oprávněn vybírat pojistné nebo zprostředkovávat plnění z pojistných smluv, je však v takovém případě povinen udržovat trvale likvidní finanční jistinu ve výši 4 % z ročního objemu jím inkasovaného pojistného, nejméně však ve výši odpovídající hodnotě 17 000 EUR, nebo používat pro převody pojistného a pojistného plnění výhradně zvlášť k tomu zřízené a od vlastního hospodaření oddělené bankovní účty. Smyslem těchto podmínek je ochrana klientů a pojišťoven před možnými zpronevěrami pojistného nebo pojistného plnění ze strany pojišťovacích zprostředkovatelů³⁰.

Jako každý pojišťovací zprostředkovatel, výhradní pojišťovací agent musí být zapsán do registru a splňovat podmínky důvěryhodnosti a podmínky odborné způsobilosti dle § 18 a 19 či 20 ZPZ, přičemž pro výhradního pojišťovacího agenta je vyžadován základní kvalifikační stupeň. Jinak pro úpravu činnost výhradního pojišťovacího agenta platí subsidiárně úprava týkající se vázaného pojišťovacího zprostředkovatele stanovená v ZPZ a dalších právních předpisech.

4.1.4 Pojišťovací agent (§ 7 ZPZ)

Oproti výhradnímu pojišťovacímu agentovi může pojišťovací agent vykonávat zprostředkovatelskou činnost v pojišťovnictví na základě písemné smlouvy jménem a na účet více pojišťoven, jejichž produkty mohou být konkurenční. Tyto pojišťovny ho za jeho činnost odměňují a jejich vnitřními předpisy je při výkonu této činnosti vázán. Může tak nabízet širší paletu produktů, na druhou stranu jsou na něj kladeny vyšší nároky než na výhradní pojišťovací agenty. Pojišťovací agent totiž musí splňovat podmínky pro střední kvalifikační stupeň odborné způsobilosti dle § 19 či 20 ZPZ, samozřejmě též podmínky důvěryhodnosti a dále musí být po celou dobu výkonu činnosti pojišťovacího zprostředkovatele pojištěn pro případ odpovědnosti za škodu způsobenou výkonem této činnosti účinnou na celém území Evropského hospodářského prostoru, s limitem pojistného plnění nejméně ve výši odpovídající hodnotě 1 200 000 EUR na každou pojistnou událost, v případě souběhu více pojistných událostí v jednom roce nejméně ve výši odpovídající hodnotě 1 700 000 EUR, pokud se pojišťovna, jejímž jménem a na jejíž účet pojišťovací agent jedná, písemně nezavázala převzít

---

³⁰ ŠKOPOVÁ, Věra, MUSILOVÁ, Radoslava, KRUPÍČKOVÁ, Hana, cit. 28, str. 79

odpovědnost za škody způsobené touto jeho činností. Pojišťovny totiž, bez tohoto závazku, za škody způsobené činností pojišťovacího agenta neodpovídá jako je tomu u vázaného pojišťovacího zprostředkovatele, podřízeného pojišťovacího zprostředkovatele a výhradního pojišťovacího agenta. Ve smlouvě s pojišťovnou může být dohodnuto, že pojišťovací agent je oprávněn vybírat pojistné nebo zprostředkovávat plnění z pojistných smluv, v takovém případě platí úprava obdobná jako v případě výhradního pojišťovacího agenta.

4.1.5 Pojišťovací makléř (§ 8 ZPZ)

Oproti všem výše uvedeným pojišťovacím zprostředkovatelům nevykonává pojišťovací makléř činnost na základě smlouvy s pojišťovnou, ale se svým klientem, přičemž v závislosti na obsahu smlouvy s klientem pojišťovací makléř zpracovává komplexní analýzy pojistných rizik, návrhy pojistných nebo zajistných programů, poskytuje konzultační a poradenskou činnost, provádí správu uzavřených pojistných nebo zajišťovacích smluv, sleduje lhůty k jejich revizi či spolupracuje při likvidaci pojistných událostí. Vzhledem ke složitosti těchto procesů musí pojišťovací makléř splňovat podmínky důvěryhodnosti a podmínky stanovené tímto zákonem pro vyšší kvalifikační stupeň odborné způsobilosti. Samozřejmě též musí splňovat podmínky důvěryhodnosti a být zapsán do registru. Co se odměňování týče, pojišťovací makléř je zpravidla odměňován pojišťovnou nebo zajišťovnou, avšak, může na základě dohody být odměňován přímo svým klientem.

Tak jako pojišťovací agent i pojišťovací makléř musí být po celou dobu výkonu činnosti pojištěn, přičemž zákonné požadavky jsou obdobné. Může být zmocněn přijímat pojistné nebo zprostředkovat výplatu pojistného plnění, pak pro něj platí obdobná pravidla jako pro pojišťovací agenty a výhradní pojišťovací agenty, o kterých je pojednáno výše.

4.1.6 Souběh výkonu činností v různých angažmá

ZPZ umožňuje, respektive nevylučuje provozování činnosti pojišťovacího zprostředkovatele ve více postaveních, ovšem vždy pouze za předpokladu získání příslušného osvědčení o registraci. Vzhledem k tomu, že registrace je zpoplatněna, poplatek bude muset být uhrazen za každou takovou registraci. Na druhou stranu, pokud je osoba registrována v postavení pojišťovacího makléře i pojišťovacího agenta, pro které zákon vyžaduje sjednání pojištění odpovědnosti, dle § 27 odst. 3 ZPZ, se limity v případě souběhu nesčítají. Důvodem pro toto ustanovení je dostatečně vysoký stanovený limit a rovněž snaha zbytečně nezatěžovat dané osoby.³¹ O zvláštní podmínce stanovené pro případ provozování činnosti výhradního pojišťovacího agenta ve více postaveních bylo pojednáno v příslušné části.

4.1.7 Zahraniční pojišťovací zprostředkovatelé na území České republiky

ZPZ neupravuje pouze tuzemské pojišťovací zprostředkovatele, ale též i činnost zahraničních pojišťovacích zprostředkovatelů na území České republiky.

4.1.7.1 Pojišťovací zprostředkovatel z jiného členského státu

ZPZ v § 4 jako jednu z kategorií pojišťovacích zprostředkovatelů uvádí pojišťovací zprostředkovatele, jejichž domovským členským státem není Česká republika, s odkazem na § 9, který se pak jejich činností zabývá podrobně. Členským státem jiným než Česká republika se míní některý z členských států Evropské unie nebo jiného státu tvořící Evropský hospodářský prostor.³²

Co se konkrétní úpravy týče, dle § 9 odst. 1 ZPZ může takový zprostředkovatel na území České republiky provozovat zprostředkovatelskou činnost v pojišťovnictví v rozsahu, v jakém je tuto činnost oprávněn provozovat v domovském členském státě, a to po splnění informačních povinností podle § 14 odst. 3 až 5 ZPZ. Je tak reflektován princip volného poskytování služeb, jak vyplývá ze Smlouvy o fungování Evropské unie, respektive princip tzv. jednotného evropského pasu³³.

---

³¹ ŠKOPOVÁ, Věra, MUSILOVÁ, Radoslava, KRUPIČKOVÁ, Hana, cit. 28, str. 85

³² § 3 písmeno e) ZPZ

³³ ŠKOPOVÁ, Věra, MUSILOVÁ, Radoslava, KRUPIČKOVÁ, Hana, cit. 28, str. 91

§ 9 odst. 2 ZPZ pak upravuje způsob výkonu této činnosti, a to buď na základě práva zřizovat pobočky, nebo na základě svobody dočasně poskytovat služby. Provozováním zprostředkovatelské činnosti na základě práva zřizovat pobočky se míní každá trvalá přítomnost (usazení se) pojišťovacího zprostředkovatele z členského státu na území jiného členského státu, než je členský stát, ve kterém má tento pojišťovací zprostředkovatel bydliště nebo sídlo;³⁴ bude se tak dít zpravidla formou zřízení odštěpného závodu ve smyslu § 503 NOZ. Svobodou dočasně poskytovat služby se míní právo pojišťovacího zprostředkovatele s bydlištěm nebo sídlem v členském státě dočasně provozovat zprostředkovatelskou činnost v pojišťovnictví na území jiného členského státu, než ve kterém má pojišťovací zprostředkovatel své bydliště nebo sídlo, a to v rozsahu uděleném příslušným úřadem země jeho bydliště nebo sídla, jestliže tato činnost nemá charakter trvalé přítomnosti na území tohoto jiného členského státu.³⁵

4.1.7.2 Zapisování zprostředkovatelů z jiného členského státu do registru

§ 14 ZPZ upravuje výše již zmíněnou informační povinnost, respektive celý proces zahájení činnosti pojišťovacího zprostředkovatele na území jiného členského státu. Pojišťovací zprostředkovatel s domovským členským státem jiným, než je Česká republika, který hodlá zahájit svoji činnost na území České republiky, informuje o tomto záměru příslušný orgán dohledu svého domovského členského státu. Tento orgán následně informuje ČNB, která do jednoho měsíce ode dne obdržení identifikačních údajů a potvrzení příslušného orgánu o jeho zápisu do registru vedeného v jeho domovském členském státě sdělí pojišťovacímu zprostředkovateli obecné podmínky provozování jeho činnosti v České republice a zapíše ho do registru. Tento zápis, na rozdíl od ostatních zápisů do registru, také nepodléhá správnímu poplatku.³⁶ Pojišťovací zprostředkovatel je oprávněn zahájit svoji činnost na území České republiky po uplynutí 1 měsíce ode dne, kdy byl informován příslušným úřadem svého domovského členského státu o tom, že byla splněna informační povinnost vůči České národní bance. Vzhledem k tomu, že pojišťovací zprostředkovatel z jiného členského státu již registrován je, a lze tedy předpokládat dostatečnou odbornou způsobilost, která musela být prokázána jako podmínka pro registraci v tomto jiném členském státě,

---

³⁴ § 3 písmeno l) ZPZ

³⁵ § 3 písmeno m) ZPZ

³⁶ ŠKOPOVÁ, Věra, MUSILOVÁ, Radoslava, KRUPÍČKOVÁ, Hana, cit. 28, str. 114

se dle § 18 odst. 5 ZPZ na tohoto zprostředkovatele nevztahují požadavky odborné způsobilosti. § 14 ZPZ rovněž upravuje postup v případě, že pojišťovací zprostředkovatel z České republiky chce vykonávat činnost v jiném členském státě, přičemž stanoví povinnosti zrcadlově k úpravě zmíněné výše.

4.1.7.3 Zprostředkovatel ze třetího státu

Vedle pojišťovacího zprostředkovatele z jiného členského státu však může na území České republiky působit i pojišťovací zprostředkovatel z třetího státu, tedy státu jiného než členského.³⁷ Vzhledem k tomu, že tato osoba nemůže využívat svobod plynoucích z práva EU, musí mít v České republice bydliště, je-li fyzickou osobou, a je-li právnickou osobou, pak musí mít na území České republiky vedoucí organizační složky³⁸; právnická osoba zde tedy musí zřídit organizační složku. V ostatním je úprava činnosti těchto zahraničních zprostředkovatelů totožná s úpravou tuzemských zprostředkovatelů pojištění.

4.1.8 Odpovědný zástupce zprostředkovatele – právnické osoby

Je-li pojišťovací zprostředkovatel právnickou osobou, ukládá mu § 11 ZPZ povinnost jmenovat svého odpovědného zástupce, avšak stanoví výjimku, která říká, že to neplatí, jde-li o vázaného nebo podřízeného pojišťovacího zprostředkovatele. Tento výčet je však neúplný, jelikož tato povinnost odpovědného zástupce se rovněž nevztahuje na výhradního pojišťovacího agenta z důvodu aplikace § 6a odst. 6 ZPZ, který na výhradního pojišťovacího agenta stanoví subsidiární použití ustanovení o vázaném pojišťovacím zprostředkovateli³⁹, který tuto povinnost nemá.

Odpovědný zástupce je fyzickou osobou, která odpovídá za dodržování právních předpisů se vztahem k provozované činnosti pojišťovacího zprostředkovatele, přičemž vždy pouze pro jednoho. Liší se tak od odpovědného zástupce ve smyslu ŽZ, který tuto činnost může vykonávat až pro čtyři osoby, navíc dle ŽZ může odpovědný zástupce umožnit výkon určitého oboru podnikání i fyzické osobě, nesplňující zvláštní

---

³⁷ § 3 písm. i), bod 2 část věty od středníku ZPZ

³⁸ § 13 odst. 7 ZPZ

³⁹ ŠKOPOVÁ, Věra, MUSILOVÁ, Radoslava, KRUPÍČKOVÁ, Hana, cit. 28, str. 74

předpoklady, zatímco pojišťovací zprostředkovatel – fyzická osoba musí vždy předpoklady pro svoji činnost splňovat osobně.⁴⁰

Dále § 11 ZPZ stanoví, že odpovědný zástupce musí být v obchodním vedení právnické osoby, která ho ustanovila do funkce odpovědného zástupce. Pokud odpovědný zástupce zjistí nedostatky v činnosti této právnické osoby, je povinen navrhnout bezodkladně opatření k nápravě a tuto skutečnost oznámit ČNB. Odpovědný zástupce musí splňovat podmínky důvěryhodnosti a odborné způsobilosti stanovené tímto zákonem v závislosti na charakteru provozované činnosti, tedy v závislosti na požadavku na pojišťovacího zprostředkovatele, pro něhož činnost vykonává, tedy základní pro VPA, střední pro PA a vyšší pro PM. Dále je stanoven požadavek, aby měl odpovědný zástupce bydliště na území České republiky. Přestane-li odpovědný zástupce vykonávat svoji funkci nebo přestane-li splňovat podmínky stanovené mu tímto zákonem, musí pojišťovací zprostředkovatel nejpozději do 15 dnů ode dne, kdy se tak stalo, ustanovit nového.

U zahraničních osob plní povinnosti odpovědného zástupce vedoucí organizační složky podniku umístěné na území České republiky, přičemž tato osoba musí splňovat podmínky pro výkon funkce odpovědného zástupce.

4.1.9. Registr a zápis do registru

Jednou z podmínek pro výkon činnosti zprostředkovatelů v pojišťovníctví je zápis zprostředkovatele do registru, který vede ČNB. Úpravě registru se podrobně věnuje § 12 ZPZ, jenž stanoví i údaje, které se zapisují, přičemž podrobněji je pak rozvádí VpZPZ.

Do registru se zapíše identifikační údaje pojišťovacího zprostředkovatele, u právnické osoby jsou vyžadovány taktéž identifikační údaje členů statutárních orgánů a odpovědného zástupce, rovněž předmět podnikání, s výjimkou makléře též označení pojišťovny nebo pojišťovacího zprostředkovatele, pro kterého je činnost vyvíjena, datum zápisu do registru a datum zahájení činnosti, dále se do registru zapisuje pozastavení nebo přerušování činnosti, datum zániku zápisu do registru, datum prohlášení a zrušení konkursu nebo datum zveřejnění rozhodnutí o úpadku příslušné osoby v insolvenčním rejstříku, datum vstupu právnické osoby do likvidace a přehled

---

⁴⁰ § 11 ŽZ

o uložených pokutách včetně sankčních opatření uložených Českou národní bankou. Do registru se zapisují i některé další údaje, pokud se jedná o přeshraniční působení.

Samotný zápis do registru pak upravuje § 13 ZPZ. O zápisu rozhoduje ČNB na základě písemné žádosti, jejíž obsah koresponduje s údaji zapisovanými do registru, a obsahuje proto základní identifikační údaje zapisované osoby, rozsah provozované zprostředkovatelské činnosti v pojišťovnictví podle pojistných odvětví a podle území, na kterém má být činnost provozována, předpokládaný den zahájení zprostředkovatelské činnosti, doklad o absolvování odborného vzdělání nebo vykonané odborné zkoušce a nebo doklady jinak prokazující odbornou způsobilost žadatele v případě fyzické osoby nebo odpovědného zástupce v případě právnické osoby a každé osoby, kterou tato fyzická osoba zaměstnává a která se přímo podílí na zprostředkovatelské činnosti v pojišťovnictví, dále doklady prokazující, že v majetku žadatele jsou finanční prostředky nejméně ve výši odpovídající hodnotě 17 000 EUR, pokud má být pojišťovací zprostředkovatel oprávněn přijímat od pojistníka pojistné nebo od pojišťovny výplaty pojistného plnění, dále doklady prokazující důvěryhodnost žadatele a případně odpovědného zástupce a pojistnou smlouvu o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou výkonem činnosti pojišťovacího zprostředkovatele, přičemž v případě VPZ, PPZ a VPA se namísto smlouvy o pojištění odpovědnosti dodává prohlášení pojišťovny nebo pojišťovacího zprostředkovatele, pro kterého je činnost vykonávána, v případě VPZ nebo PPZ je prohlášením nahrazen i doklad o splnění zákonem stanovených podmínkách odborné způsobilosti. Právnická osoba navíc ještě musí doložit úplný výpis z obchodního rejstříku, byla-li právnická osoba v tomto rejstříku zapsána před podáním žádosti, ne starší 3 měsíců. Změnu údajů zapisovaných do registru včetně prohlášení a zrušení konkursu nebo vstupu do likvidace je pojišťovací zprostředkovatel povinen bez zbytečného odkladu oznámit ČNB, jakmile se o této změně dozvěděl.

Podání žádosti o zápis do registru podléhá správnímu poplatku, jeho výši je třeba hledat v zákoně o správních poplatcích.⁴¹ Jak již bylo řečeno, zvláštní postup se uplatní v případě pojišťovacích zprostředkovatelů, jejichž domovským státem je členský stát

---

⁴¹ Dle položky 65 odst. 3 písmeno a) přílohy k zákonu č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, činí poplatek za registraci každého z druhů pojišťovacího zprostředkování 10 000 Kč.

jiný než Česká republika. Proces jejich zápisu je upraven v § 14 ZPZ a nepodléhá správnímu poplatku.

Procesní postup ze strany ČNB při zápisu zprostředkovatele do registru nebo při zápisu změn upravuje § 16 ZPZ. Výmaz osob pak upravuje § 17 ZPZ, dle kterého ČNB zprostředkovatele z registru vymaže na základě jeho žádosti, pokud ztratí svoji důvěryhodnost, nebo v případě, že mu byla pro nedostatky pozastavena činnost a neuvedl ji do souladu se zákonem ve lhůtě uložené ČNB nebo pokud činnost neprovozuje nejméně po dobu 24 po sobě jdoucích kalendářních měsíců. Dále též v případě, že zahraniční osoba pozbyla v domovském státě oprávnění k provozování činnosti pojišťovacího zprostředkovatele. Zápis zaniká i smrtí fyzické osoby nebo zánikem právnické osoby. Pokud tuzemský zprostředkovatel působil i v zahraničí, ČNB o zrušení zápisu informuje příslušné orgány dohledu z těchto států.

4.1.10. Požadavky na odbornou způsobilost a důvěryhodnost

Jak bylo řečeno výše, zápis do registru pojišťovacích zprostředkovatelů je podmíněn jejich odbornou způsobilostí a důvěryhodností.

4.1.10.1 Odborná způsobilost

Odborná způsobilost pojišťovacích zprostředkovatelů je upravena v § 18 ZPZ, přičemž by se mělo jednat o jeden z nejdůležitějších institutů upravujících jejich činnost. Cílem je zabezpečit, aby tyto činnosti byly prováděny osobami způsobilými kvalifikovaně poradit při výběru pojistného produktu, sjednat pojištění tak, aby krylo skutečné potřeby spotřebitele, aby použité formulace byly jednoznačně vysvětlovány a nevyvolávaly zbytečně nedorozumění a spory zejména v případě požadavku na pojistné plnění. Stejně tak je důležité, aby případné doprovodné služby zprostředkovatele byly poskytovány na odpovídající odborné úrovni.⁴² Požadavky odborné způsobilosti se nevztahují na pojišťovací zprostředkovatele s domovským členským státem jiným, než je Česká republika, neboť se uznává odborná způsobilost podle práva těchto členských států.⁴³ Odborná způsobilost se skládá ze všeobecných znalostí, z odborných znalostí a z odborné praxe.

---

⁴² Důvodová zpráva k ZPZ k § 18, online verze dostupná na www.beck-online.cz

⁴³ Důvodová zpráva k ZPZ k § 18, online verze dostupná na www.beck-online.cz

Všeobecné znalosti se prokazují dokladem o dokončení střední školy a musí tak učinit všichni pojišťovací zprostředkovatelé bez ohledu na vyžadovaný kvalifikační stupeň odbornosti, avšak pro pojišťovací zprostředkovatele, kteří vykonávali zprostředkovatelskou činnost v pojišťovnictví před nabytím účinnosti ZPZ, tedy 1. 1. 2005, vyjma pojišťovacích makléřů, přechodného ustanovení § 29 odst. 4 ZPZ zavádí výjimku, když stanovuje, že předložení dokladu o ukončení střední školy se nevyžaduje; pojišťovacím makléřům pak byla stanovena lhůta dva roky.

Odborné znalosti se prokazují dokladem o absolvování odborného studia na střední nebo vysoké škole nebo složením odborné zkoušky. Odborným studiem se rozumí středoškolské nebo vysokoškolské studium zaměřené na problematiku pojišťovnictví, finančních služeb a s tím souvisejících oblastí, VpZPZ tyto doklady dále specifikuje jako vysokoškolský diplom o ukončení studia v bakalářském, magisterském nebo doktorském studijním programu nebo doklad o ukončení odborného studia na vyšší odborné škole nebo střední škole. Jaké konkrétní studijní programy nebo odborné vzdělání přesně splňují požadovaná kritéria, není nikde stanoveno. V průběhu vzniku vyhlášky č. 582/2004 Sb. i její novely bylo navrhováno stanovit konkrétní seznam takových škol, jejich fakult či studijních oborů a průběžně ho doplňovat a zveřejňovat, přičemž takové možné úpravě bývá jako klad přiznáváno snížení administrativní náročnosti jak na straně ČNB, tak na straně zájemce a zvýšení jeho informovanosti, jako negativum pak fakt, že taxativní výčet takovýchto škol by nemusel odpovídat skutečnosti ve vztahu např. ke školám zahraničním a že by muselo být pamatováno stejně na zvláštní bod obsahující možnost akceptování i jiných neuvedených škol na základě posouzení ČNB⁴⁴. ČNB by se navíc musela zabývat každou změnou u škol zapsaných, ale i nezapsaných, aby seznam reflektoval realitu, zatímco takto je činnost ČNB omezena na posouzení incidentní. Domnívám se proto, že negativa by v tomto případě převážila nad pozitivy.

Druhou z možností, jak doložit odborné znalosti, je složení odborné zkoušky, přičemž zákon pro jednotlivé kvalifikační stupně stanoví různé požadavky. U základního kvalifikačního stupně odborné způsobilosti, který je požadavkem pro zápis u VPZ, PPZ a VPA, se jedná o znalosti v rozsahu odborného minima stanoveného pro základní stupeň odborné způsobilosti, znalosti pojistných produktů, jejichž

---

⁴⁴ ŠKOPOVÁ, Věra, MUSILOVÁ, Radoslava, KRUPÍČKOVÁ, Hana, cit. 28, str. 134

zprostředkování nabízí, a schopnost řádně tyto produkty klientovi vysvětlit. V případě středního kvalifikačního stupně odborné způsobilosti, tedy u pojišťovacích agentů, musí tito prokázat znalosti v rozsahu odborného minima stanoveného pro střední stupeň odborné způsobilosti, nejméně dvouletou odbornou praxi, znalosti pojistných produktů, jejichž zprostředkování nabízí, schopnost řádně tyto produkty klientovi vysvětlit, provést analýzu konkurenčních produktů pojišťoven, jejichž jménem je oprávněn jednat, a nabídnout klientovi pojistný produkt nejlépe vyhovující jeho potřebám. Pro vyšší kvalifikační stupeň, tedy pojišťovací makléře, je třeba prokázat znalosti v rozsahu odborného minima stanoveného pro vyšší stupeň odborné způsobilosti, nejméně čtyřletou odbornou praxi, znalosti pojistných a zajišťovacích produktů nabízených na pojistném trhu z oblasti, která je předmětem jeho činnosti, schopnost provést analýzu konkurenčních produktů a nabídnout klientovi pojistný nebo zajišťovací produkt nejlépe vyhovující jeho potřebám a řádně tento produkt klientovi vysvětlit. Odborná minima znalostí pro jednotlivé kvalifikační stupně jsou pak podrobně upravena ve VpZPZ, konkrétně v jejích přílohách 3 až 5.

§ 18 ZPZ rovněž určuje průběh zkoušek a kde je lze vykonat a je i v tomto ohledu konkretizován VpZPZ. V případě pojišťovacího makléře nebo pojišťovacího agenta tak lze učinit pouze před komisí složené z osob jmenovaných bankovní radou ČNB na základě přihlášky v jednom ze zkouškových termínů pořádaných čtyřikrát ročně. Ostatní pojišťovací zprostředkovatelé mohou odbornou zkoušku vykonat v instituci, která je oprávněna poskytovat vzdělávací programy zaměřené na dosažení odborné způsobilosti a je uvedena ve zvláštním seznamu ČNB, ke kterému je umožněn dálkový přístup na jejích internetových stránkách, a dále může tuto činnost vykonávat i pojišťovna jako činnost související s povolenou pojišťovací činností. V současné době nejsou podmínky k uvedenému zápisu do seznamu institucí upraveny žádnou právní normou.

Zkouška probíhá v první řadě formou písemného testu, a pokud žadatel zodpoví nejméně 80 % otázek správně, v odborné zkoušce uspěl. Pokud zodpověděl správně nejméně 60 % otázek, ale méně než 80 % otázek písemného testu, podrobuje se ústní části odborné zkoušky a na základě jejího výsledku u odborné zkoušky celkově uspěl, nebo neuspěl. Nezodpovězení ani 60 % otázek písemného testu správně znamená

rovnou neúspěch. Kdo neuspěl nebo odstoupil, může zkoušku opakovat v některém z dalších termínů.

§ 18 ZPZ též stanoví povinnost průběžně si doplňovat odborné znalosti pomocí doškolovacích kurzů, a to vždy nejpozději do 6 měsíců po uplynutí každých pěti let od registrace. Doškolovací kurz se absolvuje v pojišťovně nebo v některé instituci, která je vedena na seznamu ČNB. Co se obsahu kurzů týče, Úřední sdělení ČNB ze dne 28. 4. 2009, vyšlé ve věstníku ČNB ze dne 7. 5. 2009, částka 7/2009⁴⁵, stanoví, že doškolovací kurz směřuje k tomu, aby odborné znalosti byly úplné a aktuální, rozsah doškolovacího kurzu je proto třeba zvolit v závislosti na kvalifikačních stupních odborné způsobilosti osob, kterým je určen s tím, že konkrétní obsahovou náplň je nezbytné zaměřit zejména na legislativní změny, jež nastaly v daném období v oblastech právní úpravy specifikovaných v přílohách č. 3 až 5 k vyhlášce č. 582/2004 Sb. Splnění se prokazuje na vyžádání ČNB předložením dokladem o absolvování kurzu, přičemž toto lze u vázaného pojišťovacího zprostředkovatele, podřízeného pojišťovacího zprostředkovatele nebo u výhradního pojišťovacího agenta nahradit písemným prohlášením pojišťovny nebo pojišťovacího zprostředkovatele, pro něž je takový pojišťovací zprostředkovatel činný.

Třetí složkou odborné způsobilosti je odborná praxe, jejíž doložení je však požadováno pouze u pojišťovacího agenta, a to nejméně dvouletá praxe (§ 18 odst. 7 ZPZ), a pojišťovacího makléře, v jeho případě pak nejméně čtyřletá (§ 18 odst. 8 ZPZ), přičemž odbornou praxí se dle ZPZ rozumí činnost v pojišťovně nebo zajišťovně související s uzavíráním pojistných smluv nebo v oblasti zprostředkovatelské činnosti v pojišťovnictví. Jak by měla být odborná praxe doložena, však není stanoveno ani v ZPZ, ani ve VkZPZ. Lze se domnívat, že pro tyto účely postačí např. příslušná pracovní smlouva s požadovanou náplní činnosti, potvrzení vydaná pojišťovnou nebo pojišťovacím zprostředkovatelem, čestná prohlášení apod.⁴⁶

---

⁴⁵ Dostupné také na https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/legislativa/vestnik/2009/download/v_2009_07_20809560.pdf [citováno k 5. 12. 2013]

⁴⁶ ŠKOPOVÁ, Věra, MUSILOVÁ, Radoslava, KRUPÍČKOVÁ, Hana, cit. 28, str. 144

4.1.10.2. Důvěryhodnost

Cílem rozsáhlé úpravy důvěryhodnosti je ochrana spotřebitele a dalších osob před osobami, jejichž činnost vykazuje nežádoucí znaky, zejména trestné a jiné protispolečenské činnosti⁴⁷. Co se týče důvěryhodnosti fyzických osob, § 19 ZPZ stanoví, že aby mohla být fyzická osoba pro účely ZPZ považována za důvěryhodnou, musí, vedle plné způsobilosti k právním úkonům⁴⁸, splnit další předpoklady, a to jednat podmínku bezúhonnosti⁴⁹, a dále požadavek, aby ohledně jejíhož majetku nebylo vydáno rozhodnutí o úpadku či aby nebyla v posledních 5 letech přede dnem podání žádosti o registraci dle § 13 ZPZ členem statutárního orgánu nebo jiného orgánu právnické osoby, na jejíž majetek byl prohlášen konkurs, nebo byl insolvenční návrh na majetek takové právnické osobě zamítnut proto, že majetek této právnické osoby nepostačoval k úhradě nákladů insolvenčního řízení nebo byl konkurs zrušen proto, že majetek právnické osoby byl zcela nepostačující. I pokud tyto skutečnosti nastaly, fyzická osoba je v některých případech přesto považována za důvěryhodnou.⁵⁰ Fyzická osoba dále není důvěryhodnou, pokud jí bylo odejmuto povolení k provozování činnosti pojišťovacího zprostředkovatele nebo samostatného likvidátora pojistných událostí pro porušení podmínek stanovených tímto zákonem. Pokud některý z těchto důvodů ztráty důvěryhodnosti nastane, je fyzická osoba povinna tuto skutečnost bez zbytečného odkladu oznámit České národní bance a nesmí vykonávat činnost. Tím nejsou dotčena práva třetích osob nabytá v dobré víře, jestliže byla činnost vykonávána do zrušení registrace.

Co se právnické osoby týče, za důvěryhodnou je dle § 20 ZPZ považována taková, která nebyla pravomocně odsouzena pro trestný čin, splňují-li podmínku důvěryhodnosti podle § 19 ZPZ všichni členové jejího statutárního a dozorčího orgánu, nebylo jí odejmuto povolení k provozování činnosti pojišťovacího zprostředkovatele

---

⁴⁷ ŠKOPOVÁ, Věra, MUSILOVÁ, Radoslava, KRUPÍČKOVÁ, Hana, cit. 28, str. 149

⁴⁸ Naneštěstí nebyla do tohoto ustanovení promítnuta změna terminologie v souvislosti s přijetím nové občanské úpravy.

⁴⁹ Bezúhonnou je podle § 19 písmeno a) ZPZ osoba, která nebyla pravomocně odsouzena pro trestný čin proti majetku, pro trestný čin hospodářský nebo pro jiný úmyslný trestný čin nebo jejíž odsouzení pro tyto trestné činy bylo zhaženo nebo se na ni z jiného důvodu hledí, jako by nebyla odsouzena.

⁵⁰ Tedy jestliže takový stav nastal, ale insolvenční soud zrušil konkurs jinak než usnesením o zrušení konkursu po splnění rozvrhového usnesení nebo proto, že majetek dlužníka je zcela nepostačující nebo soud zamítl insolvenční návrh proto, že její majetek nepostačuje k úhradě nákladů insolvenčního řízení nebo takový stav nastal, ale osoba, jejíž důvěryhodnost se posuzuje, byla zvolena do funkce již za úpadku právnické osoby, nebo se domůže určení, že dosavadní funkci vykonávala s péčí řádného hospodáře.

nebo samostatného likvidátora pojistných událostí pro porušení podmínek stanovených ZPZ a ohledně jejíhož majetku nebylo vydáno rozhodnutí o úpadku. Za důvěryhodnou se však právnická osoba považuje, pokud byl na její majetek prohlášen konkurs, avšak insolvenční soud konkurs zrušil jinak než usnesením o zrušení konkursu po splnění rozvrhového usnesení nebo proto, že majetek dlužníka je zcela nepostačující nebo soud zamítl insolvenční návrh proto, že její majetek nepostačuje k úhradě nákladů insolvenčního řízení.

Jakmile právnická osoba některý z těchto požadavků přestane splňovat, ztrácí důvěryhodnost, a je povinna to bez zbytečného odkladu oznámit ČNB, přičemž nesmí vykonávat zprostředkovatelskou činnost v pojišťovnictví. Tím však nejsou dotčena práva třetích osob nabytá v dobré víře, jestliže byla činnost vykonávána do zrušení registrace. Zvláštní pravidla prokazování bezúhonnosti zahraničních osoby jsou obsažena v § 27 ZPZ.

4.1.11. Další povinnosti pojišťovacích zprostředkovatelů při výkonu činnosti

Rozsáhlý katalog povinností pojišťovacích zprostředkovatelů při výkonu jejich činnosti včetně pravidel jednání s klienty, odpovědnosti za škodu, informační povinnosti, uchování a ochrany dat a dalších stanoví § 21 ZPZ. Ten mimo jiné stanoví, že pojišťovací zprostředkovatelé jsou povinni svoji činnost vykonávat s odbornou péčí, chránit zájmy spotřebitele, zejména nesmějí uvádět nepravdivé, nedoložené, neúplné, nepřesné, nejasné nebo dvojsmyslné údaje a informace anebo zamlčet údaje o charakteru a vlastnostech poskytovaných služeb. Na požádání jsou povinni předložit klientovi, pojišťovně nebo zajišťovně osvědčení o svém zápisu do registru, přičemž PZ poskytující služby umožňující dálkový přístup jsou povinni zajistit veřejnou dostupnost údajů o svém zápisu v registru. Pojišťovací zprostředkovatelé jsou též povinni na žádost klienta sdělit způsoby svého odměňování, čímž se ovšem nemyslí přesná výše odměny, ale skutečně jen způsob, například, že mu náleží provize za zprostředkování smlouvy⁵¹. Dále v souvislosti se svojí činností nesmějí klientovi poskytovat neoprávněné výhody finanční, materiální či nemateriální povahy. Otázkou je přesný obsah tohoto zákazu, například autorky komentáře k ZPZ⁵² toto ustanovení považují za problematické, jelikož

---

⁵¹ ŠKOPOVÁ, Věra, MUSILOVÁ, Radoslava, KRUPÍČKOVÁ, Hana, cit. 28, str. 156

⁵² ŠKOPOVÁ, Věra, MUSILOVÁ, Radoslava, KRUPÍČKOVÁ, Hana, cit. 28, str. 157

vyjadřují obavu, že za takovou výhodu by bylo možné považovat i drobné reklamní předměty nepatrné hodnoty, např. tužku či kalendář, a nepředpokládají, že takové omezení by bylo úmyslem zákonodárce, který se však k této věci v důvodové zprávě k ZPZ nevyjadřuje, a považují za vhodné toto ustanovení změnit, aby se nevztahovalo na reklamní nebo propagační předměty ve smyslu § 25 odst. 1 písm. t) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

Odpovědnosti za škodu vzniklou při činnosti pojišťovacích zprostředkovatelů se věnuje § 21 odst. 3 ZPZ. Ten stanoví, že pojišťovací zprostředkovatel odpovídá za škodu způsobenou při provozování své činnosti, této odpovědnosti se však zproští, jestliže prokáže, že vzniku škody nemohlo být zabráněno ani při vynaložení veškerého úsilí, které na něm lze požadovat. Z tohoto znění lze usuzovat, že se jedná o objektivní odpovědnost, tedy že nezáleží na existenci zavinění.⁵³ Obdobně bude objektivní odpovědnost dopadat na ty osoby, jež odpovídají za činnost pojišťovacího zprostředkovatele, tedy vždy zastoupené VPZ, PPZ, VPA, a dále v případě přijetí odpovědnosti za PA. Takto zastoupení se však mohou hojit v rámci regresního nároku na pojišťovacím zprostředkovateli.

Povinnost mlčenlivosti upravuje § 21 odst. 4 ZPZ, který stanoví povinnost pojišťovacího zprostředkovatele zachovávat mlčenlivost podle zvláštního zákona o pojišťovnictví, jímž je ZPOJ, o všech skutečnostech, které se dozvěděl v souvislosti s výkonem své činnosti, a nesmí je zneužít ve svůj prospěch nebo ve prospěch jiného. Tuto povinnost pak vysloveně stanoví i zmiňovaný ZPOJ včetně podrobností a výjimek v § 127 a násl.

§ 21 ZPZ ve svých odstavcích 5 a 6 dále stanoví rozsáhlou informační povinnost pojišťovacích zprostředkovatelů. Tito musí před uzavřením pojistné smlouvy nebo, je-li to nezbytné, při její změně klientovi nebo pojistníkovi sdělit identifikační údaje o své osobě a jméno a příjmení osoby, jednající jejich jménem, registr, ve kterém jsou evidováni, a způsob, jakým lze ověřit zápis v registru, dále informovat o možném vlivu PZ na pojišťovnu jakýkoliv přímý nebo nepřímý vliv, který má PZ na pojišťovnu, se níž má být pojištění sjednáno, nebo vliv této pojišťovny nebo osoby jí ovládající na pojišťovacího zprostředkovatele, pokud tyto převyšují 10 % základního kapitálu a hlasovacích práv, údaje o postupech, podle nichž spotřebitel a ostatní dotčené osoby

---

⁵³ Jak je několikrát řečeno v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2011, sp. zn. 23 Cdo 4647/2009, shodně též ŠKOPOVÁ, Věra, MUSILOVÁ, Radoslava, KRUPÍČKOVÁ, Hana, cit. 28, str. 157

mohou podat stížnost, popřípadě žalobu na pojišťovacího zprostředkovatele. Dále je pojišťovací zprostředkovatel povinen klienta informovat o tom, zda vykonává zprostředkování daného pojištění výhradně pro jednu pojišťovnu nebo více pojišťoven, na žádost klienta i které pojišťovny to jsou, v případě makléře pak sdělí, se kterými pojišťovnami je oprávněn sjednávat pojištění. Jestliže pojišťovací zprostředkovatel zakládá své doporučení klientovi na analýze nabídky pojišťoven, pak musí své doporučení poskytnout na základě analýzy dostatečného počtu pojistných produktů nabízených na trhu tak, aby mohl podle odborných kritérií doporučit uzavření pojistné smlouvy odpovídající potřebám a požadavkům klienta a klienta o tom informovat. Dle odstavce 8 je před uzavřením pojistné smlouvy pojišťovací zprostředkovatel povinen, zejména na základě informací poskytnutých klientem a v závislosti na charakteru sjednávaného pojištění, zaznamenat požadavky a potřeby klienta související se sjednávaným pojištěním a důvody, na kterých pojišťovací zprostředkovatel zakládá svá doporučení pro výběr daného pojistného produktu. Tyto informace musí pojišťovací zprostředkovatel poskytnout písemně nebo na nosiči dat, který je přístupný klientovi, jasně a přesně, srozumitelnou formou a v úředním jazyce členského státu, v němž je pojištění sjednáváno, nebo v jiném dohodnutém jazyce. Jestliže o to klient požádá nebo je to nutné s ohledem na charakter sjednávaného pojištění, mohou být informace sděleny též ústně nebo telefonicky, avšak výše zmíněná forma sdělení musí být doplněna neprodleně po uzavření smlouvy. Zvláštní režim platí při zprostředkování pojištění velkých rizik ve smyslu § 131 ZPOJ a zprostředkování zajištění, jelikož v těchto případech lze předpokládat jednání mezi osobami s potřebnými znalostmi.

4.1.12. Dohled, opatření k nápravě a sankce

Výkon dohledu nad činností pojišťovacích zprostředkovatelů přiznává § 22 ZPZ do gesce ČNB, v případě pojišťovacích zprostředkovatelů s domovským členským státem jiným, než je Česká republika, pak dle tohoto ustanovení vykonává dohled příslušný orgán tohoto státu v součinnosti s ČNB. Pro usnadnění dohledu zavádí § 22 také informační povinnost pro pojišťovací agenty a pojišťovací makléře, kteří jsou povinni ČNB předkládat roční výkaz činnosti, přičemž obsah a formu ročního výkazu činnosti stanoví VpZPZ. § 22 ZPZ dále stanoví rámec pro výměnu informací mezi ČNB a jinými orgány dohledu a informování o nich. ZPZ přiznává ČNB řadu pravomocí,

keré může v rámci výkonu dohledu využít, a pomocí kterých může zajistit, že pojišťovací zprostředkovatelé budou svoji činnost vykonávat v souladu s právními předpisy. Jedná se o opatření k nápravě a možnost udělovat pokuty za správní delikty.

4.1.12.1 Opatření k nápravě

Opatření k nápravě jsou upraveny v § 23 ZPZ, jenž říká, že pokud ČNB při výkonu dohledu zjistí, že činnost pojišťovacího zprostředkovatele není v souladu s podmínkami stanovenými tímto zákonem, uloží mu rozhodnutím lhůtu k uvedení činnosti do souladu se zákonem a pokud tak pojišťovací zprostředkovatel neučiní, jeho činnost pozastaví. Pokud se však jedná o ztrátu důvěryhodnosti nebo zánik pojištění odpovědnosti pojišťovacího zprostředkovatele nebo se finanční jistina v případě pojišťovacího agenta nebo pojišťovacího makléře stane nedostatečnou, případně nesplňuje podmínky odpovědný zástupce právnické osoby⁵⁴, ČNB lhůtu k nápravě nestanoví a činnost pozastaví rovnou. V těchto případech se totiž jedná o větší riziko a je třeba neprodleně reagovat. Výše zmíněným způsobem lze činnost pozastavit nejvýše na dobu 6 měsíců, po tuto dobu nemůže PZ zprostředkovávat uzavírání nových pojistných nebo zajišťovacích smluv, zprostředkovávat prodlužování nebo rozšiřování zprostředkovaných pojistných nebo zajišťovacích smluv a přebírat pojistné nebo pojistné plnění. Jedná se o taxativní výčet zakázaných činností, a ostatní činnosti, i pokud spadají pod definici zprostředkovatelské činnosti v pojišťovnictví ve smyslu § 3 písm. a) ZPZ, takový PZ vykonávat může nadále. Pojišťovací zprostředkovatel může svoji činnost rovněž přerušit na svoji žádost, a to až na dobu jednoho roku (§ 24 ZPZ).

---

⁵⁴ V případě, že odpovědný zástupce neplní povinnosti uložené mu ZPZ, uloží Česká národní banka právnické osobě, která odpovědného zástupce jmenovala, změnu osoby odpovědného zástupce, jež tak musí učinit do 1 měsíce ode dne nabytí právní moci rozhodnutí České národní banky. Navíc následuje sankce vůči odpovědnému zástupci, u kterého byla nařízena tato změna, a to v té podobě, že tento nemůže vykonávat funkci odpovědného zástupce ani činnost pojišťovacího zprostředkovatele nebo samostatného likvidátora pojistných událostí po dobu 10 let ode dne nabytí právní moci tohoto rozhodnutí.

4.1.12.2 Správní delikty

Správní delikty a sankce za ně pak upravují § 25 a 26 ZPZ . Rozdělit je můžeme, vedle klasického dělení na přestupky a správní delikty právnických osob, čemuž i odpovídá rozdělení na paragrafy, též dle obsahu. V první řadě se jedná o delikty spočívající v uvedení nesprávných údajů v žádosti o zápis nebo změny údajů v registru nebo v ročním výkazu činnosti, který odevzdává PA a PM, nebo písemném prohlášení dle § 13 ZPZ, přičemž za tyto lze uložit pokutu až do 1 000 000 Kč. Dále jde o delikty spočívající v provozování zprostředkovatelské činnosti v pojišťovnictví v rozporu s údaji uvedenými v registru podle § 12, jako příklad lze uvést výkon činnosti v jiné roli než k jaké má dotýčný oprávnění, nabídka produktů jiné pojišťovny, než s jakou má VPA smlouvu, a podobně. Dalším správním deliktem je pak nesplnění opatření k nápravě uložené ČNB při výkonu dohledu podle § 23.

V poslední řadě je nutno zmínit dva zvláštní případy správních deliktů související s odměnami jiných osob, které spočívají ve vyžadování od osoby, která se má podílet na zprostředkovatelské činnosti v pojišťovnictví, složení vstupního poplatku jako podmínky výplaty příštích odměn za tuto činnost nebo odvozování odměny osoby, která se má podílet na zprostředkovatelské činnosti v pojišťovnictví, od získání dalších osob pro tuto činnost. V těchto dvou případech se jedná o ochranu proti tzv. pyramidovým programům, někdy zvaným též pyramidové hry, kdy zisku členové pyramidového programu dosahují tak, že sami aktivně získávají další členy, za což jim náleží odměny⁵⁵. Za vyžadování vstupního poplatku je pak v praxi ČNB⁵⁶ považováno i vyžadování od osoby, která se má podílet na zprostředkovatelské činnosti v pojišťovnictví, aby uzavřela smlouvu o finančních produktech, z nichž by pak samozřejmě stávajícím zprostředkovatelům plynuly provize. Za všechny výše zmíněné delikty lze uložit pokutu do 10 000 000 Kč.

---

⁵⁵ Více k tomuto tématu například ŠVÁSTA, Pavel. *Pyramidové programy a Ponziho schémata v českém právu*, ze dne 7. 11. 2012 dostupný na <http://www.epravo.cz/top/clanky/pyramidove-programy-a-ponziho-schemata-v-ceskem-pravu-86517.html> [citováno k 14. 12. 2013].

⁵⁶ Rozhodnutí ČNB č.j. 2012/2896/570 ze dne 3. dubna 2012, potvrzené rozhodnutím bankovní rady ČNB o rozkladu č.j. 2012/1774/110 ze dne 14. června 2012, sp. zn. Sp/2010/158/573

4.2. Finanční poradci v režimu zákona o podnikání na kapitálovém trhu

Jedním z možných způsobů, jak mohou subjekty s nadbytkem finančních prostředků uchovat nebo zvýšit jejich hodnotu, při kterém se uplatní finanční poradci, je prostřednictvím některých z investičních nástrojů ve smyslu § 3 ZPKT. Vztahy mezi stranami nabídky a poptávky vycházejí z kupní smlouvy a předmětem koupě jsou zde nástroje ztělesňující určitá majetková práva⁵⁷. V § 3 odstavci prvním ZKPT definuje čtyři kategorie investičních nástrojů, a to investiční cenné papíry, cenné papíry kolektivního investování, nástroje peněžního trhu a množství dalších nástrojů, které jsou odvozeny od jiných investičních nástrojů, souhrnně označitelné jako deriváty⁵⁸; v dalších třech odstavcích pak uvádí jejich příkladný výčet vyjma derivátů, jejichž podstata je dostatečně nastíněna již v odstavci prvním, a některé další náležitosti.

ZPKT v rámci komplexní úpravy podnikání na kapitálovém trhu také obsahuje definice a náležitosti pro výkon činnosti osob, které mohou nabízet investiční služby ve smyslu § 4 ZPKZ, přičemž z hlediska finančního poradenství můžeme identifikovat dvě relevantní kategorie subjektů, a to investiční zprostředkovatele a vázané zástupce. Obchodníky s cennými papíry, kteří poskytují nejširší spektrum investičních služeb, nelze za finanční poradce ve smyslu, v jakém ho používá tato práce, považovat z několika důvodů. V první řadě je činnost obchodníků s cennými papíry přímo zařaditelná pod činnost institucí finančního zprostředkování ve smyslu nastíněném v kapitole 2.1., když obchodník s cennými papíry může přímo zprostředkovat přesun volných prostředků mezi stranou nabídky a poptávky na finančním trhu, kdežto jako finančního poradce označujeme osobu stojící pouze mezi institucí finančního zprostředkování a spotřebitelem. To, že obchodníci s cennými papíry mohou obchody s cennými papíry i zprostředkovávat, na tom nic nemění.⁵⁹ Dále je třeba uvést, že dle § 5 ZKPT může být obchodníkem s cennými papíry pouze právnická osoba, konkrétně akciová společnost nebo společnost s ručením omezením. Vymezení je tak v tomto případně podstatně užší, než co se obecné představy o finančních poradcích týče.

---

⁵⁷ BAKEŠ, Milan a kol., cit. 7, str. 421

⁵⁸ BAKEŠ, Milan a kol., cit. 7, str. 425

⁵⁹ Z důvodu absence označování jako finanční poradce a činnosti povahy instituce finančního zprostředkování nespádají do definice finančního poradce dle kapitoly 2.1 ani burzovní dohody ve smyslu zákona č. 229/1992 Sb., o komoditních burzách, ve znění pozdějších předpisů.

Naproti tomu, jak investiční zprostředkovatel, tak vázaný zástupce, jsou čistými příklady finančního zprostředkovatele dle teoretické definice stanovené v článku 2.1., jelikož vždy stojí mezi institucí finančního zprostředkování a klientem, tedy osobou s přebytkem kapitálu.

4.2.1. Investiční zprostředkovatel

Ustanovení ohledně investičního zprostředkovatele obsahuje ZPKT ve své hlavě V. Definici investičního zprostředkovatele pak dovodíme ze znění § 29 ZPKT, podle které je osobou oprávněnou poskytovat některé z investičních služeb vyjmenovaných v § 4 ZPKT, a to konkrétně přijímání a předávání pokynů týkajících se investičních nástrojů a investiční poradenství⁶⁰ týkající se investičních nástrojů, přičemž dále je omezen v tom, že takové služby může poskytovat pouze ohledně investičních cenných papírů nebo cenných papírů kolektivního investování.

Dále je stanoveno, že investiční zprostředkovatel nepřijímá peněžní nástroje nebo cenné papíry zákazníků a pokyny ohledně investičních nástrojů předává pouze v zákoně uvedeným osobám, které všechny lze označit za instituce finančního zprostředkování⁶¹. Je tak tedy zcela naplněna teoretická definice finančního poradce jako mezičlánku mezi klientem a institucí finančního zprostředkování, jak je uvedena v kapitole 2.2. Těmto osobám, které přebírají pokyny od investičního zprostředkovatele, stanoví § 31 ZPKT vůči investičnímu zprostředkovateli některé zvláštní povinnosti: tato osoba musí informovat investičního zprostředkovatele podrobně a pravdivě o investičních nástrojích, jichž se týkají pokyny přijímané a předávané investičním zprostředkovatelem a o změnách takových informací, a poskytne potřebnou součinnost při zajištění odbornosti osob, což umožňuje, aby mohl investiční zprostředkovatel řádně vykonávat svoji činnost, pro což je důležitá řádná komunikace mezi investičním

---

⁶⁰ Dle § 4 odst. 5 ZKPT je investičním poradenstvím týkajícím se investičních nástrojů poskytování individualizovaného poradenství, které směřuje přímo či nepřímo k nákupu, prodeji, úpisu, umístění, vyplacení, držbě nebo jinému nakládání s konkrétním investičním nástrojem nebo nástroji nebo k uplatnění práva na takové nakládání.

⁶¹ Dle § 29 odstavce 1 písmena b) ZPKT se může jednat o banku, obchodníka s cennými papíry, zahraniční osobu, která má sídlo v členském státě Evropské unie, a jejíž předmět podnikání odpovídá činnosti banky, nebo obchodníka s cennými papíry, pobočce zahraniční osoby, která má povolení podle § 28 odst. 1 ZPKT, obhospodařovatele fondu kolektivního investování nebo srovnatelného zahraničního investičního fondu, který tento fond obhospodařuje na základě povolení České národní banky, nebo zahraniční osobu oprávněnou nabízet investice do fondu kolektivního investování nebo srovnatelného zahraničního investičního fondu v České republice.

zprostředkovatelem a touto osobou, aby byl investiční zprostředkovatel detailně informován o tom, co nabízí, a dostatečně povaze nabízených investic rozuměl.⁶² Nesplnění této povinnosti je pak správním deliktem⁶³.

Ustanovení § 29 odst. 2 ZPKT pak jako podmínku pro výkon činnosti investičního zprostředkovatele stanoví registraci u České národní banky, přičemž registraci se podrobně věnuje § 30 ZPKT. Ten ve svých prvních dvou odstavcích určuje, že investiční zprostředkovatel, který je právnickou osobou, může činnosti výše vyjmenované vykonávat pouze statutárním orgánem, členem statutárního orgánu, vázaným zástupcem nebo pomocí zaměstnanců a investiční zprostředkovatel, který je fyzickou osobou, pak takové činnosti může vykonávat osobně, vázaným zástupcem nebo pomocí zaměstnanců. Tato ustanovení tak vylučují například možnost zastoupení na základě pověření a další přenosy výkonu činnosti investičního zprostředkovatele na jiné než tam uvedené osoby⁶⁴. Dále jsou v § 30 ZPKT, v odstavci třetím a čtvrtém, upraveny požadavky na registraci investičního zprostředkovatele, i zde se vychází z rozdělení na právnické a fyzické osoby.

Právnická osoba musí být obchodní společností nebo družstvem a musí být důvěryhodná. Obsah důvěryhodnosti však v ZPKT, na rozdíl například od ZPZ, není stanoven, jedná se o mimoprávní pojem, přičemž ČNB sama posuzuje jeho naplnění u konkrétních osob.⁶⁵ Právnická osoba dále musí mít průhledný a nezávadný zdroj základního kapitálu, tedy pocházející z legálních, jednoznačně identifikovatelných zdrojů⁶⁶.

ZPKT klade rovněž některé požadavky i na vedoucí osobu právnické osoby, přičemž tato vedoucí osoba musí dosáhnout věku 18 let, být plně svéprávná, být důvěryhodná, mít ukončené středoškolské vzdělání, dále mít přiměřené znalosti a zkušenosti v rozsahu výkonu činnosti investičního zprostředkovatele a býti osobou

---

⁶² HUSTÁK, Zdeněk, ŠOVAR, Jan, FRANĚK, Michal, a kol. *Zákon o podnikání na kapitálovém trhu. Komentář*. Praha: C.H. Beck, 2012, str. 316

⁶³ § 165 odst. 1 ZPKT

⁶⁴ HUSTÁK, Zdeněk, ŠOVAR, Jan, FRANĚK, Michal, a kol., cit. 62, str. 305

⁶⁵ K obsahu pojmu viz Úřední sdělení ČNB k důvěryhodnosti a odbornosti ze dne 3. 12. 2013, publikované ve věstníku ČNB ze dne 6. prosince 2013, částka 13/2013, dostupné též na https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/legislativa/vestnik/2013/download/v_2013_13_21413560.pdf [citováno k 28.12.2013]

⁶⁶ Více k průhlednému a nezávadnému zdroji základního kapitálu například Husták, Z., Šovar, J., Franěk, M., a kol., cit. 62, str. 305 nebo též odpověď ČNB ze dne 10. 9. 2013, dostupná na https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/faq/doklady_k_prokazani_puvodu_kapitalu.pdf [citováno k 28. 12. 2013]

vhodnou z hlediska řádného a obezřetného poskytování investičních služeb investičním zprostředkovatelem, u kterého má vykonávat funkci vedoucí osoby; především řádnému výkonu funkce nesmí bránit profesní, podnikatelská nebo jiná obdobná činnost, zejména činnost u osoby s obdobným předmětem podnikání, a u níž nenastala skutečnost, která je překážkou provozování živnosti podle zákona upravujícího živnostenského podnikání⁶⁷. Význam pojmu vedoucí osoby je definován ve výkladovém ustanovení § 2 ZKPT, konkrétně v odstavci 1 písmenu a) jako „člen statutárního orgánu, statutární orgán, výkonný ředitel právnické osoby nebo osoba, která jiným způsobem skutečně řídí činnost právnické osoby. Je zde tedy výčet funkcí, na které se ustanovení vztahuje a navíc popis faktického stavu, na nějž je nutno ustanovení aplikovat též bez ohledu na formální zařazení takové osoby. Jako příklad lze uvést například prokuristu či majoritního akcionáře, ve světle směrnice MiFID, kterou ZPKT implementuje, pravděpodobně i vedoucí zaměstnanec, pokud fakticky mohou skutečně ovlivnit každodenní chod právnické osoby, a to i zčásti⁶⁸. Definicí vedoucí osoby u jedné právnické osoby může samozřejmě naplnit i vícero osob najednou.

Jako poslední podmínka pro registraci investičního zprostředkovatele, jenž je právnickou osobou, je stanoveno, že úzké propojení investičního zprostředkovatele s jinou osobou nesmí bránit účinnému výkonu dohledu; v případě, že má taková osoba sídlo mimo EU, nesmí být překážkou právní řád takové země ani způsob jeho uplatňování včetně vymahatelnosti práva, přičemž definice úzkého propojení je uvedena v § 2 odst. 1 písmeno f) ZKPT. Pro investičního zprostředkovatele, který je fyzickou osobou, jsou pak stanoveny požadavky totožné s požadavky, jaké jsou kladeny na vedoucí osobu investičního zprostředkovatele, který je právnickou osobou, jež jsou popsány výše. § 30 odst. 5 ZPKT přiznává ČNB pravomoc, aby sama posoudila, zda osoba tyto požadavky splňuje, přičemž stanoví hlediska, která musí ČNB při tomto rozhodování zohlednit, a to „rozsah pravomocí spojených s výkonem funkce nebo činnosti, organizační uspořádání investičního zprostředkovatele a jeho celkové personální předpoklady“, tedy náplň konkrétní funkce osoby, velikosti a rozsahu činnosti investičního zprostředkovatele a kvalifikaci ostatních osob⁶⁹. Při tomto posuzování je ČNB vázána též veřejným zájmem a zájmy osob, jež by mohly být

---

⁶⁷ Výčet těchto překážek obsahuje § 8 ŽZ

⁶⁸ HUSTÁK, Zdeněk, ŠOVAR, Jan, FRANĚK, Michal, a kol., cit. 62, str. 18

⁶⁹ Ibid, str. 312

porušeny, pokud by činnost vykonávala osoba s nedostatečnou kvalifikací, jak vyplývá z § 2 odst. 2 zákona č. 18/2004, o uznávání odborných kvalifikací⁷⁰. Zápis do registru je zpoplatněn, výše poplatku činí 10 000 Kč.⁷¹ Ustanovení § 30 odst. 6 a 7 ZPKT se podrobněji věnují náležitostem žádosti o registraci, potřebným přílohám, lhůtám a procesním postupům, přičemž odstavec 6 ve spojení s § 199 ZPKT obsahuje zmocnění pro ČNB vydat vyhlášku, kterou stanoví vzor tiskopisu včetně jeho obsahu a příloh. Touto vyhláškou je vyhláška č. 233/2009 Sb., o žádostech, schvalování osob a způsobu prokazování odborné způsobilosti, důvěryhodnosti a zkušenosti osob, ve znění pozdějších předpisů. § 30 odst. 8 ZPKT pak pouze dodává, že ČNB zruší registraci investičního zprostředkovatele na základě jeho písemné žádosti. ČNB registraci také zruší z některého z důvodů uvedených v § 145 odst. 8 ZPKT, tedy pokud ohledně investičního zprostředkovatele bylo vydáno rozhodnutí o úpadku nebo soud zamítl insolvenční návrh proto, že jeho majetek nebude postačovat k úhradě nákladů insolvenčního řízení, nebo mu soud nebo správní úřad zakázal činnost. ČNB dle § 145 odst. 9 ZPKT může zrušit registraci též, jestliže investiční zprostředkovatel nezačal do 12 měsíců ode dne provedení registrace vykonávat činnost, pro kterou byl registrován, déle než 6 měsíců ji nevykonává, registrace byla provedena na základě nepravdivých nebo neúplných údajů, osoba, která byla registrována, opakovaně nebo závažným způsobem porušuje povinnosti stanovené tímto zákonem, nebo došlo ke změně skutečností, na jejichž základě byla provedena registrace. V těchto případech tak registraci zrušit může, ale nemusí, na rozdíl od případů uvedených v § 145 odst. 8 ZPKT.

§ 32 ZPKT pak stanoví některé povinnosti investičního zprostředkovatele při poskytování investičních služeb. Dle odstavce 1 je investiční zprostředkovatel povinen takové služby poskytovat s odbornou péčí, kterou se dle znění zákona rozumí to, že „investiční zprostředkovatel jedná kvalifikovaně, čestně a spravedlivě a v nejlepším zájmu zákazníků, zejména plní povinnosti podle této hlavy.“ Obsah čestného, kvalifikovaného a spravedlivého jednání i nejlepšího zájmu zákazníků však není v zákoně definován a stanovení jejich obsahu tak bude na uvážení ČNB nebo soudu

---

⁷⁰ Ibid, str. 312

⁷¹ Dle položky 65 odst. 3 písmeno c) přílohy k zákonu č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

v jednotlivých případech zjišťování, zda jednání investičního zprostředkovatele takové znaky naplňovalo nebo ne.⁷²

Ustanovení § 32 odst. 6 ZPKT stanoví, že na investičního zprostředkovatele se při jeho činnosti použijí obdobně ustanovení ZKPT upravující odbornost osob, pomocí kterých obchodník s cennými papíry vykonává své činnosti (jak je tato stanovena v § 14 a § 14a ZPKT), přičemž ohledně těchto požadavků na odbornost osob bude pro přehlednost pojednáno níže, a dle třetího odstavce § 32 ZPKT se rovněž použijí přiměřeně ustanovení § 15a až 15r ZPKT upravující povinnosti při jednání se zákazníky; ustanovení § 15 odst. 3 a 4 se pak použijí obdobně. Zmiňovaná ustanovení § 15 zakazují při poskytování investičních služeb přijmout, nabídnout nebo poskytnout poplatek, odměnu nebo nepeněžitou výhodu, která může vést k porušení povinnosti stanovené v § 15 odstavci 1, která je obdobná povinnosti investičního zprostředkovatele stanovené v § 32 odst. 1 ZPKT, a rozšiřují povinnosti stanovené v § 15 až 15k, s výjimkou povinností stanovených v § 15d odst. 1 písm. h) a § 15g, také na jednání ve vztahu k potenciálnímu zákazníkovi. Zmiňovaná ustanovení § 15a až 15r ZPKT pak upravují povinnosti při komunikaci se zákazníky, obsah předávaných, ale i vyžadovaných informací, které například umožní určit pro zákazníka vhodné investiční nástroje, a další povinnosti, přičemž je dále rozvádí prováděcí právní předpis, vyhláška č. 303/2010 Sb. o podrobnější úpravě některých pravidel při poskytování investičních služeb.

§ 32 odst. 4 ZPKT dále stanoví povinnosti k zajištění obezřetného poskytování investičních služeb, když požaduje, aby investiční zprostředkovatel, vzhledem k povaze a rozsahu poskytovaných služeb, zavedl a udržoval organizační uspořádání s řádným, průhledným a uceleným vymezením činností a s nimi spojených působností a rozhodovacích pravomocí, řádné administrativní postupy zahrnující zejména systém vnitřní komunikace a pravidla pro vyřizování stížností a reklamací zákazníků, kteří nejsou profesionálními zákazníky, postupy pro zjišťování a řízení střetu zájmů, kontrolní a bezpečnostní opatření při zpracování a evidenci informací, pravidla vnitřní kontroly zahrnující průběžnou kontrolu dodržování povinností stanovených ZPKT a jinými právními předpisy jakož i povinností plynoucích z vnitřních předpisů investičního zprostředkovatele.

---

⁷² HUSTÁK, Zdeněk, ŠOVAR, Jan, FRANĚK, Michal, a kol., cit. 62, str. 319

Jde o výběr některých z požadavků kladených na obchodníka s cennými papíry v ustanoveních v § 12 až 12b ZPKT, přičemž je dále konkretizují vyhláška č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev, ve znění pozdějších předpisů, a vyhláška č. 303/2010 Sb. o podrobnější úpravě některých pravidel při poskytování investičních služeb.

§ 32 ZPKT dále stanoví povinnost vedení evidence přijatých a předaných pokynů týkajících se investičních nástrojů a evidence smluv týkajících se poskytovaných investičních služeb, a to po dobu nejméně 5 let, u smluv po celou dobu trvání, a též povinnost informovat ČNB o druzích a rozsahu poskytnutých služeb, přijatých a předaných pokynech a změnách ve skutečnostech, na jejichž základě získal oprávnění k činnosti investičního zprostředkovatele, finanční situaci a výsledcích hospodaření, osobách s úzkým propojením. Je tak nad činností investičního zprostředkovatele umožněn efektivní výkon dohledu. Rozsah předávaných informací a další podrobnosti stanoví vyhláška č. 231/2009 Sb., o náležitostech a způsobu vedení deníku obchodníka s cennými papíry a náležitostech a způsobu vedení evidence investičního zprostředkovatele, ve znění pozdějších předpisů.

4.2.1.1 Požadavky na odbornost osob

Jak bylo řečeno výše, na investičního zprostředkovatele se při jeho činnosti použijí obdobně ustanovení ZPKT upravující odbornost osob, pomocí kterých obchodník s cennými papíry vykonává své činnosti, tedy § 14 a § 14a ZPKT.

§ 14 ZPKT ve svém prvním odstavci stanoví požadavek, aby personální vybavení obchodníka s cennými papíry, a ve světle § 32 odst. 2 ZPKT tedy i investičního zprostředkovatele, bylo přiměřené povaze, složitosti a rozsahu jím prováděných činností. Konkrétnější je pak ustanovení § 14 odst. 2 ZPKT, které ukládá povinnost u zaměstnanců, investičních zprostředkovatelů⁷³, vázaných zástupců, jejich zaměstnanců, vedoucích osob a jiných osob, pomocí kterých je činnost povinného prováděna, zabezpečit, aby se jednalo o osoby důvěryhodné, které mají znalosti a zkušenosti nezbytné pro plnění jim přidělených činností, přičemž důvěryhodnost, znalosti a zkušenosti jsou tyto osoby povinny prokázat příslušnými doklady.

---

⁷³ Investiční zprostředkovatel nemůže předávat pokyny dalšímu investičnímu zprostředkovateli, a to vzhledem ke znění § 29 odst. 1 písmeno b) ZPKT

Pro zmíněný pojem důvěryhodnosti platí totéž, co bylo k důvěryhodnosti řečeno výše u požadavků na registraci investičního zprostředkovatele v kapitole 4.2.1. Ustanovení § 14 odst. 3 ZPKT pak předpokládá, že rozsah potřebných znalostí a zkušeností u vyjmenovaných témat a požadavky na jejich prokázání stanoví prováděcí právní předpis, kterým je vyhláška č. 143/2009 Sb., o odbornosti osob, pomocí kterých provádí obchodník s cennými papíry své činnosti, která rovněž stanoví způsob prokazování těchto znalostí a zkušeností.

Požadované znalosti se liší v závislosti na tom, jakou konkrétní činnost osoba provádí, tedy například, zda se jedná o osobu jednající se zákazníky, provádějící compliance a další, tedy různé osoby musí mít různé znalosti, přičemž témata, převzatá z § 14 odst. 3 ZPKT, jsou stanovena velmi obecně, jejich konkretizaci přináší úřední sdělení ČNB k rozsahu potřebných znalostí osob, pomocí kterých provádí obchodník s cennými papíry a další osoby své činnosti ze dne 16. června 2009, publikované ve věstníku ČNB ze dne 25. června 2009, částka 9/2009, avšak konečné určení konkrétního rozsahu požadovaných znalostí a jejich hloubky bude na povinné osobě, s ohledem na věcnou náplň činnosti osoby, o jejíž odbornost se jedná.

Prokázat znalosti a zkušenosti je možné různými způsoby, zpravidla dosažením určitého vzdělání, absolvováním odborného kurzu či absolvováním odborné praxe o určité délce, přičemž kombinace a požadavky se liší vždy podle povahy činnosti osoby, o jejíž kvalifikaci jde. Například osoba jednající se zákazníky, jejíž činnost nezahrnuje deriváty, musí mít ukončený alespoň bakalářský studijní program nebo ukončené vyšší odborné vzdělání a absolvovat příslušný odborný kurz, ovšem splnění těchto požadavků se nevyžaduje, pokud tato osoba složila příslušnou odbornou zkoušku, má ukončené střední vzdělání s maturitní zkouškou a odbornou praxi nejméně 1 rok, nebo má ukončené střední vzdělání nebo střední vzdělání s výučním listem a odbornou praxi nejméně 2 roky.⁷⁴ VOdb rovněž předpokládá uznání některých zkoušek ze strany ČNB podle § 14a ZPKT, jak o něm bude pojednáno níže.

§ 14 odst. 4 a 5 ZPKT ukládají povinnost zabezpečit, aby osoby uvedené v odstavci 2 měly znalost postupů a předpisů nezbytných pro plnění jejich povinností souvisejících s činností obchodníka s cennými papíry, a tedy i investičního

---

⁷⁴ § 9 odst 2 VOdb

zprostředkovatele, a aby rozsah a povaha jejich činnosti nebránily jejímu řádnému výkonu.

Následující § 14a ZPKT stanoví, že při posuzování znalostí nebo zkušeností osob uvedených v § 14 odst. 2 zohledňuje ČNB způsob ověřování odbornosti obvyklý na kapitálových trzích, přičemž za takový způsob uzná odbornou zkoušku vykonanou před tuzemskou nebo zahraniční profesní organizací či jinou obdobnou zkoušku nebo jiný způsob ověřování odbornosti obvyklý na kapitálových trzích, pokud prokazuje znalosti nebo zkušenosti potřebné pro výkon příslušné činnosti; stanoviska týkající se uznání tohoto způsobu ověřování a odůvodnění, proč tento způsob splňuje stanovené předpoklady pak má ČNB uveřejňovat způsobem umožňujícím dálkový přístup.

ČNB dosud uznala některé zkoušky získané podle dříve platných, ale již zrušených právních předpisů, tedy vyhlášek č. 59/2007 Sb., č. 259/2004 Sb. a č. 305/2001 Sb., přičemž kategorie vyžadovaných zkoušek se různí podle vykonávané činnosti. Složení makléřské zkoušky podle vyhlášky č. 59/2007 Sb. pak může v některých případech nahradit také s požadovanou odbornou praxí.⁷⁵ Dále též ČNB jako způsob prokazování znalostí podle VOdb, v závislosti na poskytované službě i charakteru investičního nástroje, považuje splnění některých zkoušek organizovaných Institutem pro finanční trh Ekonomicko-správní fakulty Masarykovy univerzity⁷⁶ nebo Evropskou asociací finančního plánování Česká republika⁷⁷.

---

⁷⁵ § 20 VOdb

⁷⁶ Úřední sdělení ČNB o uznání některých odborných zkoušek organizovaných Institutem pro finanční trh Ekonomicko-správní fakulty Masarykovy univerzity, ze dne 18. února 2010, publikované ve věstníku ČNB ze dne 24. února 2010, částka 5/2010, dostupné též na https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/legislativa/vestnik/2010/download/v_2010_05_20610560.pdf [citováno k 2.1.2014]

⁷⁷ Úřední sdělení ČNB o uznání některých odborných zkoušek organizovaných Evropskou asociací finančního plánování Česká republika, ze dne 21. 3. 2012, publikované ve věstníku ČNB ze dne 23. 3. 2012, částka 3/12, dostupné též na http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/legislativa/vestnik/2012/download/v_2012_03_20412560.pdf [citováno k 2.1.2014]

4.2.2. Vázaný zástupce

Druhou z kategorií finančních poradců – zprostředkovatelů poskytujících investiční služby je vázaný zástupce. Základní ustanovení a požadavky na vázané zástupce nalezneme v § 32a a 32b ZPKT, ze kterých zjistíme i obsah tohoto typu finančního poradenství. Dle znění § 32a vázaný zástupce zastupuje na základě smlouvy obchodníka s cennými papíry, osobu, která má povolení orgánu dohledu jiného členského státu Evropské unie⁷⁸ k poskytování investičních služeb, pokud poskytuje investiční služby v České republice, zahraniční osobu, která má sídlo ve státě, který není členským státem Evropské unie, a která poskytuje investiční služby v České republice prostřednictvím pobočky, investičního zprostředkovatele nebo investiční společnost⁷⁹, která má povolení k poskytování investičních služeb, jde-li o tuto službu, a to vždy jen jednu takovou osobu, a to tak, že jménem této osoby zařizuje či uzavírá obchody, které se týkají přijímání a předávání pokynů týkajících se investičních nástrojů nebo umístování investičních nástrojů bez závazku jejich upsání, případně poskytuje jejím jménem investiční poradenství týkající se investičních nástrojů, případně propaguje služby, k jejichž poskytování je zastoupená osoba oprávněna. Tak jako u investičního zprostředkovatele i u vázaného zástupce platí, že nesmí přijímat peněžní prostředky nebo investiční nástroje zákazníků. Vázaný zástupce je tak také zjevně mezičlánkem mezi institucí finančního zprostředkování a klientem.

Ve zmiňovaných ustanoveních ZPKT, konkrétně § 32b, jsou rovněž stanoveny požadavky na fyzickou osobu nebo vedoucí osobu právnické osoby finančního zprostředkovatele a jsou totožné jako v případě investičních zprostředkovatelů fyzických osob či vedoucích osob investičních zprostředkovatelů právnických osob, navíc je zde však podmínka neslučitelnosti, podle které ani vázaný zástupce, a v případě právnické osoby vedoucí osoba, nesmí být zároveň obchodníkem s cennými papíry, osobou, která má povolení orgánu dohledu jiného členského státu Evropské unie k poskytování investičních služeb, pokud poskytuje investiční služby v České republice, zahraniční osobou, jež má sídlo ve státě, který není členským státem Evropské unie,

---

⁷⁸ Dle § 195 ZPKT se členským státem Evropské unie rozumí i další státy tvořící Evropský hospodářský prostor.

⁷⁹ Investiční společnost je dle § 7 ZISIF právnickou osobou se sídlem v České republice, která je na základě povolení uděleného Českou národní bankou oprávněna obhospodařovat investiční fond nebo zahraniční investiční fond, popřípadě provádět administraci investičního fondu nebo zahraničního investičního fondu nebo vykonávat činnosti uvedené v § 11 odst. 1 písm. c) až f). ZISIF

a jež poskytuje investiční služby v České republice prostřednictvím pobočky, investičního zprostředkovatele, ani vedoucí osobou či zaměstnancem takové osoby, nesmí být společníkem obchodníka s cennými papíry či společníkem nebo členem investičního zprostředkovatele. Stejně jako v případě investičního zprostředkovatele, i vázaný zástupce může být při výkonu své činnosti zastoupen pouze v zákonně vyjmenovanými osobami (§ 32a odst. 4 ZPKT).

Byť se také jedná o samostatného podnikatele, za poskytování investičních služeb i za škodu způsobenou při výkonu činnosti vázaným zástupcem odpovídá zastoupená osoba; zastoupený tedy plně odpovídá za jednání vázaného zástupce, který může být sankcionován toliko za porušení právních předpisů, které bezprostředně upravují jeho právní postavení. V případě porušení předpisů upravujících výkon investiční služby, byť k jejich porušení došlo vázaným zástupcem, může být sankcionován jen zastoupený.⁸⁰ V § 32a ZPKT je rovněž upravena informační povinnost vázaného zástupce vůči zákazníkům a potenciálním zákazníkům, a to ohledně osoby zastoupeného, poskytovaných služeb a investičních nástrojů; porušení této povinnosti však není nijak sankcionováno, a to ani na straně vázaného zástupce, tak ani na straně zastoupeného.⁸¹ Dále je zde uveden požadavek na výkon činnosti s vynaložením odborné péče, s významem totožným jako v případě investičního zprostředkovatele, který je doplněn povinností zastoupeného jednat ve vztazích s vázaným zástupcem poctivě a v dobré víře.

Svoji činnost může vázaný zástupce začít provozovat až po zápisu do seznamu vázaných zástupců zastoupeného, který vede ČNB v souladu s ustanovením § 32c ZPKT, přičemž žádost podává zastoupený; vázaný zástupce je mu však povinen poskytnout součinnost. Podání žádosti není zpoplatněno správním poplatkem.⁸² o seznamu se zapisují údaje o vázaném zástupci i zastoupeném, o činnosti, kterou je vázaný zástupce oprávněn vykonávat, a též ve vztahu ke kterým investičním produktům, a datum zápisu. Přesnost ani pravdivost informací v žádosti o zápis ani splnění podmínek ČNB nezkontroluje (§ 32c odst. 5 ZPKT), avšak tyto kontroluje zastoupený, a to dle § 32c odst. 6 ZPKT, jenž mu rovněž ukládá kontrolu plnění podmínek stanovených dle § 32b, tedy plnění obecných náležitostí k zápisu zmíněných

---

⁸⁰ § 32a odst. 6 ZPKT

⁸¹ HUSTÁK, Zdeněk, ŠOVAR, Jan, FRANĚK, Michal, a kol., cit. 62, str. 327

⁸² Ibid, str. 333

výše, tak podmínek stanovených v § 14 odst. 2 ZPKT, tedy aby se jednalo o osoby důvěryhodné, mající znalosti a zkušenosti nezbytné pro plnění jim přidělených činností, přičemž o obsahu a prokazování těchto pojmů platí, co bylo řečeno v části 4.2.1.1.

Zastoupený dále musí přijmout pravidla kontroly činnosti vázaného zástupce, která zajistí řádný výkon poskytování investičních služeb, zejména dodržování pravidel jednání se zákazníky, přičemž tato pravidla se odvíjejí od pravidel stanovených pro osoby, jejichž jménem vázaný zástupce může investiční služby nabízet⁸³; dále musí zastoupený přijmout opatření, která zajistí, že řádný výkon investičních služeb poskytovaných vázaným zástupcem nebude ohrožen jinou jeho činností, vykonává-li nějakou, a nakonec mu ukládá povinnost oznámit ČNB bez zbytečného odkladu, že smlouva mezi zastoupeným a vázaným zástupcem zanikla, přičemž po obdržení takového oznámení ČNB vázaného zástupce ze seznamu vymaže, což učiní také, pokud o to vázaný zástupce požádá (§ 32c odst. 7). Konečně § 32c odst. 8 ZKPT říká, že žádost o zápis do seznamu vázaných zástupců lze podat pouze na předepsaném tiskopisu. Vzor tiskopisu a způsob jeho zaslání stanoví prováděcí právní předpis, což je opět vyhláška č. 233/2009 Sb., o žádostech, schvalování osob a způsobu prokazování odborné způsobilosti, důvěryhodnosti a zkušenosti osob, ve znění pozdějších předpisů.

Povinnost učinit okamžitou výpověď vztahu mezi vázaným zástupcem a zastoupeným přináší § 32d. Tuto povinnost má jak vázaný zástupce, jakmile on nebo jeho vedoucí osoba přestane splňovat podmínky uvedené v § 14 odst. 2 nebo v § 32b, tak zastoupený, a to jakmile tuto skutečnost zjistí. Vztah zaniká doručením výpovědi druhé straně.

Ačkoliv ČNB při podání žádosti o zápis vázaného zástupce správnost nekontroluje, jak bylo řečeno výše, pokud zjistí, že zápis do seznamu vázaných zástupců byl proveden na základě nepravdivých nebo neúplných údajů nebo došlo k závažné změně skutečností, na jejichž základě byl zapsán do seznamu vázaných zástupců, může provést výmaz vázaného zástupce ze seznamu, a to v souladu s odstavcem § 145 odst. 10 ZPKT, přičemž ustanovení § 32c odst. 7, věta první ZPKT, tím není dotčeno a oznámení ze strany zastoupeného o výpovědi smlouvy s vázaným zástupcem na základě takové skutečnosti by tak mělo být primárním důvodem výmazu vázaného zástupce ze seznamu.

---

⁸³ HUSTÁK, Zdeněk, ŠOVAR, Jan, FRANĚK, Michal, a kol., cit. 62, str. 333

4.2.3. Dohled, opatření k nápravě a správní delikty

Dohled nad činností investičních zprostředkovatelů, vázaných zástupců a dalších osob přiznává § 135 ZPKT České národní bance. V následujících ustanoveních ZPKT je pak obsažena rozsáhlá úprava nástrojů, které může ČNB využít v rámci dohledu. Jedná o opatření k nápravě dle § 136 odst. 1 ZPKT, jakož i některé další možnosti, zejména možnost změnit rozsah nebo odejmutí uděleného povolení podle § 144, zrušení registrace dle § 145 odst. 8 nebo 9 a výmazu ze seznamu vázaných zástupců dle odstavce 10, o kterých bylo již pojednáno.

Rozsáhlý katalog správních deliktů je upraven v § 157 a násl. ZPKT. Co se investičních zprostředkovatelů týče, jedná se zejména o porušení povinností při výkonu činnosti, jak je stanoví ZPKT, zejména neposkytování služeb s odbornou péčí či porušení informační povinnosti vůči zákazníkům, ale i povinností vyplývajících z dalších zákonů, kdy v § 157 odst. 2 písmeno d) je jako správní delikt výslovně zmíněno porušení povinnosti poskytnout spotřebiteli před uzavřením smlouvy o finančních službách uzavírané na dálku informace podle zvláštního právního předpisu, kterým je NOZ; tuto úpravu obsahuje jeho § 1841 a násl. a bude o ní pojednáno v kapitole 6.1.2. Dále se jedná provádění činnosti pomocí osoby, která nesplňuje podmínky stanovené podle § 14 nebo § 30 odst. 1 nebo 2, neplnění dalších podmínek dle § 32, tedy zajištění obezřetného poskytování investičních služeb, nevedení evidence přijatých nebo předaných pokynů nebo porušení informační povinnosti. Investiční zprostředkovatel, který vykonávání své činnosti pomocí vázaného zástupce, se může dopustit správního deliktu porušením povinností mu uložených § 32c odst. 6 nebo § 32d odst. 1. Vázaný zástupce se dopustí přestupku tím, že poruší povinnost okamžitě ukončit smluvní závazek podle § 32d odst. 2.

Správním deliktem je rovněž vykonávání nebo nabízení činností podle ZPKT bez oprávnění, uvedení nesprávného údaje nebo zatajení některé skutečnosti v souvislosti se žádostí podle ZPKT, neprovedení opatření k nápravě dle § 136 ZPKT ve stanovené lhůtě a porušení povinnosti mlčenlivosti, kterou zákon upravuje v § 116 a 117, přičemž tato trvá i po skončení výkonu činnosti. Sankce za správní delikty mohou být poměrně přísné, v některých případech mohou dosáhnout až 20 000 000 Kč, nebo jim může být dán zákaz činnosti až na 5 let.

4.2.4 Důchodové spoření a doplňkové penzijní spoření

V rámci snah o reformu důchodového systému byl rozšířen výběr možností, kterými se lze během produktivního věku zabezpečit na stáří. Jedná se o důchodové spoření a doplňkové penzijní spoření, což jsou zvláštní, státem silně regulované finanční produkty, které, byť v názvu obou je použito slovo spoření, jsou produkty investičními⁸⁴, kdy prostředky klienta, v terminologii příslušných zákonů účastníka, jsou za stanovených podmínek investovány prostřednictvím důchodových fondů spravovaných penzijní společnostmi investovány v rámci zvolené investiční strategie, tedy s různou mírou rizika a možného výnosů. V rámci zavedení doplňkového penzijního spoření též došlo k ukončení možnosti uzavírání nových smluv o penzijním připojištění, které je upraveno v zákoně č. 423/1994 Sb., o penzijním připojištění, ve znění pozdějších předpisů, kdy je ale možné v něm nadále pokračovat, nebo přestoupit do nového systému. Vhodné je též upozornit, že v současné době není jisté zachování důchodového spoření v budoucnosti⁸⁵.

Důchodové spoření i doplňkové penzijní spoření jsou upraveny samostatnými zvláštními zákony, jež vedle samotných produktů a jejich tvůrců, tedy penzijních společností, upravují částečně i jejich zprostředkování, a to jak status zprostředkovatelů, tak požadavky na výkon jejich činnosti.

Jedná se o zákon č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření, ve znění pozdějších předpisů. Obsáhlejší je ZPDS, který upravuje některé instituty využívané i v ZDS, který pak na ZPDS odkazuje, aby se tak vyhnul zbytečné duplicitě. Vzhledem k předmětu úpravy jsou ustanovení upravující činnost zprostředkovatelů podobná ustanovením ZKPT věnujícím se obdobnému tématu, v některých případech je na ně výslovně odkazováno.

---

⁸⁴ Pokud pod spořením chápeme depozitní produkty, u kterých klient nenesे investiční riziko, přičemž tento názor sdílí například ČNB a někteří ekonomové, jak je patrné z článku VEJVODOVÁ, Alžběta. *Druhý a třetí důchodový pilíř není spoření, míní ČNB*, ze dne 5. 12. 2013, dostupného na <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/253099-druhy-a-treti-duchodovy-pilir-neni-sporeni-mini-cnbn/> [citováno k 4. 2. 2014]

⁸⁵ Viz například informace o úmyslu vládní koalice zrušit druhý pilíř, ze dne 3. 2. 2014, dostupná na <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/260875-klienty-druheho-pilire-nehceme-poskodit-rika-marksova-tominova/>, [citováno k 4. 2. 2014]

Jako osoby oprávněné nabízet a zprostředkovávat doplňkové penzijní spoření vyjmenovává ZPDS v § 74 obchodníky s cennými papíry, kteří mají podle jiného právního předpisu, tedy ZPKT, povolení k poskytování investičních služeb přijímání a předávání pokynů týkajících se investičních nástrojů a investiční poradenství týkající se investičních nástrojů, investiční zprostředkovatele, a vázané zástupce, a to buď vázaného zástupce obchodníka s cennými papíry, nebo investičního zprostředkovatele, nebo penzijní společnosti, a samozřejmě také samotné penzijní společnosti. Zvláštní kategorií nad rámec osob upravených v ZKPT je tedy sama penzijní společnost při výkonu této činnosti, která však nespadá do kategorie finančních poradců, a pak vázaný zástupce penzijní společnosti, což je institut obdobný vázanému zástupci dle ZKPT, který vykonává činnost pro jednu penzijní společnost, přičemž podmínky zahájení jeho činnosti, a povinnosti při poskytování jsou obdobné jako u jiných vázaných zástupců, vyjma prokazování odborné způsobilosti, jak je ukázáno níže. ZDS pak, co se oprávnění k nabízení a zprostředkování důchodového spoření týče, obsahuje v § 91 výčet totožných osob, a říká, že nabízet a zprostředkovávat důchodové spoření mohou tyto osoby, pokud mají oprávnění poskytovat služby podle ZPDS.

Nabízením a zprostředkováváním se v případě obou zákonů dle těchto výše zmíněných paragrafů myslí vyvíjení činnosti směřující k tomu, aby zájemce o produkt nebo účastník měl příležitost s penzijní společností uzavřít smlouvu o tomto produktu, a uzavírat jménem a na účet penzijní společnosti smlouvu o tomto produktu. Obdobně jako v ZKPT platí omezení, které umožňuje vykonávat tuto činnost jen prostřednictvím některých osob.

Co se týče úpravy vázaného zástupce penzijní společnosti, tuto je třeba hledat v § 77 až 83 ZPDS. Úprava je obdobná úpravě vázaného zástupce dle ZPKT, přičemž činnost je vykonávána na základě písemné smlouvy s penzijní společností jejím jménem a na její účet. Vázaný zástupce je zapsán do seznamu vázaných zástupců penzijní společnosti, je ve své činnosti vázán jejími pokyny, penzijní společnost odpovídá za jeho činnost. Jak v ZPKT, tak i v ZPDS je stanovena povinnost zastoupené penzijní společnosti jednat ve vztazích s vázaným zástupcem poctivě a v dobré víře. Stejně tak je zavedena neslučitelnost s činností vázaného zástupce, přičemž vázaným zástupcem penzijní společnosti nesmí být penzijní společnost, banka, pojišťovna, obchodník s cennými papíry, osoba, která má povolení orgánu dohledu jiného členského státu

Evropské unie k poskytování investičních služeb, pokud poskytuje investiční služby v České republice, zahraniční osoba, která má sídlo ve státě, který není členským státem Evropské unie, a která poskytuje investiční služby v České republice prostřednictvím organizační složky, a investiční zprostředkovatel, či vedoucí osoba, zaměstnanec, společník nebo člen takové osoby.

Dle § 79 vykonává vázaný zástupce penzijní společnosti činnost na základě zápisu do seznamu vázaných zástupců penzijní společnosti, přičemž tento zápis iniciuje penzijní společnost, a § 79 rovněž stanoví náležitosti žádosti, obsah zápisu a další podrobnosti, přičemž ČNB žádost nezkontroluje z hlediska pravdivosti nebo přesnosti informací v ní obsažených, ani nepřezkoumává splnění podmínek pro zápis vázaného zástupce do seznamu, ale činí tak sama penzijní společnost, úprava je tedy opět obdobná úpravě v ZPKT. Obdobné úpravě v ZKPT je i povinnost penzijní společnosti zavést pravidla kontroly činnosti vázaných zástupců, která zajišťují řádný výkon jejich činností, zejména dodržování pravidel jednání se zákazníky, a přijme opatření, která zajistí, že výkon jiné činnosti neohrozí řádný výkon činnosti dle ZPDS. Obdobně je zakotvena i povinnost informovat ČNB o zániku závazkového vztahu mezi vázaným zástupcem a penzijní společností, výmaz vázaného zástupce a další.

Zvláštností oproti ZPKT a zápisu jiných osob je dočasnost zápisu v seznamech vázaných zástupců penzijní společnosti, kdy § 80 odst. 1 ZPDS stanoví, že zápis do seznamu vázaných zástupců penzijní společnosti platí do konce kalendářního roku následujícího po kalendářním roce, ve kterém byl zápis proveden, přičemž po zaplacení správního poplatku se obnoví na dalších 12 měsíců. Postup upravuje § 80 ZPDS, § 81 pak určuje, že podrobnosti ohledně tiskopisu a způsobu zasílání stanoví ČNB způsobem umožňujícím dálkový přístup, tedy na svých internetových stránkách.

Registrace investičního zprostředkovatele a obchodníka s cennými papíry, upravená v § 82 ZPDS, je také dočasná, tedy na 12 měsíců ode dne jejího provedení, přičemž ohledně lhůt a poplatků platí obdobné jako u vázaných zástupců penzijní společnosti. ČNB registraci nebo zápis v seznamu též může zrušit, a to za podmínek obdobných jako jsou uvedeny v ZKPT. Vhodné je upozornit, že je třeba zvlášť registrace k nabízení a zprostředkování doplňkového penzijního spoření a důchodového spoření.

ZDPS ve svém § 84 stanoví požadavky na odbornou způsobilost osob, které nabízejí a zprostředkovávají doplňkové penzijní spoření, tedy osob vyjmenovaných v § 74 ZPDS a dále osob, kterými je tato činnost vykonávána, včetně zaměstnanců penzijní společnosti, kteří se přímo podílí na této činnosti. Tyto osoby jsou povinny prokázat odbornou způsobilost, kterou se rozumí získání všeobecných a odborných znalostí a dovedností nezbytných pro výkon jejich činnosti, a to zejména znalosti v rozsahu odborného minima, znalosti penzijních produktů, schopnost řádně tyto produkty účastníkovi vysvětlit, provést analýzu penzijních produktů a nabídnout účastníkovi produkt, který nejlépe vyhovuje jeho potřebám, přičemž všeobecné znalosti se prokazují vysvědčením o maturitní zkoušce nebo dokladem o dosažení vyššího vzdělání, odborné znalosti a dovednosti se prokazují osvědčením o absolvování odborné zkoušky, přičemž rozsah odborných znalostí a dovedností stanoví prováděcí právní předpis, kterým je vyhláška č. 215/2012 Sb., o odborné způsobilosti pro distribuci některých produktů na finančním trhu.

Odbornou zkoušku je možné složit u akreditované osoby, kterou se dle § 85 ZDPS rozumí osoba, která je na základě povolení od ČNB oprávněna pořádat odborné zkoušky zaměřené na prokázání odborné způsobilosti podle ZDPS. Požadavky na získání akreditace rozvádí § 86 ZDPS, kdy o udělení akreditace rozhoduje ČNB na základě žádosti, náležitosti žádosti stanoví VoOZD. Akreditace se uděluje na dobu 5 let; platnost akreditace je možné i opakovaně prodloužit vždy o dalších 5 let, a to na základě žádosti podané nejpozději 3 měsíce před uplynutím doby platnosti akreditace. Udělená akreditace je nepřevoditelná na jiné fyzické nebo právnické osoby a nepřechází na právní nástupce. Co se požadavků na osobu o akreditaci žádající týče, ZDPS v § 86 odst. 3 a 4 stanoví, že tato osoba musí být je důvěryhodná, má věcné, organizační a personální předpoklady pro činnost akreditované osoby, zejména splňuje organizačně-technické požadavky na pořádání odborných zkoušek, a předloží zkouškový řád, který poskytuje záruku řádného ověření odborné způsobilosti, u fyzické osoby pak též plná způsobilost k právnímu jednání. Minimální rozsah věcných, organizačních a personálních předpokladů a požadavky na zkouškový řád stanoví prováděcí právní předpis, tedy VoOZD. ČNB uveřejňuje seznam akreditovaných osob na svých internetových stránkách. Žádost o udělení nebo prodloužení akreditace podléhá správnímu poplatku. Odebírání akreditací je upraveno v § 155 ZDPS, který

říká, že ČNB akreditaci odejme, jestliže údaje, na jejichž základě byla akreditace udělena, byly nepravdivé, nebo zavádějící, nebo pokud přestane akreditovaná osoba splňovat podmínky pro udělení akreditace nebo závažným způsobem nebo opakovaně porušila povinnosti stanovené tímto zákonem, či pokud bylo vydáno rozhodnutí o úpadku akreditované osoby nebo byl insolvenční návrh zamítnut proto, že majetek akreditované osoby nebude postačovat k úhradě nákladů insolvenčního řízení; případně může akreditaci odejmout také v případě, že akreditovaná osoba nezačne svoji činnost do 1 roku ode dne nabytí právní moci rozhodnutí, kterým jí byla udělena akreditace, nebo nevykonává činnost déle než 6 měsíců.

Samotný průběh odborné zkoušky upravuje § 87 ZDPS. Odborná zkouška se skládá před zkušební komisí, která má lichý počet členů a je nejméně tříčlenná, probíhá podle zkuškového řádu akreditované osoby předloženého České národní bance. Konání odborné zkoušky je veřejné, a akreditovaná osoba musí uveřejnit na svých internetových stránkách termíny konání zkoušek, počet míst, výši poplatku za vykonání zkoušky a zkuškový řád s dostatečným předstihem. Osvědčení o absolvování odborné zkoušky se vydává bez zbytečného odkladu. Obsah osvědčení je uveden taktéž v § 76 ZDPS. Dále § 87 obsahuje pravidla o uchovávání dokumentů souvisejících se zkouškou.

Co se výkonu činnosti nabízení a zprostředkování produktů dle ZPDS a ZDS týče, tyto zákony identicky, v § 75 ZPDS a § 92 ZDS, stanoví povinnost vykonávat činnosti distributorů s odbornou péčí, a zároveň stanoví, že se na distributora obdobně použijí ustanovení upravující povinnosti při jednání se zákazníky, obsažené v § 125 až 140 ZPDS, respektive § 76 až 90 ZDS. Jedná se v první řadě o omezení pobídek, které by vedly k ohrožení povinnosti jednat s účastníkem kvalifikovaně, čestně a spravedlivě a v jeho nejlepším zájmu. Dále se jedná o pravidla a vyžadovaný rozsah informací předávaných zákazníkovi, kdy zakázáno je používat nejasné, nepravdivé, zavádějící nebo klamavé informace, přičemž výslovně zmíněno je, že tímto zákazem nejsou dotčeny povinnosti stanovené právním předpisem upravujícím ochranu spotřebitele, tedy ZOS. Stanoven je i obsah této komunikace, který je dále rozveden prováděcím právním předpisem, kterým je vyhláška č. 117/2012 Sb., o podrobnější úpravě činnosti penzijní společnosti, důchodového fondu a účastnického fondu, a v případě klíčových

informací, pak nařízením vlády č. 361/2012 Sb., o sdělení klíčových informací pro účastníky doplňkového penzijního spoření a důchodového spoření.

Penzijním společností a distributorům penzijního spoření není uložena jen povinnost informace podat, ale též si je vyžádat a zaznamenat. Jedná se o informace o účastníkových znalostech a zkušenostech v oblasti financí, znalostech a zkušenostech s investičními nástroji, do kterých důchodové fondy investují, toleranci a preferencích ve vztahu k investičnímu riziku, cílech v rámci spoření a preferencích ve vztahu ke strategii spoření, a to v takovém rozsahu, aby mohlo být posouzeno, zda uzavření smlouvy o spoření a dohodnutá strategie spoření odpovídá cílům účastníka v rámci spoření, jeho odborným znalostem a zkušenostem potřebným pro pochopení souvisejících rizik. Pokud neodpovídá, je třeba ho o tom informovat, i když konečné slovo má vždy účastník.

§ 75 ZPDS a § 92 ZDS dále stanoví, že investiční zprostředkovatel (a obdobně i obchodník s cennými papíry) svým systémem zajištění obezřetného poskytování investičních služeb, zavedeným a udržovaným podle zákona upravujícího podnikání na kapitálovém trhu, pokryje rovněž činnosti podle § 74 odst. 1 ZPDS, respektive § 91 odst. 1 ZDS. Dále pak přináší povinnost vést o výkonu této činnosti, která obsahuje zejména údaje o uzavřených smlouvách, přičemž požadavky na vedení této evidence, její uchování a ochranu dále rozvádí § 76 ZPDS a § 93 ZDS.

Oba zákony obsahují též identické ustanovení (§ 75 odst. 6 ZPDS a § 92 odst. 7 ZDS), které říká, že distributor a penzijní společnost odpovídají za škodu způsobenou při provozování činnosti nabízení zprostředkování dle ZPDS a ZDS. Za škodu způsobenou distributorem při provozování této činnosti odpovídá distributor a penzijní společnost společně a nerozdílně, pokud se však jedná o činnost prostřednictvím vázaného zástupce, za škodu způsobenou při provozování činností vázanými zástupci odpovídá zastoupený. Této odpovědnosti se zastoupený nemůže zprostit. Uhradí-li zastoupený škodu způsobenou vázaným zástupcem, má vůči němu právo postihu. Rozsah povinností kladený na zprostředkovatele důchodového spoření a doplňkového investičního spoření je rozsáhlý, nicméně je podobný rozsahu povinností uložených zprostředkovatelům investičních služeb dle ZKPT, přičemž v některých případech je na ně přímo odkazováno. Zvláštní povinnost však obsahuje ZDS, když zavádí omezení odměny zprostředkovatele, a to konkrétně v § 35 ZDS, který říká, že výše odměny

podle § 32 odst. 2 písm. c) ZDS, tedy odměna jiným osobám než penzijní společnosti za výkon činností podle § 91 ZDS a za správu smluv o důchodovém spoření a související činnosti, nesmí překročit 3,5 % průměrné mzdy v národním hospodářství vyhlášené Ministerstvem práce a sociálních věcí za první až třetí čtvrtletí předcházejícího kalendářního roku podle zákona o zaměstnanosti za uzavření jedné smlouvy o důchodovém spoření, přičemž rozhodným okamžikem pro výpočet odměny je den uzavření smlouvy o důchodovém spoření, a toto platí i pro změnu smlouvy. Přijetí takové úplaty i její poskytnutí je správním deliktem.⁸⁶

Dohled nad činností finančních poradců zprostředkovatelů v této oblasti svěřují oba zákony do gesce ČNB, a to v § 141 ZPDS a 94 ZDS, přičemž § 142 ZPDS a § 95 ZDS přiznávají ČNB možnost za porušení povinností stanovených těmito zákony uložit opatření k nápravě zjištěného nedostatku odpovídající povaze porušení a jeho závažnosti, a stanovit lhůtu k přijetí opatření k nápravě, jakož i, v závislosti na zjištěných nedostatcích, učinit jiná opatření, přičemž v případě finančních poradců se jedná o možnost odejmout povolení. Správní delikty jsou upraveny v § 159 a násl. ZPDS a § 100 a násl. ZDS, a spočívají zejména v neoprávněném výkonu činností upravených v těchto zákonech, neplnění povinností vyplývajících z nich vyplývajících, neprovedení uloženého opatření k nápravě, či nezachování v zákonech upravené mlčenlivosti. Zvláštní pozornost je pak nutno věnovat správnímu deliktu spočívajícímu v přijetí neb poskytnutí odměny v rozporu se zákazem dle § 35 ZDS, o kterém bylo pojednáno výše.

Celkově shrnuto, ZPDS a ZDS v mnohém čerpají ze ZPKT, což je zcela logické, když se též věnují úpravě investičních produktů, jako největší odlišnosti pak můžeme označit omezení výše odměn, obsažené v ZDS, jiný systém ověřování odborných znalostí, který se podobá spíše systému ověřování znalostí u pojišťovacích zprostředkovatelů, a konečně dočasnost registrace či zápisu, opravňujících k činnosti dle těchto zákonů.

---

⁸⁶ § 104 odst. 2 písmeno a) ZDS a § 101 odst. 1 písmeno q) ZDS

4.3. Zprostředkování finančních produktů jako živnostenské podnikání

Jak již bylo řečeno, část obsahu finančního poradenství zprostředkování je upravena v živnostenském zákoně. Analýzou finančními poradci nabízených produktů lze dospět k poměrně přehlednému systematickému rozdělení produktů, k jejichž zprostředkování je třeba oprávnění dle živnostenského zákona, a to na produkty, jejichž zprostředkování je živností vázanou, a na ty, jejichž zprostředkování je živností volnou. Oba tyto druhy živností spadají do kategorie živností ohlašovacích⁸⁷, tedy pro vznik oprávnění je třeba pouze ohlásit živnostenskému úřadu, že subjekt hodlá takovou živnost provozovat, samozřejmě za předpokladu, že k tomu splňuje zákonné podmínky. Rozdíl mezi živností vázanou a volnou spočívá v tom, že k získání oprávnění k provozování živnosti volné je třeba splnit jen všeobecné podmínky podnikání dle živnostenského zákona, pro provozování živnosti vázané je pak třeba splnit i některé další podmínky, které se liší vždy v závislosti na povaze živnosti.

Všeobecné podmínky pro podnikání dle živnostenského zákona jsou stanoveny v § 6 odst. 1 jako plná svéprávnost a bezúhonnost, přičemž § 6 odst. 2. říká, že za bezúhonnou se pro účely tohoto zákona nepovažuje osoba, která byla pravomocně odsouzena pro trestný čin spáchaný úmyslně, jestliže byl tento trestný čin spáchan v souvislosti s podnikáním, anebo s předmětem podnikání, o který žádá nebo který ohlašuje, pokud se na ni nehledí, jako by nebyla odsouzena. Pro výkon živnosti, bez ohledu na její druh, je také třeba, aby subjektu, jenž chce takovou živnost vykonávat, nebránily překážky uvedené v § 8 živnostenského zákona.

4.3.1. Zprostředkování jako živnost vázaná

Co se vázaných živností relevantních pro finanční poradenství týče, jedinou takovou je živnost s názvem Poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru. Nařízení vlády č. 278/2008, o obsahových náplních jednotlivých živností, ve znění pozdějších předpisů pro tuto činnost jako obsah stanoví „činnosti spojené s poskytováním nebo příslibem spotřebitelského úvěru, jímž se rozumí odložené

---

⁸⁷ § 19 ŽZ

platby, půjčky, úvěry nebo jiné obdobné finanční služby spotřebiteli věřitelem nebo zprostředkovatelem podle zákona o spotřebitelském úvěru.“

Je však vhodné upozornit, že zprostředkování některých úvěrů, konkrétně činnost označovaná jako „zprostředkování úvěrů (například pro podnikatelské účely)“ spadá dle citovaného nařízení do obsahu oboru č. 47 živnosti volné, Zprostředkování obchodu a služeb⁸⁸, která je podrobněji rozebrána v článku 4.4. Jelikož se jedná o dvě různé živnosti, v prvním případě navíc o živnost vázanou, správné pochopení jejich obsahu je důležité, aby mohl být finanční poradce vykonávající takovou živnost vybaven potřebným oprávněním, a tedy aby se nedopouštěl neoprávněného podnikání. Je proto vhodné pojem spotřebitelského úvěru obsáhleji vymezit, aby bylo možné určit, kdy je třeba ke zprostředkování úvěrů oprávnění k živnosti vázané, a kdy k živnosti volné.

4.3.1.1. Spotřebitelský úvěr

Spotřebitelský úvěr je upraven v zákoně č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů, který též obsahuje některé požadavky na jeho poskytování a zprostředkování. § 1, věta druhá ZSpÚ obsahuje pozitivní definici spotřebitelského úvěru, jež zní: „spotřebitelským úvěrem se rozumí odložená platba, půjčka, úvěr nebo jiná obdobná finanční služba poskytovaná nebo přislíbená spotřebiteli věřitelem nebo zprostředkovatelem.“

V § 3 ZSpÚ pak můžeme najít konkretizaci tohoto pojmu pomocí stanovení obsahu některých pojmů v zákoně používaných. Konkrétně jde o písmeno a), dle kterého se spotřebitelem rozumí fyzická osoba, která nejedná v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání. Tím jsou tedy z obsahu pojmu spotřebitelského úvěru vyloučeny všechny úvěrové finanční služby poskytnuté fyzickým osobám v rámci jejich podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu povolání, ale též osobám právnickým. Definice spotřebitele je tak shodná s definicí dle zákona o ochraně spotřebitele⁸⁹.

Písmeno b) § 3 ZSpÚ pak definuje věřitele, a to jako osobu nabízející nebo poskytující spotřebitelský úvěr v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného

---

⁸⁸ Dle obsahu této živnosti jak je uveden v příloze č. 4 ke zmiňovanému nařízení vlády č. 278/2008, o obsahových náplních jednotlivých živností, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁹ § 2 odst. 1 písmeno a) ZOS

výkonu svého povolání. Zde již nehraje roli, zda se jedná osobu fyzickou nebo právnickou. Pokud není finanční služba nabízena v rámci výkonu podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu povolání, taktéž se nebude jednat o spotřebitelský úvěr. Pro úplnost je vhodné dodat, že je v § 3 ZSpÚ obsažena definice zprostředkovatele, konkrétně pod písmenem c), přičemž dle tohoto ustanovení je zprostředkovatelem osoba, která není věřitelem a která v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání za odměnu nabízí spotřebiteli možnost uzavřít smlouvu, v níž se sjednává spotřebitelský úvěr, s věřitelem nebo mu pomáhá tuto smlouvu uzavřít nebo ji jménem věřitele uzavírá.

Spotřebitelský úvěr tak můžeme definovat jako úvěr nabízený v rámci podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu povolání věřitele spotřebiteli, a to přímo jím, nebo zprostředkovatelem. V ostatních případech se jedná o úvěr jiného typu a jeho zprostředkování tak bude spadat pod činnost obsaženou v oboru č. 47 živnosti volné.

Problematickým se však může jevit § 2 ZSpÚ s označením Výluky z předmětu úpravy, který obsahuje poměrně obsáhlý výčet odložených plateb, půjček, úvěrů nebo jiných obdobných finančních služeb, na které se zákon o spotřebitelském úvěru nevztahuje.

Na základě těchto podmínek můžeme identifikovat některé, finančními poradci typicky nabízené produkty, na něž se tedy zákon o spotřebitelském úvěru nevztahuje. Půjde zejména o úvěry se zajištěným zástavním právem k nemovitosti pro účely bydlení, tedy pro pořízení domu či bytu, a další související či obdobné činnosti, jak vyplývá z ustanovení § 2 ZSpÚ. Pro takové úvěry se běžně používá označení hypotéky, přičemž stejně tak jsou z působnosti zákona vyňaty na hypotéky navazující úvěry, tuz. refinancování. „Americké hypotéky“, tedy spotřebitelské úvěry se zajištěním pohledávky zástavním právem k nemovitosti, avšak bez sjednaného účelu ovšem pod režim tohoto zákona spadají. Pokud je jako v případě hypoték pro účely bydlení tento účel podmínkou výjimky, musí být ve smlouvě sjednán. Jinak by se jednalo o úvěr bez účelu, a byl by standardním spotřebitelským úvěrem. Totéž by platilo pro úvěr pro účely bydlení, avšak bez zřízení zástavního práva k nemovitosti.⁹⁰

---

⁹⁰ WACHTLOVÁ, Lucie, SLANINA, Jan. *Zákon o spotřebitelském úvěru. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2011, str. 11

Jako další pro finanční poradenství relevantní výjimku můžeme uvést tu, která vylučuje z působnosti zákona úvěry do částky 5 000 Kč a nad 1 880 000 Kč. Tato výjimka je dána proto, že u velmi malých půjček nehrozí zásadní škoda, vysoké půjčky pak budou buď určeny klientům, kteří jsou rovnocennými partnery poskytovatelů, nebo by takové půjčky typicky stejně byly z režimu ZsPÚ vyloučeny, totiž obstaráním bydlení⁹¹. Pro zamezení obcházení zákona tím způsobem, že by bylo uzavřeno více podlimitních smluv, obsahuje § 2 ustanovení, podle kterého se v takovém případě částky u smluv uzavřených během dvanácti měsíců sčítají, a působnost zákona by byla dána na tu smlouvu, kterou byl limit 5 000 Kč překročen, a na všechny následující.

V konečné řadě lze uvést takovou finanční službu sjednanou s obchodníkem s cennými papíry nebo bankou, jejímž účelem je provedení operace s investičním nástrojem, přičemž obchodník s cennými papíry nebo banka jsou do této operace zapojeni. Typicky se bude jednat o případy, kdy si klient obchodníka s cennými papíry či banky bere úvěr na pořízení investičního nástroje s úmyslem, přičemž úvěr splatí poté, co operaci dokončí. Takové obchody tedy nepředstavují ohrožení prostředků nezbytných pro zajištění standardních nároků na klienta a takoví klienti často i vykazují dostatečné znalosti v oblasti financí a nepotřebují proto zvláštní ochranu.⁹² Tyto produkty tedy budou vyloučeny z působnosti zákona o spotřebitelském úvěru, při jejich zprostředkování tak tedy zprostředkovatel nebude muset plnit zvláštní v zákoně uvedené povinnosti, kterým se podrobně věnuje práce níže.

V praxi se však vyskytují problémy ohledně potřebného živnostenského oprávnění ke zprostředkování těchto z působnosti ZSpÚ jeho § 2 vyjmutých produktů. Objevují se názory⁹³, že zprostředkování těchto produktů je živností volnou (konkrétně zmíněným již oborem č. 47), přičemž jako argument⁹⁴ bývá používáno prosté odkázání na § 2 ZSpÚ, který vyjímá takovéto úvěry z jeho působnosti. Avšak pokud se ztotožníme s názorem, jenž zastávají Wachtlová a Slanina⁹⁵, a který shodně vyjádřilo

---

⁹¹ WACHTLOVÁ, Lucie, SLANINA, Jan, cit. 90, str. 20

⁹² WACHTLOVÁ, Lucie, SLANINA, Jan, cit. 90, str. 22

⁹³ Například ZÁMEČNÍK, Petr. *Vadí Vám finanční mladí finanční poradci? Budou ještě mladší!* ze dne 29. 07. 2013, dostupná <http://www.investujeme.cz/vadi-vam-mladi-financni-poradci-budou-jeste-mladsi/> [citováno k 7. 2. 2014], nebo ŠÁŇA, Jiří. *Bakalářská práce. Analýza distribuce finančních služeb.* Masarykova univerzita. Brno 2011. Vedoucí práce Svatopluk Nečas. Str. 17.

⁹⁴ V rámci odpovědi pana Petra Zámečnicka na dotaz autora této práce, proč se domnívá, že tomu tak je.

⁹⁵ WACHTLOVÁ, Lucie, SLANINA, Jan, cit. 90, str. 11

i ministerstvo financí na svých internetových stránkách⁹⁶, tedy že i kategorie vyňaté podle § 2 ZSpÚ z jeho působnosti, splňují-li definici spotřebitelského úvěru podle § 1 ZSpÚ, jsou spotřebitelskými úvěry pro potřeby jiných právních předpisů, které s tímto pojmem pracují a sami definici spotřebitelského úvěru neobsahují, přičemž jako příklad takového zákona pak uvádějí zákon č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů a uplatníme-li analogicky tento názor i při interpretaci živnostenského zákona, dospějeme k výsledku, že i produkty, které ZSpÚ ve svém § 2 ze své působnosti vylučuje, pro potřeby živnostenského zákona zůstávají, pokud jejich obsah odpovídá definici uvedené v § 1 ZSpÚ, spotřebitelskými úvěry, a je proto třeba jejich zprostředkování považovat za činnost spadající pod uvedenou živnost vázanou.

Názory, které zprostředkování těchto z působnosti zákona o spotřebitelském úvěru vyloučených produktů považují za obsah oboru č. 47 živnosti volné, pak vyznívají jako nesprávné. Obdobně pak požadavek na živnostenské oprávnění k provozování živnosti vázané Poskytování a zprostředkování spotřebitelského úvěru bude třeba vztáhnout i na zprostředkování úvěru ke stavebnímu spoření ve smyslu § 5 odst. 2 a násl. zákona č. 96/1993 Sb., o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření, ve znění pozdějších předpisů, kdy tento úvěr naplňuje znaky spotřebitelského úvěru, byť předchozí zprostředkování samotného stavebního spoření spadá do oboru č. 47 živnosti volné, jak bude probráno níže.

4.3.1.2. Požadavky na odbornou způsobilost

Dle názoru prezentovaného výše, poskytování a zprostředkování spotřebitelského úvěru, i pokud se na takový úvěr neuplatní ustanovení zákona o spotřebitelském úvěru, je třeba chápat jako živnost vázanou. V souladu s § 7 ve spojení s § 24 živnostenského zákona je pro výkon vázané živnosti kromě splnění všeobecných podmínek pro podnikání dle živnostenského zákona, jak tyto byly popsány výše, splnit zvláštní požadavky, konkrétně mít potřebnou odbornou způsobilost. Požadavky na odbornou způsobilost jsou uvedeny v příloze č. 2 k živnostenskému zákonu; v případě poskytování nebo zprostředkování živnostenského úvěru se jedná

---

⁹⁶ V rámci odpovědi na často kladené otázky, <http://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/regulace/spotrebitelsky-uver/casto-kladene-dotazy> [citováno k 10. 2. 2013]

o střední vzdělání s maturitní zkouškou nebo osvědčení o rekvalifikaci nebo jiný doklad o odborné kvalifikaci pro příslušnou pracovní činnost vydaný zařízením akreditovaným Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy nebo ministerstvem, do jehož působnosti patří odvětví, v němž je živnost provozována, nebo 3 roky praxe v oboru. Prokázat odbornou způsobilost lze i dokladem o uznání odborné kvalifikace vydaným uznávacím orgánem podle zákona o uznávání odborné kvalifikace.⁹⁷

V případě, že činnost spočívající ve zprostředkování spotřebitelského úvěru má vykonávat právnická osoba, musí mít určeného odpovědného zástupce, tedy fyzickou osobu, která splňuje všeobecné i zvláštní podmínky pro provozování této vázané živnosti, jak je vyžadováno § 11 živnostenského zákona.

4.3.1.3. Zvláštní podmínky zprostředkování spotřebitelského úvěru

ZSpÚ stanoví některé zvláštní požadavky na proces nabízení a sjednávání spotřebitelského úvěru, přičemž se jedná zejména o informační povinnost ze strany osob, které spotřebitelský úvěr nabízejí. Tuto povinnost má primárně věřitel, avšak pokud je spotřebitelský úvěr nabízen zprostředkovatelem, dle § 5 odst. 6 zákona je tento povinen poskytnout spotřebiteli informace a náležité vysvětlení stejně, jako je k tomu povinen věřitel. Zprostředkovatel tak musí učinit, i pokud má k podpisu smlouvy o spotřebitelském úvěru dojít až mezi věřitelem a spotřebitelem. Pokud informace zprostředkovatel poskytne, platí právní domněnka, že svoji informační povinnost splnil i věřitel.⁹⁸ Výjimku z povinnosti poskytnout informace a náležité vysvětlení pak obsahuje následující odst. 7, který říká, že informační povinnost se nevztahuje na dodavatele zboží nebo poskytovatele služeb jednajícího jako zprostředkovatel vázaného spotřebitelského úvěru⁹⁹. Je tomu tak proto, že takové osoby se primárně věnují prodeji zboží nebo poskytování služeb, na jejichž úhradu je použit vázaný spotřebitelský úvěr, a nelze proto po nich rozumně požadovat odbornost i při poskytování informací o spotřebitelském úvěru.¹⁰⁰ V takových případech informační povinnost zůstává pouze na věřiteli. Není vyloučeno, aby ji věřitel na takového zprostředkovatele přenesl smluvně, nicméně za její správné provedení

---

⁹⁷ § 24 odst. 2 ŽZ

⁹⁸ WACHTLOVÁ, Lucie, SLANINA, Jan, cit. 90, str. 59

⁹⁹ Definici vázaného úvěru nalezneme v § 14 ZSpÚ, dle kterého se jedná o spotřebitelský úvěr, smlouva o kterém je vázána na smlouvu o koupi zboží nebo poskytnutí služby.

¹⁰⁰ WACHTLOVÁ, Lucie, SLANINA, Jan, cit. 90, str. 60

objektivně odpovídá¹⁰¹, protože, jak je řečeno výše, jeho splnění informační povinnosti je zde založeno pouze právní domněnkou. Zákon pak obsahuje rozsáhlý katalog těchto informací, přičemž § 5 upravuje poskytování informací před uzavřením smlouvy, konkrétní výčet a forma poskytnutí informací jsou uvedeny v příloze 2 k ZSpÚ, mimo jiné se jedná o identifikační údaje věřitele a zprostředkovatele, celkovou výši úvěru, dobu trvání, výpůjční úrokovou sazbu, celkovou roční procentní sazbu nákladů na spotřebitelský úvěr a další. Splněním této informační povinnosti je splněna i informační povinnost dle zákona upravující smlouvy o finančních službách uzavírané na dálku¹⁰², tedy NOZ, konkrétně pak jeho § 1841 a násl. § 6 ZSpÚ upravuje informace uváděné ve smlouvě, kdy výčet těchto je uveden v příloze č. 3 k ZSpÚ, a požadavek na formu smlouvy a právo spotřebitele obdržet alespoň jedno vyhotovení. Požadované informace se opět týkají identifikačních údajů a údajů, jež spotřebiteli umožní posoudit nákladovost daného úvěru. Vyžadovaná forma smlouvy o spotřebitelském úvěru je písemná. Zákon výslovně říká, že nesplnění informační povinnosti nebo písemné formy dle § 6 ZSpÚ nemá za následek neplatnost smlouvy. Je tomu tak z důvodu ochrany spotřebitele, který by v případě takové neplatnosti musel splatit sumu jemu poskytnutou v plné výši a nikoliv ve splátkách, přičemž lze usuzovat, že člověk, který potřebuje úvěr, zpravidla sumou v takové výši nedisponuje.¹⁰³ Místo toho se uplatní zvláštní postup dle § 8, který říká, že v případě, že smlouva, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, nemá písemnou formu, neobsahuje informace stanovené v příloze č. 3 k ZSpÚ nebo nebyla alespoň v jednom vyhotovení poskytnuta spotřebiteli v listinné podobě nebo na jiném trvalém nosiči dat a spotřebitel tuto skutečnost uplatní u věřitele, pokládá se spotřebitelský úvěr od počátku za úročený ve výši diskontní sazby platné v době uzavření smlouvy uveřejněné ČNB a ujednání o jiných platbách na spotřebitelský úvěr jsou neplatná. Navíc v případě nesplnění těchto povinností vede k prodloužení lhůty věřitele k odstoupení od smlouvy (§ 11 odst. 1 ZSpÚ). Motivace pro splnění výše uvedených povinností je tedy zřejmá. Nutno dodat, že je upravena i reklamní nabídka spotřebitelského úvěru, když § 4 ZSpÚ zakotvuje povinnost uvádět informace uvedené v příloze 1 k ZSpÚ, pokud je spotřebitelský úvěr nebo jeho zprostředkování reklamou, jejíž součástí je jakýkoliv údaj o jeho nákladech.

---

¹⁰¹ WACHTLOVÁ, Lucie, SLANINA, Jan, cit. 90, str. 61

¹⁰² § 5 odst 3 ZSpÚ

¹⁰³ WACHTLOVÁ, Lucie, SLANINA, Jan, cit. 90, str. 79

Zvláštní ustanovení ohledně vztahu mezi spotřebitelem a zprostředkovatelem obsahují § 17, 17a, 17b ZSpÚ. § 17 ukládá zprostředkovatel povinnost v reklamě a dokumentaci určené pro spotřebitele uvádět rozsah svých oprávnění, zejména zda vykonává zprostředkovatelskou činnost výhradně pro jednoho nebo více věřitelů nebo zda tuto činnost nevykonává pro žádného věřitele, tedy že činnost vykonává způsobem makléřským, kdy na základě požadavku spotřebitele oslovuje potenciální věřitele. Dále je upraven případ, kdy odměnu zprostředkovatele platí věřitel. V takovém případě zprostředkovatel nesmí požadovat zaplacení odměny dříve, než spotřebitele vyrozumí v listinné podobě nebo na jiném trvalém nosiči dat o výsledku zprostředkovatelské činnosti, zejména o vyjádření všech věřitelů, které při zprostředkovatelské činnosti oslovil, a zprostředkovatel je dále pro účely výpočtu roční procentní sazby nákladů na spotřebitelský úvěr povinen sdělit věřiteli výši své odměny. § 17a stanoví, že smlouva, ve které se sjednává zprostředkování spotřebitelského úvěru, musí být uzavřena písemně, obsahovat informaci o možnosti odstoupení a pokud má odměnu za zprostředkování platit spotřebitel, musí být odměna dohodnuta v této smlouvě. Jedno vyhotovení musí být předáno spotřebiteli. Bez splnění těchto náležitostí je smlouva neplatná. § 17b pak dává spotřebiteli možnost od smlouvy o zprostředkování spotřebitelského úvěru do 14 dnů odstoupit, a to bez jakékoliv sankce, pokud do té doby na základě této smlouvy nebyl spotřebitelský úvěr sjednán, a stanoví náležitosti. § 17b odst. 5 pak stanoví, že pokud byl k uzavření smlouvy, ve které se sjednává zprostředkování spotřebitelského úvěru, použit výhradně prostředek komunikace na dálku, použijí se ustanovení zákona upravujícího odstoupení od smlouvy o finančních službách uzavírané na dálku, tedy § 1841 a násl. NOZ § 18 a násl. ZSpÚ pak zajišťují další ochranu spotřebitele proti nepoctivým obchodním praktikám. § 18 zakazuje pro splacení nebo zajištění spotřebitelského úvěru či smlouvy, ve které se sjednává zprostředkování spotřebitelského úvěru, použít směnku nebo šek, přičemž za škodu způsobenou věřiteli porušením této povinnosti odpovídá věřitel a zprostředkovatel společně a nerozdílně. V případě smlouvy, již se sjednává zprostředkování spotřebitelského úvěru, pak odpovídá samozřejmě pouze zprostředkovatel. § 18b pak zakazuje při nabízení, sjednávání nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru prostřednictvím hlasové telefonní komunikace, textové nebo multimediální zprávy použít telefonní číslo s vyšší než běžnou cenou.

4.3.1.4 Dozor a správní delikty

Co se úpravy dozoru nad dodržováním ZSpÚ týče, § 19 dozor přiznává obecně do gesce České obchodní inspekci, avšak u subjektů, nad jejichž činností vykonává dohled ČNB, přísluší jí i dozor nad dodržováním ZSpÚ ze strany těchto subjektů, půjde zejména o banky a spořitelni a úvěrová družstva. Česká obchodní inspekce je orgánem státní správy podřízeným Ministerstvu průmyslu a obchodu ČR, zřízená zákonem č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci, který stanoví její působnost, do níž spadá dozor nad tím, zda právnické a fyzické osoby prodávající nebo dodávající výrobky a zboží na vnitřní trh, poskytující služby nebo vyvíjející jinou podobnou činnost na vnitřním trhu, poskytující spotřebitelský úvěr nebo provozující tržiště (tržnice), pokud podle zvláštních právních předpisů nevykonává dozor jiný správní úřad¹⁰⁴, a upravuje její pravomoci. Nad dodržováním ustanovení živnostenského zákona, tedy zejména zda subjekt disponuje příslušným podnikatelským oprávněním, vykonává dozor příslušný živnostenský úřad.

V § 20 ZSpÚ jsou pak uvedeny správní delikty spočívající v porušení povinností, o kterých bylo pojednáno výše, přičemž některé otázky odpovědnosti upravuje § 21, jenž například stanoví, že odpovědnost právnické osoby za správní delikt zaniká, jestliže správní orgán o něm nezačal řízení do 2 let ode dne, kdy se o něm dozvěděl, nejpozději však do 5 let ode dne, kdy byl spáchán, vzhledem ke znění odstavce 7 se však tato nestandardní délka deliktní odpovědnosti vztahuje i na podnikající fyzické osoby.

---

¹⁰⁴ § 2 odst. 1 zákona č. 64/1986 sb., o České obchodní inspekci

4.3.2 Zprostředkování jako živnost volná

Zprostředkování dalších produktů typicky se týkajících činnosti finančních poradců, jejichž zprostředkování není upraveno v jiném zákoně a ani se nejedná o produkt, který by bylo možné označit jako spotřebitelský úvěr, je upraveno jako živnost volná, konkrétně pak obor č. 47, zprostředkování obchodu a služeb. Do této kategorie lze zařadit zprostředkování všech ostatních produktů, jejichž zprostředkování není upraveno jinde. Jde tedy svým způsobem o kategorii subsidiární. Vzhledem k tomu, že se jedná o živnost volnou, nejsou na zprostředkovatele kladeny žádné nároky nad rámec obecných požadavků k živnostenskému podnikání. Co se konkrétního obsahu týče, v nařízení vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností nalezneme v příloze č. 4 definici tohoto oboru živnosti volné, a to jak pozitivní, tak negativní.

Z činností v pozitivní definici uvedených pak jako relevantní pro činnost finančních poradců můžeme označit zprostředkování nákupu a prodeje věcí movitých, včetně případného provádění obchodních transakcí na účet jiných nebo v zastoupení jiného, zprostředkování stavebního spoření, zprostředkování úvěrů (například pro podnikatelské účely) a zprostředkování jiných služeb. Ustanovení dále uvádí, že obsahem tohoto oboru není zprostředkování nákupu a prodeje nemovitostí, zprostředkování nákupu a prodeje kulturních památek a předmětů kulturní hodnoty, zprostředkovatelská činnost v pojišťovnictví a v oblasti přijímání a předávání pokynů týkajících se investičních nástrojů, zprostředkování spotřebitelských úvěrů, a dále uvádí další činnosti zcela nerelevantní pro oblast finančního poradenství. V nařízení je tedy potvrzena negativní definice obsažená v § 3 ŽZ, která říká, že živnostenským podnikáním není činnost osob, jejíž úprava je obsažena v zákoně o podnikání na kapitálovém trhu nebo o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí, a dále je potvrzeno vyloučení zprostředkování spotřebitelského úvěru, jež je obsahem živnosti vázané, podrobně rozebrané výše.

Jako produkty, jejichž zprostředkování finančními poradci spadá do obsahu tohoto oboru živnosti volné, lze tedy uvést v nařízení vlády přímo zmíněné stavební spoření, úvěry jiné než spotřebitelské a další služby a zboží, přičemž mezi takové služby lze zařadit zejména běžné bankovní produkty, v praxi například termínované vklady a dále zprostředkování libovolných služeb a obchodu se zbožím, pokud toto není

upraveno jiným zákonem nebo jiným ustanovením zákona živnostenského. Zvláštním druhem zboží, zprostředkování obchodu, jež by mohlo vzhledem k jeho povaze vyžadovat zvláštní pozornost, je zlato, a ostatně i jiné drahé kovy či minerály. Byť je zlato od nepaměti předmětem investic, a je v této roli v některých případech podporováno například osvobozením od daně z přidané hodnoty¹⁰⁵, jako fyzická komodita není investičním nástrojem ve smyslu § 3 ZPKT. Pro zprostředkování obchodu s ním jako fyzickou komoditou tedy není třeba jiného oprávnění než zde projednávaného živnostenského k živnosti volné. Avšak investičními nástroji jsou cenné papíry a deriváty, jejichž podkladovým nástrojem je zlato; zprostředkování obchodu s nimi by tak spadalo pod činnost upravenou zákonem o podnikání na kapitálovém trhu. Dále je třeba říci, že činnost spočívající ve shromažďování peněžních prostředků klientů za účelem jejich investování do zlata s perspektivou generování společného zisku pro sebe a klienty by pak naplnila znaky pokoutného fondu kolektivního investování ve smyslu § 98 ZISIF.¹⁰⁶

Pro úplnost je vhodné dodat, že pod tuto živnost volnou spadalo i zprostředkování penzijního připojištění, přičemž možnost uzavírání nových smluv o něm byla již ukončena, jak řečeno v části věnované doplňkovému penzijnímu spoření.

4.3.2.1 Zprostředkovatel zprostředkovatele

Zvláštním druhem zprostředkování, s nímž se lze v praxi setkat, je tzv. tipářství, tedy stav, kdy osoba zprostředkuje jinému zprostředkovateli příležitost zprostředkovat finanční produkt či obchod se službou nebo zbožím, a to i takový, jehož zprostředkování je standardně upraveno jinde. Je však třeba věnovat zvýšenou pozornost tomu, aby v rámci této činnosti nedošlo k výkonu činnosti regulované zvláštním zákonem, pokud k ní „tipář“ zároveň nemá příslušné oprávnění.

---

¹⁰⁵ § 92 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰⁶ Viz vyjádření ČNB K obchodování s drahými kovy (např. zlatem) z hlediska dohledu České národní banky ze dne 10. 10. 2013
http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/faq/k_obchodovani_s_drahymi_kovy.pdf
[citováno k 25. 2. 2014]

Vodítkem mohou být jednak výjimky ve zvláštních zákonech upravujících zprostředkování produktů, k jejichž zprostředkování tipař vytváří příležitost, jednak lze vycházet například z názoru ČNB¹⁰⁷, dle kterého činnost „tipaře“ bez registrace pojišťovacího zprostředkovatele nesmí přesáhnout hranici, kdy v obecné rovině zjistí zájem osoby o případné uzavření pojistné smlouvy, resp. zájem o pojištění konkrétního pojistného nebezpečí, a tuto informaci společně s kontaktními údaji zájemce předá pojišťovacímu zprostředkovateli anebo pojišťovně. Dle zmiňovaného názoru ČNB by tato hranice byla překročena i v případě, že by došlo nejen k vyhledání zájemce, ale též k jeho přesvědčení k sjednání konkrétněji vymezeného produktu, a to i v podobě doporučení určitého produktu.

4.3.2.2 Státní dozor u živnosti volné dle živnostenského zákona

Státní dozor nad dodržováním ŽZ náleží dle jeho § 60a a násl. do působnosti příslušného živnostenského úřadu; jedná se o dozor jako v případě jakéhokoliv jiného živnostenského podnikání a dle úpravy obsažené v ŽZ jsou i ukládány pokuty za případné správní delikty. V případě, že však subjekt vykonává činnost, která je upravena jinými zákony, aniž by měl příslušné oprávnění, je třeba postupovat dle těchto zvláštních zákonů.

---

¹⁰⁷ Vyjádření ČNB K vymezení hranice mezi „tipařstvím“ a zprostředkováním pojištění ze dne 10. 5. 2011, dostupné na https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/faq/k_vymezeni_hranice_mezi_tiparstvím.pdf [citováno k 25. 2. 2014]

5. Finanční poradce v užším slova smyslu

V České republice poměrně neobvyklý¹⁰⁸ způsob poskytování služeb finančního poradenství spočívající pouze v analýze finanční situace, potřeb a možností klienta a v návrhu možných řešení, bez zprostředkování těchto produktů, odměna je pak placena přímo klientem. Právě neochota klientů platit za rady, které jsou obvykle poskytovány v souvislosti se zprostředkováním finančních produktů finančními poradci zprostředkovateli v rámci jejich činnosti, kteří tak nejsou odměňováni vůbec, nebo formou provize ze strany instituce finančního zprostředkování, bývá spatřován jako důvod, proč tento způsob poradenství není frekventován častěji¹⁰⁹. Jako protiváha bývá zmiňována větší nezávislost na institucích finančního zprostředkování, o jejichž produkty se jedná, a důraz na skutečné zájmy klienta, jak bylo řečeno v kapitole 2.1.

Problematické může být určení potřebného oprávnění k této činnosti. Základem je živnostenská oprávnění k živnosti volné, obor č. 60, Poradenská a konzultační činnost, zpracování odborných studií a posudků.¹¹⁰ Pokud by však finanční poradce nedisponoval jiným než tímto oprávněním, rady jím poskytované by musely být poměrně obecné, vezmeme-li v potaz názor vyjádřený ČNB, uvedený v kapitole 4.3.2.1., dle kterého i přesvědčení k sjednání produktů upravených zvláštními zákony, v případě konkrétněji vymezeného produktu, a to i v podobě doporučení určitého produktu, by překročilo mez oddělující prosté rady od činnosti, ke které je třeba zvláštního oprávnění. Proto se domnívám, že aby mohl finanční poradce v užším slova smyslu vykonávat tuto činnost komplexněji i v oblastech investičních produktů nebo v oblasti pojištění, bude muset disponovat i příslušným oprávněním ke zprostředkovatelské činnosti dle zvláštních zákonů.

---

¹⁰⁸ Jediným v médiích více zmiňovaným poskytovatelem těchto služeb, který se vysloveně hlásí k tomu způsobu činnosti, je společnost FINBERRY s.r.o.

¹⁰⁹ POKORNÝ, Martin. *Finberry. Placené finanční poradenství ano, či ne? Je to mýtus?* ze dne 16. 8. 2013, <http://www.mesec.cz/clanky/placene-financni-poradenstvi-ano-ci-ne/> [citováno k 7. 3. 2014]

¹¹⁰ Nařízení vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností, ve znění pozdějších předpisů v příloze č. 4 k tomuto oboru uvádí značně rozsáhlý obsah, přičemž z hlediska finančního poradenství jsou relevantní činnosti: poradenské služby v oblasti finančních záležitostí (poskytování úvěrů, zhodnocení kapitálu a podobně), podnikatelských aktivit, organizačních a ekonomických otázek v obchodních záležitostech, při plánování, organizaci, kontrole, v oblasti řízení a podobně. Je zde ovšem stanoveno, že obsahem činnosti není mimo jiné daňové a účetní poradenství ani právní porady (zejména zastupování zájmů jedné strany proti zájmům strany druhé před soudem nebo jinými právními institucemi nebo pod dozorem advokátů nebo jiných pracovníků soudu), psychologické poradenství.

Jakmile však tímto oprávněním disponuje, nic takovému poradci nebrání, aby produkty zároveň i zprostředkoval, přičemž v práci zmiňovaný finanční poradce v užším slova smyslu skutečně dle stavu zápisů v registrech ČNB k uzavření rukopisu této práce disponuje.

Co se státního dozoru týče, bude záležet na skutečném rozsahu vykonávané činnosti, tedy zda půjde jen o poradenství ve smyslu oboru č. 60 živnosti volné, pak půjde o obdobný případ jako v případě živnosti volné – obor. 48, nebo zda bude poradce vykonávat i činnosti podléhající režimu některého z dalších zde zmíněných zákonů.

6 Další zákony s významným dopadem na činnost finančních poradců

Vedle zvláštních zákonů upravujících činnost finančních poradců vždy v závislosti na produktech jimi nabízených, vztahuje se na jejich činnost i řada dalších právních předpisů. Některé z těchto předpisů mají dopad natolik obecný, že by nemělo smysl se jim v této práci, vzhledem k jejímu zaměření pouze na finanční poradce, podrobněji věnovat, některým však pozornost vhodné věnovat je, a to NOZ a ZOS. Vhodné je alespoň upozornit na možnost dalších povinností plynoucích ze zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů.

6.1. Občanský zákoník

V prvé řadě je vhodné se se věnovat NOZ, který jako obecný kodex soukromého práva upravuje mimo jiné statusové otázky, jednání, soukromoprávní aspekty podnikání, neplatnost a neúčinnost jednání, odpovědnost a další. Ve většině případů nebudou aspekty činnosti finančních poradců odlišné od jiných druhů podnikání, zvláštní pozornost je však třeba věnovat úpravě smluv uzavřených na dálku, jelikož na tuto úpravu je i přímo odkazováno některými výše zmíněnými právními předpisy, a dále je vhodné věnovat pozornost úpravě odpovědnosti za škodu.

6.1.1. Spotřebitelské smlouvy o finančních službách uzavírané na dálku

Zákon č. 89/2012, občanský zákoník, ve svých § 1810 až 1867 upravuje závazky vzniklé ze spotřebitelských smluv, kdy zákon obecně pro uzavírání spotřebitelských smluv stanoví určitá pravidla na ochranu spotřebitele, přičemž zvláštní význam pro finanční poradenství má úprava uzavírání smluv o finančních službách distančním způsobem, obsažená v § 1841 až 1851 NOZ. Takovou službou je každá spotřebitelská smlouva týkající se bankovní, úvěrové, platební nebo pojistné služby, smlouva týkající se penzijního připojištění, směny měn, vydávání elektronických peněz a smlouva týkající se poskytování investiční služby nebo obchodu na trhu s investičními nástroji, uzavřená výhradně prostředky na dálku.

V souvislosti s tím vzniká povinnost informovat spotřebitele v dostatečném předstihu před uzavřením smlouvy nebo před tím, než spotřebitel učiní závaznou nabídku, v rozsahu určeném stanoveném zákonem, který stanoví poměrně rozsáhlý katalog informací, jež musí být spotřebiteli předány. Spotřebitel má také právo od smlouvy odstoupit bez udání důvodů, a to standardně do čtrnácti dnů od uzavření smlouvy, v případě prodlení se sdělením údajů ze strany podnikatele nebo v případě sdělení klamavého údaje se tato lhůta prodlužuje, přičemž však zákon stanoví výjimku, kdy neumožňuje toto odstoupení v případě, že cena finančních služeb závisí na pohybech cen na finančních trzích, které podnikatel nemůže ovlivnit, jako jsou služby k devizovým hodnotám a investičním nástrojům, nebo se jedná o smlouvu o cestovním pojištění nebo o pojištění zavazadel nebo o podobném krátkodobém pojištění s pojistnou dobou kratší než jeden měsíc.

Přímé dopady porušení těchto povinností jsou zejména soukromoprávní povahy a budou se týkat zejména vztahů mezi podnikatelem, jehož finanční produkt je zprostředkován, a spotřebitelem, dopady na pojišťovacího zprostředkovatele by pak mohly spočívat v možné odpovědnosti za škodu, případně ve ztrátě odměny za zprostředkování. Porušení těchto povinností však může být postiženo jako správní delikt dle § 157 odst. 2 písmeno c) ZPKT či delikt dle ZOS, jak je ukázáno níže.

6.1.2. Odpovědnost za škodu dle NOZ

NOZ jako obecný kodex občanského práva obsahuje úpravu odpovědnosti, přičemž bývá často upozorňováno na ustanovení § 2950 NOZ jako na ustanovení, které by mělo přinést větší odpovědnost za škody způsobené radami finančních poradců.¹¹¹

§ 2950 NOZ stanoví, že kdo se hlásí jako příslušník určitého stavu nebo povolání k odbornému výkonu nebo jinak vystupuje jako odborník, nahradí škodu, způsobí-li ji neúplnou nebo nesprávnou informací nebo škodlivou radou danou za odměnu v záležitosti svého vědění nebo dovednosti. Jinak se hradí jen škoda, kterou někdo informací nebo radou způsobil vědomě.

---

¹¹¹ Například KLIMÁNKOVÁ, Gabriela. *Poradci ponесou odpovědnost za své rady. Pomůže to? Ze dne 12. 12. 2013 dostupný na <http://www.mesec.cz/clanky/poradci-ponесou-odpovednost-za-sve-rady-pomuze-to/> [citováno k 17. 3. 2014] nebo STUHLÍK, Jan. *Nový občanský zákoník: Poradce bude odpovědný za svá doporučení*, ze dne 17. 10. 2013, <http://zpravy.e15.cz/domaci/udalosti/novy-obcansky-zakonik-poradce-bude-odpovedny-za-sva-doporuceni-1029923> [citováno k 17. 3. 2014]*

Jedná se tak o výslovné zavedení odpovědnosti za profesionální rady, ovšem, vzhledem k tomu, že NOZ ve svém § 2910 stanoví odpovědnost za škodu zaviněnou porušením povinnosti stanovené zákonem a rozsáhlému katalogu povinností stanovenými ve zvláštních zákonech týkajících se investičních a pojistných produktů, přičemž výkon činností v souladu s těmito zákony by měl eliminovat možnost vzniku škody, lze možný přínos poskytované finančními poradci, kteří poskytují služby na základě živnostenského podnikání, kdy na jejich činnost nejsou kladeny zvláštní nároky jako je tomu u osob podnikajících například dle ZPZ či ZPKT.

Jisté interpretační potíže mohou nastat ohledně podmínky pro uplatnění této odpovědnosti, a to tož aby byla rada nebo informace poskytnuta za odměnu. Je totiž možné, aby klient finančního poradce za jeho činnost neodměňoval, a odměna poradce je generována formou provize. Karel Eliáš, jeden z autorů NOZ, se údajně vyjádřil v tom smyslu, že odměnou se myslí i provize od finanční instituce.¹¹² Pro formulaci definitivních závěrů je však nutno vyčkat na autoritativní rozhodnutí soudu.

6.2. Zákon o ochraně spotřebitele

Vedle úpravy jednání a informační povinnosti obsažené ve speciálních zákonech je třeba na finanční poradce dle těchto zákonů působící vztáhnout i pravidla upravená v zákoně č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů. Vztahuje se samozřejmě také na ty finanční poradce, jejichž činnost je živnostenským podnikáním.

Na finanční poradce jsou tak kladeny další požadavky, přičemž jako relevantní můžeme označit zejména zákaz používání nekalých obchodních praktik, což je dle znění § 4 ZOS jednání podnikatele vůči spotřebiteli v rozporu s požadavky odborné péče a je způsobilé podstatně ovlivnit jeho rozhodování tak, že může učinit obchodní rozhodnutí, které by jinak neučinil, přičemž nekalé jsou zejména klamavé a agresivní obchodní praktiky, o kterých pojednávají § 5 a 5a ZOS, a dále diskriminaci dle § 6. § 5 uvádí některé znaky klamavých praktik, přičemž za zmínku stojí zejména uvádění nepravdivých údajů nebo uvádění důležitých údajů, které jsou samy o sobě pravdivé,

---

¹¹² STUHLÍK, Jan. *Nový občanský zákoník: Poradce bude odpovědný za svá doporučení*, ze dne 17. 10. 2013, <http://zpravy.e15.cz/domaci/udalosti/novy-obcansky-zakonik-poradce-bude-odpovedny-za-sva-doporuceni-1029923> [citováno k 17. 3. 2014]

ale mohou uvést spotřebitele v omyl vzhledem k okolnostem a souvislostem, za nichž byly užity, dále opomenutí uvedení důležitých údajů, které lze s přihlédnutím ke všem okolnostem po podnikateli spravedlivě požadovat, a dále nedodržení závazku obsaženého v kodexu chování, k jehož dodržování se podnikatel zavázal, jde-li o jednoznačný závazek, který lze ověřit, a podnikatel v obchodní praxi uvádí, že je vázán kodexem. Je tak zvýšena záruka standardů jednání souvisejících s členstvím v profesních organizacích, o kterých bylo pojednáno v kapitole 2.4. Důležité je upozornit na § 5 odst. 4 ZOS stanovující, že za důležitý údaj pro výše zmíněné účely se považují vedle údajů poskytovaných na základě ustanovení ZOS také identifikační údaje o prodávajícím a informace požadované pro uzavření smlouvy nebo uplatnění práv z ní podle zvláštních právních předpisů. Klamavou obchodní praktikou je pak vždy praktika uvedená v příloze č. 1 k ZOS. § 5a pak uvádí znaky agresivních obchodních praktik a odkaz na přílohu 2 k ZOS uvádějící praktiky, které jsou agresivní obchodní praktikou vždy.

Zákon o ochraně spotřebitele vedle požadavků na jednání vůči spotřebiteli a zákazů nekalých obchodních reguluje množství dalších činností a svěřuje dozor nad nimi různým orgánům státního dozoru nebo dohledu. § 24 odst. 1 svěřuje dozor obecně České obchodní inspekci, avšak stanoví výjimky, kdy relevantní je ta uvedená v odstavci 9, dle níž dozor nad dodržováním povinností stanovených v § 4 až 5a, § 6 a 12 ZOS, tedy nad dodržováním zákazu nekalých obchodních praktik, diskriminace a povinností ohledně cen, vykonává ČNB u osob podléhajících jejímu dohledu podle zákona upravujícího postavení a působnost České národní banky při výkonu činnosti, kterou tyto osoby vykonávají na základě povolení, licence nebo registrace ČNB, tedy v našem případě finanční poradci v režimu neživnostenského podnikání. Za porušení mohou být uděleny pokuty, jejichž katalog stanoví § 24 ZOS.

7. Identifikované problémy současné úpravy, navrhovaná řešení a hodnocení

Výše zmíněné právní předpisy tvoří ve svém úhrnu právní regulaci činnosti finančních poradců v České republice. Pokud ji chceme hodnotit, je vhodné v první řadě identifikovat její problémy. K tomu se jako ideální výchozí bod jeví výstup expertní skupiny Ministerstva financí České republiky, která sdružuje jak Ministerstvo financí ČR a ČNB, tak řadu asociací, ať již sdružujících finanční poradce nebo spotřebitele. Tento dokument¹¹³, nazvaný Doporučení pracovní skupiny k regulaci distribuce na finančním trhu po 2. etapě práce, z května roku 2010, obsahuje seznam touto expertní skupinou identifikovaných problémů současné regulace, a některé závěry ohledně možných řešení, z kterých by měla vyplývat podoba budoucí úpravy právní regulace činnosti finančních poradců.

7.1. Identifikované problémy současné úpravy

Doporučení pracovní skupiny k regulaci distribuce na finančním trhu vyjmenovává tyto problémy:

- a) neexistence level-playing-field v regulaci kategorií distribuce - zejména nejednotný systém podnikatelských oprávnění distributorů na FT, nejednotné vymezení odpovědnosti pro jednotlivé typy distributorů na FT, nejednotný systém pravidel jednání se zákazníkem, nevyvážené požadavky na odbornost osob poskytujících distribuční služby;
- b) existence neregulovaných poskytovatelů a zprostředkovatelů na FT;
- c) nejasný obsah, klamavé označování a propagace distributorem vykonávaných činností (rozlišení mezi zprostředkováním a poradenstvím);
- d) nedostatky současného systému registrace distributorů na FT (neaktuálnost registru, nejednotné a netransparentní evidované údaje);
- e) nedostatky v současném systému pojetí a ověřování odbornosti osob poskytujících distribuční služby (nedostatečný důraz na dovednosti, formálnost

---

¹¹³ Dokument je dostupný na http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=1&cad=rja&ved=0CCsQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.mfcr.cz%2Fassets%2Fcs%2Fmedia%2FOchrana-spotrebitele_Postup_2010-05-20_EXT-Doporuzeni-PS-D-final.pdf&ei=MGvOUsHmB8WThQeWqIEY&usg=AFQjCNHuIeVBtW0fZYlp5v6iztvGHVMCXQ [citováno k 20. 4. 2013]

stávajícího systému ověřování odbornosti v pojišťovnictví, neefektivnost dohledu).

Ve světle rozboru právní regulace činnosti finančních poradců, jak byl proveden v této práci, se s názorem uvedeným ad a) nelze než ztotožnit. Současný stav je zjevně nevyhovující, a to z důvodu zmiňované rozdílné úpravy odpovědnosti, různých požadavků, ale i různých možností co se týče souběhu angažmá dle jednotlivých zákonů. Některé zákony, zejména ZKPT, pak navíc vzhledem k tomu, že upravují i jiné instituty než jen činnost finančních zprostředkovatelů, působí nepřehledně, obzvláště když je úpravu činnosti finančních zprostředkovatelů nutno hledat v různých částech zákona. Úprava je tak nepřehledná nejen pro spotřebitele, ale ani pro samotné finanční poradce, byť tento aspekt není obvykle zmiňován. Je pak otázka, jak kvalitně mohou tyto poskytovat služby, když zjištění požadavků na ně kladených je velmi složité, a může se stát, že si finanční poradce nemusí být ani přesně vědom svých povinností. Nevyváženost požadavků na jednotlivé osoby je do jisté míry pochopitelná, jelikož složitost jednotlivých produktů se může lišit, nicméně by bylo vhodné alespoň základní požadavky sjednotit.

Co se existence neregulovaných poskytovatelů a zprostředkovatelů na finančním trhu týče, tedy problému uvedeného ad b), kdy se bude jednat zejména o poskytování doplňkových produktů dle ZPZ či SpotřÚ, je vhodné konstatovat, že tyto výjimky stanoveny záměrně, aby mohly tyto služby poskytovat i osoby vykonávající jinou činnost, nicméně, zrušení těchto výjimek by rozhodně nemělo negativní dopady na kvalitu služeb poskytovaných na finančním trhu.

Výtka uvedená ad c) tedy identifikace problému spočívajícího v nejasném obsahu, klamavém označování a propagaci distributorem vykonávaných činností a potřebě rozlišení mezi zprostředkováním a poradenstvím je však dle mého názoru problematická. Obsah pojmů skutečně nejasný je, nicméně, nelze samotné označování se za finančního poradce v případě zprostředkovatelů pokládat za klamavé, a dle mého názoru dokonce ani negativní. Z výsledků dotazníku zpracovaného v rámci tvorby této práce plyne, že ač nejvíce osob si pod pojmem finanční poradce představí právě poradce v užším slova smyslu, který produkty nezprostředkovává, počet odpovědí, které zahrnují i zprostředkovatele je značný, a užívání názvu finančního poradce pro

zprostředkovatele je tak obvyklé. Nelze sice hovořit o normativní síle fakticity, nicméně chápání pojmu finančního poradce i ve významu osoby, která produkty zprostředkovává, je, alespoň dle výsledků dotazníku provedeného v souvislosti s touto prací, natolik časté, že není třeba tento rozdíl akcentovat, alespoň ne do doby zákonného zakotvení tohoto pojmu. I součástí činnosti zprostředkovatele finančních produktů je poradenství ohledně financí, byť může být velmi omezeného rozsahu, avšak ne nezbytně, pokud takový poradce nabízí zprostředkování více produktů od různých poskytovatelů a různých odvětví. Navíc kvalita poradenství nemusí být nižší než u poradců v užším slova smyslu, na které jsou v některých případech kladeny minimální nároky. Navíc zákony, o kterých zde bylo pojednáno, stanoví dostatečnou informační povinnost o způsobu poskytování služeb finančních poradců zprostředkovatelů a klient si může udělat představu o činnosti konkrétního finančního poradce. Na druhou stranu, k tomu je třeba znát obsah těchto zákonů, a to, vzhledem k nepřehlednosti a roztržitosti úpravy, jak řečeno výše, nemusí být pro laika vůbec snadné.

Ohledně problému identifikovaného ad d) zajímavým řešením problému neaktuálnosti registrů, tedy stavu, kdy registry obsahují množství finančních poradců, kteří nejsou aktivní, a kteří by sice mohli být vymazáni, jak umožňují jednotlivé zákony, vzhledem k administrativní náročnosti zkoumání aktivit všech poradců se tak neděje, by vhodným řešením mohla být dočasnost registrace, s jakou pracuje ZDS a ZPDS, která vede k pravidelnému očišťování registrů od neaktivních poskytovatelů služeb. Bylo by jistě vhodné změnit úpravu tak, aby se tato dočasnost se netýkala jen některých poradců, a to i kdyby se tak nemělo stát v rámci komplexní úpravy činnosti finančních poradců. Ostatní problémy uvedené ad d) by byly vyřešeny sjednocením úpravy.

Ad e) je vhodné uvést, že některé zákony vyžadují odbornou praxi, ovšem jen po některých osobách, a i ta může být nahrazena jiným způsobem ověření znalostí a zkušeností, v některých případech praxe není vyžadována vůbec, rovněž požadavky na znalosti jsou stanoveny různě, a v rámci sjednocení úpravy by bylo vhodné i tyto pokud možno, alespoň v základu, sjednotit, pokud ne i zpřísnit.

7.2. Přípravovaná úprava

V již zmiňovaném Doporučení pracovní skupiny k regulaci distribuce na finančním trhu byly identifikovány hlavní problémy současného stavu, kterým byl věnován prostor v rámci kapitoly 7.1. a byly též formulovány některé návrhy na řešení těchto problémů, které by se měly promítnout do věcného záměru zákona o některých podmínkách nabízení a zprostředkování finančních služeb (zákon o distribuci finančních služeb), jehož přípravu má na starosti Ministerstvo financí České republiky. Návrh věcného záměru dosud nebyl zveřejněn a legislativní práce byly prozatím zastaveny, jelikož jeho podoba se má odvíjet až od výsledné podoby novely ZPZ, jejíž legislativní projednávání (sněmovní tisk 853¹¹⁴) bylo zastaveno z důvodu rozpuštění Poslanecké sněmovny na konci roku 2013. Plán legislativních prací vlády na zbývající část roku 2014¹¹⁵, schválený usnesením vlády ze dne 12. března 2014, počítá s předložením návrhu novely ZPZ vládě v květnu 2014, od ní se odvíjejícího věcného záměru zákona o některých podmínkách nabízení a zprostředkování finančních služeb (zákon o distribuci finančních služeb) pak v prosinci 2014.

Některé z těchto návrhů uvedených v Doporučení pak zmiňuje článek¹¹⁶ v odborném časopisu České asociace pojišťoven Pojistný obzor, kdy jako obsah tohoto věcného záměru především stanovení rozlišení na distribuci tvůrcem produktu, která je imanentní součástí jeho činnosti, a činnost zprostředkovatelů, přičemž pro zprostředkování produktů jiných tvůrců, bude třeba získat příslušné podnikatelské oprávnění pro zprostředkování. Systém podnikatelských oprávnění by pak měl být jednotný, přičemž dále bude použito členění podle skupin činností v jednotlivých sektorech finančního trhu, a tomuto členění by měl odpovídat i zápis v registru ČNB, kategorizace zprostředkovatelů by měla být stejná jako u chystané novely ZPZ o které je pojednáno výše, tedy mělo by se jednat o samostatné zprostředkovatele a vázané zástupce, kdy vázaný zástupce bude moci činnost vykonávat pouze pro jeden nadřízený subjekt, a to zprostředkovatele nebo tvůrce – poskytovatele finančních služeb.

---

¹¹⁴ Dostupný na stránkách Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=6&t=853> [citováno k 23. 3. 2014]

¹¹⁵ Dostupný na stránkách Úřady vlády České republiky http://www.vlada.cz/assets/media-centrum/dulezite-dokumenty/plan_legislativnich_praci_2014.pdf [citováno k 23. 3. 2014]

¹¹⁶ VÍTŮ, Michaela. *Věcný záměr zákona o distribuci finančních služeb: co nás čeká*. Pojistný obzor 2013. č. 2.

Vztah je založen na plné odpovědnosti zastoupeného za činnost zástupce, a to soukromoprávní i veřejnoprávní, včetně odpovědnosti za škodu. Zastoupený bude iniciovat zápis zástupce do registru, a bude odpovídat za správnost údajů. Samostatný zprostředkovatel pak bude moci vykonávat činnost na vlastní odpovědnost pro neomezený počet poskytovatelů finančních služeb, případně i na základě smlouvy se zákazníkem, tedy makléřským způsobem. Ověřování odborných znalostí by mělo být založeno na principu odborné zkoušky u akreditované osoby a dále by mělo dojít ke sjednocení minimálních standardů jednání se zákazníkem bez ohledu na odvětví, s určitými výjimkami, jako jsou neretailoví zákazníci. Vzhledem k tomu, že článek vyšel v podstatě téměř o tři roky později, než bylo zformulováno doporučení pracovní skupiny Ministerstva financí, minimálně ohledně návrhů v článku zmiňovaných lze usuzovat, že budou obsaženy v konečné podobě připravované legislativy.

8. Závěr

Ve své práci jsem se podrobně zaměřil na problematiku právní regulace činnosti osob nejčastěji označovaných jako finanční poradci v České republice, a to zejména na úpravu potřebných oprávnění dle jednotlivých zákonů činnost finančních poradců regulujících a na požadavky na výkon této činnosti z těchto zákonů plynoucí.

V první řadě bylo třeba vyřešit otázku obsahu pojmu finančního poradce, jelikož tento pojem není nikde definován, a jsou mu přisuzovány různé významy. Byly vyhledány možné významy tohoto pojmu a následně byla zjištěna relevance jednotlivých významů pomocí dotazníku, přičemž jako hlavní významy pojmu finančního poradce byly identifikovány jednak podnikatel zprostředkovávající finanční produkty a dále podnikatel, který poskytuje o těchto produktech poradenství, aniž by je sám zprostředkoval. Následně se práce věnuje postavení finančních poradců na finančním trhu, jakož i potřebě regulace a úloze státního dozoru.

V další části práce byl zjištěn skutečný rozsah regulace činnosti finančních poradců zprostředkovatelů pomocí subsumpce činností finančních poradců pod jednotlivé zákony tuto činnost upravující, a to na základě jimi nabízených produktů. Regulace činnosti finančních poradců zprostředkovatelů byla poté podrobně rozebrána, přičemž bylo ukázáno, že se poměrně liší v závislosti na nabízených finančních produktech, a to včetně požadavků nutných k zahájení této činnosti, vyžadovaných odborných znalostí a zkušeností a také způsobu jejich ověřování. U investičních a pojistných produktů se často jedná o rozsáhlý katalog vyžadovaných znalostí, byť je třeba dle mého názoru vytknout rozdílné způsoby jejich ověřování, které často obsahují různé výjimky a možnosti alternativního splnění těchto podmínek, až po prakticky nulové požadavky kladené na výkon činností spadajících pod živnost volnou, jako je zprostředkování stavebního spoření. Také bylo zjištěno, že existuje nesprávné přesvědčení o tom, že zprostředkování úvěrů, které jsou vyloučeny zákonem o spotřebitelském úvěru z jeho působnosti, byť jinak definici spotřebitelského úvěru splňují, je živností volnou, přičemž se jedná o živnost vázanou, pro provozování které jsou stanoveny lehce přísnější kritéria.

Pozornost byla věnována i finančnímu poradci v užším slova smyslu, který finanční produkty pouze doporučuje, avšak sám je nezprostředkovává.

Bylo zjištěno, že aby mohl tento poradce poskytovat ohledně produktů, jejichž zprostředkování je podmíněno zvláštním povolením, doporučení jiná, než jen zcela obecná, bude muset takovým povolením disponovat. S takovým povolením může takové produkty zároveň i zprostředkovávat, a snahu o vytyčování absolutních hranic mezi těmito druhy finančního poradenství se tak jeví jako lehce nadbytečná, když podstatnější pro kvalitu služeb je zcela jistě stanovení povinností v takovém rozsahu, aby služby vždy byly poskytovány v nejlepším zájmu zákazníků.

Rozebrány byly rovněž i některé zákony, které vedle dopadů na mnoho dalších činností mají vliv i na činnost finančních poradců, a to občanský zákoník a zákon o ochraně spotřebitele, přičemž bylo ukázáno, že ustanovení § 2950 občanského zákoníku, které bývá zmiňováno jako zpřísnující odpovědnost finančních poradců, se vzhledem k zakotvení rozsáhlých povinností v zákonech upravujících zprostředkování investičních a pojišťovacích produktů, jejichž porušení by pak stejně přinášelo odpovědnost za případnou způsobenou škodu, týká pouze poradců jejichž činnost podrobně regulována není.

Dále byly představeny problémy současného stavu, které identifikovala ve svém doporučení pracovní skupina Ministerstva finanční České republiky k regulaci distribuce na finančním trhu, přičemž s některými závěry bylo polemizováno. V rámci této části byl i současný stav zhodnocen. Představeny byly také plánované budoucí změny.

V případě přijetí těchto změn dojde k velmi žádoucí koncentraci úpravy činnosti finančních poradců v jednom předpisu, a oproti současnému stavu budou, v případě přijetí labelingu, což je jedna z diskutovaných možností, jednotlivé druhy finančního poradenství jednoznačně vytyčeny a odpadnou tak jednou provždy časté polemiky nad tím, zda pojem finančního poradce může obsahovat i zprostředkovatele finančních produktů, nebo zda finanční poradce poskytuje pouze rady, byť konkrétně tato nejasnost nemá dle mého názoru zásadní vliv na kvalitu poskytovaných služeb. Mnohem podstatnějším dopadem koncentrace úpravy činnosti finančních poradců na jednom místě a sjednocení některých podmínek bude vyrovnaní v současné době značně rozdílných nároků na různé druhy činnosti finančních poradců a zvýšení přehlednosti této úpravy, což jistě pozitivním krokem, a to nejen z hlediska výkonu dohledu nad činností finančních poradců a komfortu spotřebitele, ale i samotného finančního poradce.

Seznam zkratek

Právní předpisy:

IMD	Směrnice Rady a Evropského parlamentu 2002/92/ES ze dne 9. prosince 2002 o zprostředkování pojištění
LZPS	Zákon č. 2/1993 Sb., listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů.
MiFID	Směrnice Rady a Evropského parlamentu 2004/39/ES ze dne 21. dubna 2004 o trzích s finančními nástroji
NOZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.
VoOZD	Vyhláška č. 215/2012 Sb., o odborné způsobilosti pro distribuci některých produktů na finančním trhu.
VpZPZ	Vyhláška č. 582/2004 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí, ve znění pozdějších předpisů.
ZDPS	Zákon č. 427/2012 Sb., o doplňkovém penzijním spoření.
ZDS	Zákon č. 426/2012 Sb. o důchodovém spoření.
ZISIF	Zákon 240/ 2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech.
ZOS	Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů.
ZPOJ	Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů.
ZSpÚ, zákon o spotřebitelském úvěru	Zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů.
ZPKT	Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů.
ZPZ	Zákon č. 38/2004 Sb., zákon o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí, ve znění pozdějších předpisů.

ŽZ, živnostenský zákon   Zákon č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon, ve znění
pozdějších předpisů.

Osoby a instituce:

ČOI	Česká obchodní inspekce
ČNB	Česká národní banka
VPZ	Výhradní pojišťovací zprostředkovatel
PPZ	Podřízený pojišťovací zprostředkovatel
VPA	Vázaný pojišťovací agent
PA	Pojišťovací agent
PM	Pojišťovací makléř
PZ	Pojišťovací zprostředkovatel

Seznam použité literatury

Odborné knižní publikace

BAKEŠ, Milan a kol. *Finanční právo*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012.

HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, on-line verze dostupná na www.beck-online.cz.

HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část*. 7. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009.

HUSTÁK, Zdeněk, ŠOVAR, Jan, FRANĚK, Michal, a kol. *Zákon o podnikání na kapitálovém trhu. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2012.

JUROŠKOVÁ, Lenka. *Bankovní regulace a dohled*, Praha: Auditorium, 2013.

PAVLÁT, V. KUBÍČEK, A. *Regulace a dohled nad finančními trhy*. 2. přepracované vydání. Praha: Vysoká škola finanční a správní. 2010.

ŠKOPOVÁ, Věra, MUSILOVÁ, Radoslava, KRUPÍČKOVÁ, Hana. *Zákon o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí a předpisy související*. Praha: C. H. Beck, 2006.

URBAN, Jan. *Teorie národního hospodářství*. 3. Vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2011.

VESELÁ, Jitka. *Investování na kapitálových trzích*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2011.

VLČEK, Josef a kol. *Ekonomie pro neekonomy*. Praha: Codex Bohemia, 1998.

Závěrečné práce

ŠÁŇA, Jiří. *Bakalářská práce. Analýza distribuce finančních služeb*. Masarykova univerzita. Brno 2011. Vedoucí práce Svatopluk Nečas.

Odborné články

VÍTŮ, Michaela. *Věcný záměr zákona o distribuci finančních služeb: co nás čeká*. Pojistný obzor, 2013.

Úřední sdělení ČNB

Úřední sdělení ČNB k důvěryhodnosti a odbornosti ze dne 3. 12. 2013, publikované ve věstníku ČNB ze dne 6. prosince 2013, částka 13/2013, dostupné též na https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/legislativa/vestnik/2013/download/v_2013_13_21413560.pdf.

Úřední sdělení ČNB o uznání některých odborných zkoušek organizovaných Institutem pro finanční trh Ekonomicko-správní fakulty Masarykovy univerzity, ze dne 18. února 2010, publikované ve věstníku ČNB ze dne 24. února 2010, částka 5/2010, dostupné též na

https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/legislativa/vestnik/2010/download/v_2010_05_20610560.pdf.

Úřední sdělení ČNB o uznání některých odborných zkoušek organizovaných Evropskou asociací finančního plánování Česká republika, ze dne 21. 3. 2012, publikované ve věstníku ČNB ze dne 23. 3. 2012, částka 3/12, dostupné též na

http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/legislativa/vestnik/2012/download/v_2012_03_20412560.pdf.

Úřední sdělení ČNB o povinnosti pojišťovacích zprostředkovatelů a samostatných likvidátorů pojistných událostí absolvovat doškolovací kurs ze dne 28. 4. 2009, publikované ve věstníku ČNB ze dne 7. 5. 2009, částka 7/2009, dostupné též na

https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/legislativa/vestnik/2009/download/v_2009_07_20809560.pdf.

Internetové zdroje

Doporučení pracovní skupiny k regulaci distribuce na finančním trhu po 2. etapě práce, z května roku 2010

http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=1&cad=rja&ved=0CCsQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.mfcr.cz%2Fassets%2Fcs%2Fmedia%2FOchrana-spotrebitele_Postup_2010-05-20_EXT-Doporuceni-PS-D-final.pdf&ei=MGvOUsHmB8WThQeWqIEY&usg=AFQjCNHuIeVBtW0fZYlp5v6iztvGHVMCXQ.

Plán legislativních prací vlády na zbývající část roku 2014, schválený usnesením vlády ze dne 12. března 2014, dostupný na

http://www.vlada.cz/assets/media-centrum/dulezite-dokumenty/plan_legislativnich_praci_2014.pdf.

Vyjádření ČNB k vymezení hranice mezi „tipářstvím“ a zprostředkováním pojištění ze dne 10. 5. 2011, dostupné na

https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/faq/k_vymezeni_hranice_mezi_tiparstvim.pdf.

Vyjádření ČNB k dokladům k prokázání původu prostředků vkládaných do základního kapitálu nebo použitých k nabytí nebo zvýšení podílu na společnosti ze dne 10. 9. 2013, dostupné na

https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/faq/doklady_k_prokazani_puvodu_kapitalu.pdf.

Vyjádření ČNB k obchodování s drahými kovy (např. zlatem) z hlediska dohledu České národní banky ze dne 10. 10. 2013, dostupné na http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/faq/k_obchodovani_s_drahymi_kovy.pdf.

Odpovědi Ministerstva financí České republiky na často kladené otázky dostupné na <http://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/regulace/spotrebitelsky-uver/casto-kladene-dotazy>.

JANDA, Josef., *Když se řekne finanční poradce...* peníze.cz, 28. 11. 2006, dostupné na <http://www.penize.cz/investice/18503-kdyz-se-rekne-financni-poradce>.

POKORNÝ, Martin. *Finberry. Placené poradenství ano, či ne? Je to mýtus?* Mešec.cz, 16. 8. 2013, dostupné na <http://www.mesec.cz/clanky/placene-financni-poradenstvi-ano-ci-ne/>.

ŠVÁSTA, Pavel. *Pyramidové programy a Ponziho schémata v českém právu.* eprávo.cz, 7. 11. 2012, dostupné na <http://www.epravo.cz/top/clanky/pyramidove-programy-a-ponziho-schemata-v-ceskem-pravu-86517.html>.

KLIMÁNKOVÁ, Gabriela. *Poradci ponosou odpovědnost za své rady. Pomůže to?* Mešec.cz, 12. 12. 2013, dostupný na <http://www.mesec.cz/clanky/poradci-ponosou-odpovednost-za-sve-rady-pomuze-to/>.

STUHLÍK, Jan. *Nový občanský zákoník: Poradce bude odpovědný za svá doporučení.* e15.cz, 17. 10. 2013, <http://zpravy.e15.cz/domaci/udalosti/novy-obcansky-zakonik-poradce-bude-odpovedny-za-sva-doporuceni-1029923>.

VEJVODOVÁ, Alžběta. *Druhý a třetí důchodový pilíř není spoření, míní ČNB.* Česká televize, 5. 12. 2013, dostupné na <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/253099-druhy-a-treti-duchodovy-pilir-neni-sporeni-mini-cnb/>.

Klienty druhého pilíře nechceme poškodit, říká Marksová-Tominová. Česká televize, 3. 2. 2014, dostupná na <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/260875-klienty-druheho-pilire-nehceme-poskodit-rika-marksova-tominova/>.

ZÁMEČNÍK, Petr. *Vadí Vám finanční mladí finanční poradci? Budou ještě mladší!* Investujme.cz, 29. 07. 2013, dostupné na <http://www.investujme.cz/vadi-vam-mladi-financni-poradci-budou-jeste-mladsi/>.

Výroční zpráva České asociace pojišťoven za rok 2012, dostupná na http://www.cap.cz/FileFromWSS.ashx?file=http://capsrv02/DOKUMENTY_01%2fCZ_vyrocní_zprava_2012.pdf.

Tisková zpráva k průzkumu veřejného mínění uskutečněného v dubnu 2013, dostupná na <http://www.ingbanksvetsporeni.cz/clanky/pri-rozhodovani-financich-spolehame-predevsim-sami-sebe.html>.

Stránky poradenské skupiny Deloitte
http://www.deloitte.com/view/cs_CZ/cz/services/financial-advisory/index.htm.

Stránky poradenské skupiny KPMG
<http://www.kpmg.com/cz/cs/services/advisory/transakce-a-restrukturalizace/Stranky/default.aspx>.

Evropské právní předpisy

Směrnice Rady a Evropského parlamentu 2002/92/ES ze dne 9. prosince 2002 o zprostředkování pojištění.

Směrnice Rady a Evropského parlamentu 2004/39/ES ze dne 21. dubna 2004 o trzích s finančními nástroji.

Právní předpisy České republiky

Zákon č. 64/1986 sb., o České obchodní inspekci, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 229/1992 Sb., o komoditních burzách, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 2/1993 Sb., listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 96/1993 Sb., o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 423/1994 Sb., o penzijním připojištění, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 38/2004 Sb., zákon o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Zákon č. 426/2012 Sb., o důchodovém spoření.

Zákon č. 427/2012 Sb., o doplňkovém penzijním spoření.

Zákon č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech.

Podzákoné právní předpisy

Nařízení vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 361/2012 Sb., o sdělení klíčových informací pro účastníky doplňkového penzijního spoření a důchodového spoření.

Vyhláška č. 582/2004 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 117/2012 Sb., o podrobnější úpravě činnosti penzijní společnosti, důchodového fondu a účastnického fondu.

Vyhláška č. 215/2012 Sb., o odborné způsobilosti pro distribuci některých produktů na finančním trhu.

Důvodové zprávy

Důvodová zpráva k zákonu č. 38/2004 Sb. zákon o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí.

Návrhy zákonů

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, sněmovní tisk 853, dostupný též na stránkách PSP <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=6&t=853>

Seznam použité judikatury a rozhodnutí ČNB

Nejvyšší soud

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2011, sp. zn. 23 Cdo 4647/2009

ČNB

Rozhodnutí ČNB ze dne 3. 4. 2012, č.j. 2012/2896/570

Rozhodnutí bankovní rady ČNB o rozkladu ze dne 14. 6. 2012, č.j. 2012/1774/110

Příloha č. 1

Výsledky průzkumu učiněného autorem práce dne 14. 2. 2014 formou dotazníku, metoda multiple-choice, kdy bylo osloveno takové množství náhodně vybraných respondentů, aby počet odpovědi s alespoň jednou kladnou možností dosáhl 50.

Respondentům byla položena jedna otázka s informací, že cílem není odpovědět správně, ale odpovědět zcela dle subjektivního vnímání.

Otázka a možné odpovědi:

Pod pojmem „finanční poradce“ si představím:

- A) osobu poskytující poradenství ohledně podnikových financí, fúzí a akvizic, restrukturalizací, projektového financování;
- B) osobu, která doporučuje a zprostředkovává pojištění, investiční produkty, úvěry a další finanční produkty jako samostatný podnikatel;
- C) osobu, která poskytuje poradenství ohledně vhodnosti pojištění, investičních produktů, úvěrů a dalších finančních produktů jako samostatný podnikatel, aniž by je sama zprostředkovávala;
- D) zaměstnance finanční instituce, například banky nebo pojišťovny, který doporučí a sjedná uzavření smlouvy o finančním produktu s touto institucí.

Na základě skupin odpovědí byla sestavena tabulka s výsledky zohledňující jednak počet odpovědí pro jednotlivé kombinace, jednak pro jednotlivé významy; odpovědi neobsahující žádnou z možností nebyly do výsledku započítány.

Odpovědi – kombinace možností

	A	AB	B	AC	AC D	BC D	C	D	ABCD	BC	Celkem pro uvedený význam	Výskyt daného významu v %
A	1	0	0	2	1	0	0	0	4	0	8	16 %
B	0	17	5	0	0	7	0	0	4	1	34	68 %
C	0	17	0	2	1	7	9	0	4	1	40	80 %
D	0	0	0	0	1	7	0	3	4	0	15	30 %
Celkem respondentů	1	17	5	2	1	7	9	3	4	1	50	
Výskyt odpovědi v %	2	34	10	4	2	14	18	6	8	2	100	

Resumé

Ve své diplomové práci se zaměřuji na problematiku právní regulace činnosti finančních poradců v České republice. Kromě platného práva tato práce zkoumá odbornou literaturu, periodika, stejně jako judikaturu českých soudů a rozhodnutí ČNB a další zdroje informací. Hlavním přínosem práce je zhodnocení současného stavu právní regulace činnosti finančních poradců, včetně poskytnutí jejího uceleného přehledu, vyřešení některých definičních otázek a odstranění některých nejasností při výkladu norem tuto úpravu obsahujících.

Vedle úvodu a závěru obsahuje práce šest kapitol, přičemž každá z jednotlivých kapitol se blíže zaměřuje na určitou část problematiky právní regulace činnosti finančních poradců v České republice. Druhá kapitola se věnuje definování pojmu finančního poradce, jelikož tento pojem není v žádném zákoně definován a je používán v rozličných významech. Poté se tato kapitola zaměřuje na postavení finančních poradců na finančním trhu, potřebu regulace jejich činnosti a účel státního dozoru.

Třetí kapitola se věnuje vymezení finančního poradenství jako podnikání a jeho možnému rozdělení dle formy činnosti finančních poradců.

V kapitole čtvrté je zkoumána úprava činnosti finančních poradců jako podnikání ve formě zprostředkování, jak je tato upravena jednotlivými zákony v závislosti na nabízených finančních produktech.

Pátá kapitola se věnuje druhému hlavnímu identifikovanému významu pojmu finančního poradce, a to podnikatele, který doporučuje finanční produkty, aniž by je sám zprostředkoval.

Šestá kapitola je zaměřena na některé zákony, které upravují širší oblast než jen činnost finančních poradců, mají na ně však podstatný vliv.

Sedmá kapitola představuje hlavní identifikované problémy současného stavu právní regulace činnosti finančních poradců, tento stav hodnotí, a dále představuje změny, které by mohly být v blízké budoucnosti realizovány. Závěr obsahuje shrnutí výsledků a hodnocení plnění cílů práce.

Abstract

In my thesis I analyse the issue of the legal regulation of activities of financial advisors in the Czech Republic. Besides the applicable law, the work examines the legal literature, periodicals, as well as the case law of the Czech courts and decisions of the Czech national bank and other sources of information.

The main contribution of this work lies in the evaluation of the current state of the regulation of activities of financial advisors in the Czech Republic, alongside a comprehensive review of the matter, resolution of issues of possible definitions of certain terms and removal of certain ambiguities associated with the interpretation of the legal norms entailing the regulation.

Alongside the introduction and conclusion, the thesis contains six chapters, each focusing on a specific part of the regulation of activities.

Second chapter is dedicated to the definition of the term of financial advisor, as there is no legal definition and the term is used with many meanings. Thereafter, the chapter focuses on the position of financial advisors on the financial market, the need of regulation and the purpose of state supervision. Third chapter addresses the definition of the activities of financial advisors as an entrepreneurship, and its possible divisions.

The fourth chapter examines the regulation of activities of financial advisors in the form of intermediation, as it is regulated by individual acts in relation to the offered financial product.

Fifth chapter is dedicated to the second major meaning of the term financial advisor, the entrepreneur who advises on financial products without acting as an intermediary.

Sixth chapter focuses on certain acts that entail regulation of other matters as well as of the activities of financial advisors, but do have a significant impact on financial advisors anyway. Seventh chapter presents main identified problems of the current state of regulation, evaluates it, and also presents possible future changes. The conclusion contains the summary of findings and evaluates the achievements of objectives of the thesis

Klíčová slova / Key Words

Finanční poradci

Regulace

Financial advisors

Regulation

Název práce v anglickém jazyce / Title of the thesis in English

Legal regulation of the activities of financial advisors in the Czech Republic